

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AVUSTRALYA YERLİ HALK SANATININ MODERN DÜNYA
GRAFİK TASARIMINA BİLİNMEYEN ETKİSİ;
ABORJİN KÜLTÜRÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ersin KÖSE

Grafik Tasarımı Anasanat Dalı

Grafik Tasarımı Sanat Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Sefa ÇELİKSAP

HAZİRAN. 2019

T.C.

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AVUSTRALYA YERLİ HALK SANATININ MODERN DÜNYA
GRAFİK TASARIMINA BİLİNMEYEN ETKİSİ;
ABORJİN KÜLTÜRÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ersin KÖSE
(Y1512.310026)

Grafik Tasarımı Anasanat Dalı

Grafik Tasarımı Sanat Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Sefa ÇELİKSAP

HAZİRAN. 2019

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Enstitümüz Grafik Tasarımı Anasanat Dalı Grafik Tasarımı Tezli Yüksek Lisans Programı Y1512.310014 numaralı öğrencisi Ersin KÖSE'nin "AVUSTRALYA HALK SANATININ DÜNYA GRAFİK TASARIMINA BİLİNMEYEN ETKİSİ; ABORGİNE KÜLTÜRÜ" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 29.05.2019 tarih ve 2019/12 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile Tezli Yüksek Lisans tezi 25.06.2019 tarihinde kabul edilmiştir.

	<u>Unvan</u>	<u>Adı Soyadı</u>	<u>Üniversite</u>	<u>İmza</u>
ASIL ÜYELER				
Danışman	Prof.	Sefa ÇELİKSAP	İstanbul Aydın Üniversitesi	
1. Üye	Doç.	Elanur PİLİCİ	İstanbul Aydın Üniversitesi	
2. Üye	Doç.	Fuat AKDENİZLİ	Dokuz Eylül Üniversitesi	
YEDEK ÜYELER				
1. Üye	Doç.	Arif Can GÜNGÖR	İstanbul Aydın Üniversitesi	
2. Üye	Dr. Öğr. Üyesi	Zehra DOĞAN SÖZÜER	Haliç Üniversitesi	

ONAY

Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Avustralya Yerli Halk Sanatının Modern Dünya Grafik Tasarımına Bilinmeyen Etkisi; Aborjin Kültürü” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça ’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.(25 / 06 / 2019).

Ersin KÖSE

ÖNSÖZ

Sanat tarihi alanında genel olarak Batı uygarlığı ve sanatı incelenmektedir. Ancak Avustralya kıtasının ulaşım imkânlarının zorluğu ve bu sebeple izole durumda kalması, kıta ve sanatı hakkında yeterince inceleme yapılamamasına neden olmuştur. Çalışmamızın kapsamında; tasarım ve tasarımla ilintili olarak grafik tasarımının tarihsel süreçleri, genel ve gelişimsel anlamda ele alınmış; eksik kaldığı düşünülen uzak kıta Avustralya'nın, yerli halkı Aborjin kültürünün - ki en eski uygarlıklardan biri olduğu bilinmektedir - modern dünya ve sanatı üzerindeki etkileri grafik tasarım açısından incelenmiştir. Ayrıca Aborjin sanatının modern dünya grafik sanatına bilinmeyen etkileri üzerine yoğunlaşmıştır. Çalışmam sırasında, yoğun akademik çalışmaları arasında bana zamanını ayırarak yönlendirici ve yardımcı olan, ilgi ve desteğini esirgemeyen tez danışmanım Prof. Sefa ÇELİKSAP' a, araştırma sürecimde kaynakça sorunumu ortadan kaldırarak beni büyük bir külfetten kurtaran Merve MEŞE ve Selami MEŞE' ye, desteklerini esirgemeyen Refik Gökay HACUNOĞLU, Serkan ULUS, Tuna ELMAS'a ve son olarak maddi manevi her daim yanımda olan inançları ile beni sürekli motive eden aileme teşekkürü bir borç bilirim. Onlar olmasaydı bu süreci asla tamamlayamazdım.

Haziran, 2019

Ersin KÖSE

İÇİNDEKİLER

Sayfa

YEMİN METNİ	v
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	ix
ŞEKİL LİSTESİ	xi
ÖZET	xiii
ABSTRACT	xv
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem:	2
1.2. Amacı:	2
1.3. Önemi:	2
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları:	2
1.5. Sayıtlılar (Varsayım):	3
1.6. Araştırma İle İlgili Kavramlar	3
2. TEMEL KAVRAMLAR	5
2.1. Grafik ve Tasarımın Temel Anlamı	5
2.2. Tasarımın Oluşumu ve Tasarım Çeşitleri.....	6
2.3. Leke üzerine Yapılan Söyleşi: Cemil Cahit YAVUZ	11
3. FARKLI KITALARDA İLKÇAĞ DUVAR RESİMLERİNDE ÇİZGİ	17
3.1. Lascaux – Chauvet Mağaraları – Fransa	17
3.1.1. Lascaux mağarası- Fransa.....	17
3.1.2. Chauvet Mağarası -Pont-D'Arc- Fransa.....	19
3.2. Altamira Mağarası – İspanya	21
3.3. Maya, Aztek ve İnka Uygarlıkları	23
3.3.1. Maya uygarlığı.....	23
3.3.2. Aztek medeniyeti	26
3.3.3. İnka medeniyeti.....	28
3.4. Mısır Uygarlığı	29
3.5. Geçmişin Anadolu'da ki izleri	32
3.5.1. Göbeklitepe.....	33
3.5.2. Göbeklitepe'yi anlamak.....	36
4. BÖLÜM UZAK KITA	39
4.1. En Büyük Ada Kıta- Avustralya	39
4.2. Aborjin Kültürü	40
4.2.1. Aborjin resim sanatı hakkında	44
4.2.2. Avrupa ve Aborjin kültürlerinin grafik çizimlerinin ilişkisi:.....	58
5. SONUÇ	81
KAYNAKÇA	83
EKLER	91
ÖZGEÇMİŞ	103

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 2.1 :C.C. YAVUZ, (Söyleşi,15.11.2019).	11
Şekil 2.2 :Kent ve Birey, 2014 Kağıt üzerine is mürekkep ve guaj boya.....	12
Şekil 2.3 :Kadın Özgürlüğü, 2014, Kağıt üzerine karışık teknik.....	13
Şekil 2.4 :Kamufraj, 2018, Tuval üzerine akrilik.	14
Şekil 2.5 :Karma İşler,2014, Kağıt üzerine is mürekkep.....	15
Şekil 2.6 :İz, 2014, Tuval üzerine akrilik boya, Cemil Cahit Yavuz.....	16
Şekil 3.1 :Lascaux Mağarası Duvar Resimleri, Hayvan Figürleri.....	18
Şekil 3.2 :Lascaux Mağarası Duvar Resimleri, Bizonlar ve Hayvan Figürleri.	18
Şekil 3.3 :Chauvet Mağarası Duvar Resimleri-El İzi-İmza.....	19
Şekil 3.4 :Chauvet Mağarası Duvar Resimleri Atlar ve Gergedanlar.	20
Şekil 3.5 :Altamira Mağarası Dişi Geyik Figürü– İspanya.	21
Şekil 3.6 :Altamira Mağarası Bizon Figürü– İspanya.	22
Şekil 3.7 :Altamira Mağarası Duvar Resimleri-Kırmızı İmza- İspanya.....	23
Şekil 3.8 :Maya Medeniyeti –Antik Kalıntılar- Oyma İşçiliği-Maya Takvimi.	24
Şekil 3.9 :Maya Medeniyeti –Semboller ve Anlamları- Maya Rakamları.	25
Şekil 3.10 :Aztek Sembolleri ve Anlamları, Aztek Uygarlığı.	26
Şekil 3.11 :Sembollerle Aztek Alfabesi, Aztek Uygarlığı.	27
Şekil 3.12 :Altın ve Değerli Taşlarla Süslü Eşyalar, İnkay Uygarlığı.	28
Şekil 3.13 :Hiyeroglif Örneği, Mısır uygarlığı.	30
Şekil 3.14 :Papiroüs üzeri Sembol ve Figür Çizimi, Mısır Uygarlığı.	31
Şekil 3.15 :Göbeklitepe, İnfografik örneği.	32
Şekil 3.16 :Göbeklitepe, İnfografik örneği.	33
Şekil 3.17 :Göbekli Tepe Kazı Alanı, Şanlı Urfa Türkiye.	34
Şekil 3.18 :Kabartma, Oyma, Hayvan Figürü, Taş İşçiliği, Göbekli Tepe.....	35
Şekil 3.19 :Kabartma, oturan adamlar sembolü, Göbeklitepe ve Aborjin.....	36
Şekil 3.20 :Figür, Oyma, Sütun, Göbekli Tepe.	37
Şekil 3.21 :Avusturalya da yaşayan yerel kuş türü EMU görseli.	37
Şekil 4.1 :Geleneksel vücut boyaması ve ritüel izleri ile Aborjin Savaşçı.	40
Şekil 4.2 :Törene hazırlanan Aborjinler, Foto: B. Spencer & F.J.Gillen.	41
Şekil 4.3 :Aborjin Sembolleri ve Anlamları.	42
Şekil 4.4 :Aborjin Sembolleri.	43
Şekil 4.5 :Kaya resimleri, İnsan Figürü, Batı Avustralya, Foto: David M. Welch..	44
Şekil 4.6 :Kaya resimleri, Kedi Balığı Kuzey Queensland, Foto: David M. Welch	45
Şekil 4.7 :Didgeridoo; Ağaçtan Oyularak Yapılan Yerel Çalgı.	46
Şekil 4.8 :Kanguru Figürü, Röntgen Stili, Aborjin Sanatı, Foto: David M. Welch.	47
Şekil 4.9 :Düş Zamanı Hikayeleri, Gökkuşağı yılanı, Aborjin Resimleri.	48
Şekil 4.10 :Düş Zamanı Hikayeleri, Beş Ada Hikayesi Illawara Bölgesi.	49
Şekil 4.11 :Düş Zamanı Hikayeleri, Dev Kurbağa Kayası.	51
Şekil 4.12 :Düş Zamanı Hikayeleri, Dev Kurbağa Tiddalick,.....	52
Şekil 4.13 :Düş Zamanı Hikayeleri, Gaya-dari the platypus, Ornitorenk	53
Şekil 4.14 :Düş Zamanı Hikayeleri, Aborjin Kültürü, Gökkuşağı Yılanı.	55
Şekil 4.15 :Düş Zamanı Hikayeleri, Ngiyaampaa hikayesi.	56
Şekil 4.16 :Bumerang, Avlanma, Haberleşme, Müzik aracı.	58

Şekil 4.17 :Betty Mpetyane, Utopia Bölgesi Aborjin Sanatçı.	60
Şekil 4.18 :Kanvas üzeri Akrilik Boyama, Betty Mpetyane.....	61
Şekil 4.19 :Folklore of the Australian Railwaymen, Andy Schmid (1971).....	62
Şekil 4.20 :Angelina Ngal Pwerle, Utopia Bölgesi Aborjin Sanatçı.	63
Şekil 4.21 :Keten üzerine Akrilik Boyama, Angelina Ngal Pwerle.	63
Şekil 4.22 :Collier & Company Identity Launch, Cato Hibberd (1970'ler).....	64
Şekil 4.23 :Alec Baker, Iwantja Bölgesi, Aborjin Sanatçı.....	65
Şekil 4.24 :Kanvas üzeri Akrilik boyama, Ülke betimlemesi Alec Baker.	65
Şekil 4.25 :Directory of Philanthropic Trusts, Alison Forbes (1972).....	66
Şekil 4.26 :Abie Loy Kamerre, Utopia Bölgesi, Aborjin Sanatçı.....	67
Şekil 4.27 :Keten üzerine Akrilik Boyama, Yaban tavuğu Abie Loy Kamerre.	67
Şekil 4.28 :Edward Blitner, Roper River Bölgesi Aborjin Sanatçı.	68
Şekil 4.29 :Kanvas üzeri Akrilik Boyama, Figür, Işık Kaynağı, Şimşek.	68
Şekil 4.30 :Jarinyanu David Dawns, F. Crossing Bölgesi Aborjin Sanatçı.....	69
Şekil 4.31 :Keten üzeri Aşı boyası, Aborjin Dansçı Figürü.	69
Şekil 4.32 :Angry OZ, Martin Sharp (1971).....	70
Şekil 4.33 :Billy Whiskey Tjapaltjarri, Haasts Buff Bölgesi Aborjin Sanatçı.	71
Şekil 4.34 :Keten üzerine Akrilik Boyama, Bill Whiskey.....	71
Şekil 4.35:Spencer Harrison, 'Pasta for Dinner', Foto:Mark Lobo.....	72
Şekil 4.36 :Craig & Karl, Frankenstein,200. yıl dönümü, dergi kapağı tasarımı.	73
Şekil 4.37 :Latitia Buchan, Tekrar eden Desen Tasarımı.	74
Şekil 4.38 :Brodi-Rose, Hustle&Bustle co,Marka Kimliği Çalışması.	75
Şekil 4.39 :Aborjin El Sanatları Pazarı, Melbourne, Avustralya.....	77
Şekil 4.40 :Geleneksel Aborjin sanatı ürün ve ambalaj tasarımı.....	78
Şekil 4.41 :Geleneksel Aborjin sanatı ürün ve ambalaj tasarımı.....	78
Şekil 4.42 :Geleneksel Aborjin sanatı ürün ve ambalaj tasarımı.....	79

**AVUSTRALYA YERLİ HALK SANATININ MODERN DÜNYA GRAFİK
TASARIMINA BİLİNMEYEN ETKİSİ;
ABORJİN KÜLTÜRÜ**

ÖZET

Sanatın doğuşundan bu güne dek hem sanat hem de sanatın alt dalı olan grafik tasarımı sürekli bir değişim ve gelişim içerisinde. Grafik tasarımın bir iş disiplini olarak kabul edilmesiyle birlikte Bu alan, iletişim kurmanın bir yolu olmuş, teknolojinin gelişmesiyle doğru orantılı bir şekilde gelişip günlük hayatımızın içine girmiş, tasarım dünyasında da yerini almıştır. Bu noktadan hareketle çalışmamız, sanat tarihi içinde Batı uygarlığı ve Batı sanatı dışında kalan uzak bir kıtanın kültürüne ait yerli halkın ürettiği tasarım ve ürünlerin modern dünyaya geçiş sürecini ve bilinmeyen etkisini grafik tasarımı açısından ele alınmıştır.

Beş bölümden oluşan tez çalışmasının birinci, ikinci bölümlerinde konuyu daha kapsamlı aktarabilmek için tasarım, grafik kavramları ve temel tanımlarına yer verilmiştir. Tezin üçüncü bölümünde farklı kıtalarda mağara duvar resimlerinden örnekler verilerek grafik dilinin ilk örneklerine yer verilmiştir. Dördüncü bölümde Avustralya kıtasının karakteristik özelliği, Aborjin kültürünün renk, çizgi ve grafik anlayışı, yapmış olduğum İngilizce çevirilerden incelenerek ortaya konulmuştur. Tez çalışmasının son bölümünde ise Avustralya kıtasının izole kalmasının aslında Aborjin kültürüne ait sanat eserlerinin dejenere olmadan günlük yaşantının içinde yer aldığı ve incelenmesi gereken bir konu olduğunun sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Grafik Tasarım, Avustralya, Yerli Halk Sanatı, Aborjinler*

THE UNKNOWN EFFECT OF AUSTRALIAN NATIONAL FOLK ART ON MODERN WORLD GRAPHIC DESIGN; ABORGIN CULTURE

ABSTRACT

Graphic design, which is both art and subdivisions of art from the birth of art to this day, has become constant change and development. By being accepted as a business discipline of graphic design, it has become a way of communication and has grown into a daily life by rapidly growing with technology, also taking its place in the design world. From this point of view, this thesis examines that transition period and the unknown influence of design and products; which have been produced by the indigenous Aborigines people and also belong to the culture of Australia, a distant continent away from the western civilization and western art from the perspective of graphic design.

In the first and second part of this thesis composed of five parts, the terms and the basic definitions on design and graphics are included to convey the subject in detail. In the third part of the thesis, the first examples of the graphics language are taken from the cave wall paintings in the different continents. In the fourth part, the characteristic feature of the Australian continent and the intellection of color, drawing and graphics in the Aboriginal culture are revealed regarding the examination in which I made English to Turkish translation. In the last part of the thesis, it is concluded that the masterpieces belonging to Aboriginal culture which remain intact in the daily life thanks to the distance of Australian continent are a subject to be examined.

Keywords: *Graphic Design, Australia, Folk Art, Aborigines*

1. GİRİŞ

Uluslararası ilişkiler, geçmişte yaşanmış olumlu ya da olumsuz ilişkiler üzerinden kurulur. Avustralya halkı ile Türk ulusu arasındaki ilk temas, Çanakkale savaşı ile olmuştur. “Anzak” adı verilen Yeni Zelanda ve Avustralya Kolordusu (Anzak Ordusu Australian and New Zealand Army Corps), İngiltere komutasında İtilaf devletlerinin yanında I. Dünya Savaşı’na katılarak, Çanakkale kıyılarına kadar gelmiş ve 25 Nisan 1915 tarihinde Gelibolu’da karaya ayak basmıştır. Osmanlı ordusu tarafından Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde bozguna uğratarak ağır kayıplar vermiştir. On beş binden (15000) fazla kayıp veren İtilaf devletleri ordularında sekiz binden (8000) fazlasının Anzak kolordusundan olduğu bilinmektedir. Her yıl 25 Nisan tarihinde Çanakkale’de düzenlenen anma gününe katılan Avustralyalılar, bu günü “Anzak Günü”¹ olarak kendi ülkelerinde de anmaktadırlar.

Yaşanmış bu olumsuz ilişki ile Avustralya (devleti ve askeri) ile tanışmasını yaşamış olan ülkemiz, sonrasında yapılan anma törenleri ve Avustralya hükümetinin başkenti Canberra’da 28 Şubat 1967 yılında faaliyete geçen Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliği ve Avustralya hükümetinin göçmen politikaları sayesinde ilişkileri gelişmeye başlamıştır. Diplomasi sayesinde günümüzde sorun yaşanmayan Avustralya ile kültürler arası etkileşim yeterince sağlanamamıştır. Bu bağlamda Avustralya’nın ve bu kıta ülkesinin ilk yerleşimcileri olarak kabul edilen Aborjinler’ in kültürlerine, yaşayışlarına, modern Avustralya yaşamındaki varoluş süreçlerine dair sanat ile bağlantı kurmayı hedeflediğimden, Güzel Sanatlar Anabilim Dalı Grafik Tasarım Bilim Dalı alanında yüksek lisans tezimin araştırma konusu olarak :“ Avustralya yerli halk sanatının modern dünya grafik tasarımına bilinmeyen etkisi; Aborjin kültürü” başlıklı tez konusunu seçtim.

*¹ Gelibolu semalarına ilk kez adım atan Avustralyalı, Yeni Zelandalı ve İngiliz askerler için 1934 yılında Mustafa Kemal Atatürk, şu sözleri söylemiştir; ‘Bu memleketin toprakları üzerinde kanlarını döken kahramanlar! Burada bir dost vatanın toprağındasınız. Huzur ve sükûn içinde uyuyunuz. Sizler, Mehmetçiklerle yan yana, koyun koyunasınız. Uzak diyarlardan evlâtlarını harbe gönderen analar! Gözyaşlarınızı dindiriniz. Evlâtlarınız bizim bağrımızdadır. Huzur içindedirler ve huzur içinde rahat uyuyacaklardır. Onlar, bu toprakta canlarını verdikten sonra, artık bizim evlâtlarımız olmuşlardır.

1.1. Problem:

Bu araştırmanın problemi; ‘Türkiye’de Avustralya kıtası, yerli halkı (Aborjinler) ve halk sanatının bilinmemesi ve Aborjin sanatının modern grafik tasarıma katkısının olup olmadığı’ konusudur.

1.2. Amacı:

Bu araştırmanın amacı; sanat tarihi içinde genel olarak Batı uygarlığı ve sanatı incelenmektedir. Ancak Avustralya kıtasının fiziksel anlamda ulaşım imkânlarının zorluğu nedeni ile sanatının yeterince incelenmediği düşünülmüş, bu nedenle Aborjin kültürü ve bu kültürün –ki en eski uygarlıklardan biri, olarak biliniyor- modern dünya ve sanatı üzerindeki etkileri grafik tasarım açısından incelenmiştir.

1.3. Önemi:

Bu araştırma; yaşayan ve devam eden en eski kültür olması bakımından Aborjin kültürünün grafik tasarımın tarihi ve gelişimi açısından önem arz etmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları:

Bu araştırma, sanat ve tasarım kavramlarını ele alarak sanatın alt dalı olan Grafik tasarıma değinmiş, grafik tasarımın öğelerinden olan “leke” kavramıyla devam ederek grafik sanatçısı olan Cemil Cahit YAVUZ ile yapılan söyleşiyle sürdürülmüştür. Grafik sanatının ilk çıkış noktası olarak kabul edilen mağara duvar resimlerinin (Lascaux, Chauvet, Altamira mağara resimleri), incelemesi ve grafik tasarım ile aralarındaki benzerliğe değinildikten sonra diğer medeniyetlerdeki (Aztek, Maya, İnka, Mısır,) çizim ve sembollerle karşılaştırılarak Türkiye’deki örneklerine bakılmıştır. Ayrıca Türkiye’deki örneklerden ve son buluntulardan yola çıkılarak araştırma Avustralya kıtası ve yerli halk sanatına doğru genişletilmiş, Aborjin kültür ve sanatı incelenerek günümüzdeki konumundan bahsedilmiştir. Avustralya grafik tasarımının modern dünyaya entegre oluş süreci aktarılmıştır. Son olarak Aborjin kültürü ve sanatının grafik sanatındaki yeri ve etkisine değinilmiştir.

1.5. Sayıtlar (Varsayım):

Bu araştırmanın temel varsayımı Avustralya kıtası ve yerli halk sanatının yeterince araştırılmamasından kaynaklı bilinmezliğin ortadan kaldırılarak modern dünyada görsel iletişim aracı olarak kullanılan grafik tasarıma etkisinin olup olmadığını araştırmaktır.

Araştırmada kullanılan örneklerin evreni yansıttığı, farklı kıta kültürlerine ait mağara resim ve sembollerinin öncelikli amacı olarak modern toplumlarında kullanılan grafik tasarım gibi bir mesaj iletme kaygısı varsayılmıştır.

1.6. Araştırma İle İlgili Kavramlar

Belirlenen konuya ilişkin başlıklar; kütüphanelerden, kitaplardan, dergilerden ve internetten alınmış bilgilerle ilişkilendirilerek bir literatür taraması yapılacaktır. Yapılan araştırma sonucunda elde edilen kaynaklar düzenlenecek ve tez yazımı esnasında gerekli olması halinde araştırma devam ettirilecektir. Türkçe kaynakların yanı sıra yabancı yayınlar ve dijital kaynaklar da tezin yöntemi için birer literatür kaynağı olarak kullanılacaktır.

Tezimiz grafik tasarım alanında, yoğunluğu teorik bilgi üzerine ve sunuma dayalı olarak düzenlenen bir yapıda hazırlanacak olup veri toplama amacıyla basılı ve dijital metinlerden yararlanılacak, gerekli görüldüğü takdirde örneklem amacı ile görseller (fotoğraf- video) veya uygulama (yapılmış çalışma örnekleri) ile desteklenecektir. Görsel destek kullanımı da sunum esnasında “ gösterim ” şeklinde aktarılacaktır.

Ayrıca çalışma sistematik şekilde toplanan metinlerin bir araya getirilip bir bütün oluşturacak şekilde düzenlenmesi ve 3 ila 12 ay arasında tamamlanması şeklinde planlanmıştır.

2. TEMEL KAVRAMLAR

2.1. Grafik ve Tasarımın Temel Anlamı

İnsanlığın varoluşundan günümüze kadar geçen sürede insanoğlu, doğaya karşı; korumasız olmasından kaynaklı bir savunma, bu yüzden de gelişimini kolaylaştıracak araç, gereç, yöntemler ve birleşimler oluşturmak zorunda kalmıştır. En basit hali ile ele alındığında ilk insanların doğadaki yırtıcı hayvanlardan ve tanrısallık atfettiği doğal afetlerden korunma adına geliştirdikleri taktik ve araçlar ilk tasarım örnekleridir. Bu tasarım ürünleri öncelikle hayatta kalmak, bilgi ve birikimlerini görselleştirmek ve bunu gelecek kuşaklara aktarabilmek amacını güderek yüzyıllar içerisinde de estetik kaygılar doğrultusunda gelişmiş ve ilerlemiştir.

Yapılan araştırmaların ışığında şunu söyleyebiliriz ki atalarımız, tasarımını yaptıkları ürünleri, günümüz tasarım anlayışının süreçlerini takip ederek sürdürmüşlerdir. Günümüzde arkeolojik bulguların gösterdiği üzere, bu tasarımları paylaşmak adına birçok farklı yöntem izlemişlerdir.

“...İlk çağlarda vahşi hayvanlar ile nasıl baş ettiklerini ya da nasıl tarım yaptıklarını mağara duvarlarına resmederek, resimleri yapanların aslında bir sanat ürettiğinden değil, düşüncelerini çizim yoluyla iletişim kurmak için yaptığı düşünülmektedir. Bu nedenle mağara resimleri günümüzde grafik sanatının doğuşu olarak da değerlendirilmektedir. Yazının bulunmadığı çağlarda dahi insanlar şekil çizme yoluyla kendi aralarında bir iletişim aracı geliştirmişlerdir. Mağaralarda ve dıştaki kaya yüzeyleri üzerinde bulunan boyalı resimler ve çizgiler, insanın binlerce yıl önce fikirlerini nasıl ifade ettiğini oldukça iyi bir örnekle göstermektedir” (Tansuğ,1993:72).

“Tasarlama zihinde hazırlanan bir düşünceyi ve bir eylemi gerçekleştirmektir. Tasarımın tam olarak ifade edilmesi için zihinde tasarı halindeyken olgunlaşp geliştirilmesi gerekmektedir (Tepecik, 2002: 27).

Arapça “tasavvur” kelimesinden türemiş, İngilizce ve Fransızca’ da “design” kelimesine karşılık gelen tasarım; üretilecek ürün, ortaya konulacak düşünce veya olayın, zihinde canlandırılıp algı ve kavram arasındaki bağın oluşturulmasıyla belirli süreçlerden geçirilerek sonuca ulaştırılmasıdır.

Tasarımın Geçtiği Süreçler;

- Fikir/düşüncenin oluşturulması
- Problemin tespiti
- Konu hakkında bilgi toplanması
- Yaratıcılık ve/veya buluş süreci
- Malzeme ve/veya fikirlerin çakışması
- Çözümlerin bulunması
- Uygulama aşamalarından geçirilerek ürün, ortaya çıkarılacak düşünce veya iletilmek istenen mesajın oluşturulması şeklinde sıralanır.

“Tasarım aynı zamanda bir sorunun çözülmesidir. Bu açıdan bakıldığında problemlerin grafik tasarımda iki düzeyde çözülebildiği göze çarpmaktadır. Grafik tasarım sorunları iletişim ile ilgilidir. Tasarımcılar uygulama yöntemlerinin yanı sıra sözel ve görsel iletişim ilişkisini, görsel algının doğasını ve görsel yanlısamları dikkate almalıdırlar” (Becer, 2009).

2.2. Tasarımın Oluşumu ve Tasarım Çeşitleri

Tasarımın kendine özgü bir yapısı ve bu yapıya uygun bir planlaması vardır. Günümüzde yaygın olarak kullanılan uygulamalı tasarım dalları üç ana başlıkta ele alınabilir.

Endüstri tasarımı; Makineler, araç-gereçler, mutfak malzemeleri ve diğer birçok üç boyutlu nesnelerin tasarlanması ve geliştirilmesiyle ilgilidir.

Çevre tasarımı ise bina, peyzaj ve iç mekân tasarımlarını kapsayan oldukça geniş bir çalışma alanı içinde dayanıklı, işlevsel ve estetik olanı bulmaktır.

Grafik tasarımı çalışmalarında içerik olarak okunan ve izlenen görüntüler; afişler, kitaplar, bilgi ve uyarı işaretleri, broşürler vb. materyallerden yararlanır.

“Grafik tasarımın amacı, gerek iletişim gerekse estetik kaliteyi en üst düzeye çıkarmaktır. Grafik tasarım, görsel bir iletişim sanatı olarak değerlendirilmektedir. Birinci işlevi olarak da bir mesajı iletmekte, bir ürün ya da hizmeti tanıtmaktadır” (Becer, 1999: 33).

Latince kökenli “Grafik” sözcüğü, “grafyn”(yazmak, çizmek, göstermek, çoğaltmak)’den gelmektedir (Walker, 1980). Geniş bir kullanıma sahip olduğu için “graf” kelimesini içeren tüm alanlar grafik sanatları olarak tanımlanır. Örneğin; Fotoğraf, serigrafi,² litografi³ gibi.

“Grafik sözcüğünün tanımı biraz daha açılacak olursa, sanatçının elinden özgün biçimlendirmeye çıkan ya da özgün çoğaltmayla (baskı yöntemleriyle) elde edilen eserin, bilgi iletmek, basılmak, kitle iletişim araçlarında kullanılmak amacıyla hazırlanan; çizgi, yazı, resim ve bunların düzenlemeleriyle ilgili tasarımları kapsar” (Sözen, 1987).

“M.Ö.15000 Altemira (İspanya) ve M.Ö. 25000 Lascaux (Fransa) mağara duvarlarında bulunan hayvan ve insan figürlerinde, günlük yaşamın bir kesiti işlenmiş ve aynı zamanda ellerin şablon olarak kullanılıp boyayla duvarlara basılarak çoğaltıldığı görülmüştür. Çoğaltım tekniği grafik sanatların temel prensibi olduğundan bu bir çeşit grafik ürün olarak sayılmaktadır” (Tepecik, 2002: 56).

Grafik tasarımın insan yaşantısında yer bulmasının tarihsel olarak çok eski dönemlere kadar gittiği görülebilir. Chauvet mağara resimleri incelendiğinde, resimleri yapanların aslında bir sanat ürettiğinden değil düşüncelerini resim yoluyla, iletişim kurmak için yaptığı düşünülebilir ve bu nedenle mağara resimleri grafik sanatının doğuşu olarak da değerlendirilebilir.

“...Grafik tasarım, görsel bir iletişim sanatı olarak değerlendirilmektedir. Birinci işlevi olarak da bir mesajı iletmekte, bir ürün ya da hizmeti tanıtmaktadır (Becer, 1999: 33).

Grafik tasarım sanatı, insanlık tarihi içinde varoluş sürecinin tamamında sürekli bir devinim halinde olmuş ve birçok tasarım öge ve ilkesini bünyesine ekleyerek günümüze değin şekillenmeye devam etmiştir.

*² Serigrafi; Işığa duyarlı bir yüzeyin gölge ve ışıklı bölgeler yaratarak pozlanması bazı yerlerinin geçirgenliğinin mum gibi bir malzemeyle kapatılarak kalıp oluşturulması tekniğidir. Bu kalıp oluşturulduktan sonra boyama işlemi yapılır ve banyo süreciyle boyanın sabitlenmesi sonucu elde edilen baskı yöntemidir.(<http://www.rakleserigrafi.com/index.php/bilgilendirme/serigrafi-nedir/>)

*³ Litografi, Taş baskı, litografi ya da litografya, kireç taşı üzerine yağlı mürekkeple çizilmiş şekil ve yazıların basım sanatıdır(www.arkofcrafts.com/tr/koleksiyonlar/litografi/)

Bu süreci daha iyi anlayabilmek adına bahsedilen tasarım öge ve ilkelerine yakından bakmakta fayda vardır.

Grafik Sanatlarında Kullanılan Tasarım Öğeleri;

- Metinler: Tasarım yüzeyinde kullanılan yazıların tümü,
- Çizim ve grafikler: Tasarımda kullanılan çizimler ve bazı tasarımlarda kullanılan ölçeklendirme tablosu niteliğindeki grafikler,
- Resimler: Tasarım yüzeyinde yer alan görüntülerin tümü
- Hareketli görüntüler: Dijital tasarımlar için hazırlanan animasyon ve grafik değişim biçimleri(GIF)dir.

Grafik Tasarımında Kullanılan Öğeleri derinlemesine incelediğimizde;

- Çizgi: Düz ya da kıvrımlı, kalın ya da ince, sürekli ya da kesik, grenli ya da keskin özelliklere sahip olabilir. İki görsel unsur arasına konulacak bir çizgi, izleyiciye bunları optik olarak ayırması gerektiğini bildirir, karakterlerine ve konumlarına bağlı olarak bazı mesajlar da iletirler.
- Renk: İzleyen kişi üzerinde değişik etkiler yaratan, tasarımı canlandıran öğedir. Tasarım unsurlarının en önemli öğelerinden olan renk, ışığın parçalanmasıyla ortaya çıkmıştır. Rengin kuvvetini, parlaklığını ve saydamlığını da ışığın kuvveti belirlemektedir (Gökçe, 2012: 27).
- Ton: Grafik Tasarımında kullanılan rengin yoğunluğudur.
- Doku: Tekrarlara dayalı biçimsel bir düzenin bulunduğu yüzeyler üzerinde bir dokunun varlığından söz edilebilir.
- Biçim: Çizgi, renk ve diğer yüzey elemanlarının birbiri ile ilişkileri sonucu oluşur. Tek veya birçok çizginin bir araya gelerek, dönüş ve kıvrımlar ile değişik tonların oluşturduğu yüzeyler, bir tasarımda biçimi oluşturan unsurlardır.
- Ölçü: Görsel unsurların bir araya gelmesi ile oluşur. Ölçüler büyüdükçe algılama ve etkileycilik oranı artar.
- Yön: Bir tasarım yüzeyinde bulunan çizgisel, yazınsal ve görsel unsurlardan oluşur.
- Boşluk: Tasarımda rahatsız ediciliği, kalabalığı azaltmak ve gözü dinlendirmek için gerekli yerlerde bırakılan boş alanlardır

- Tipografi: Harf, sözcük ve satırlarla bir sayfa düzeninde yapılan görsel düzenlemelerdir.

“Bugün yaşamımızın temel parçalarından biri olan tipografi, yazılı kelimeyi oluşturan harflerin evrimleştikçe ve mükemmelleşerek yaygın kullanımlı alfabelere dönüştükçe ortaya çıkan, yüzyıllarca sürmüş bir gelişimin sonucu olmuştur” (Ambrose ve Harris, 2018: 6).

Tasarım sürecinde grafik tasarım öğeleri tek başına kullanıldığı gibi bazen de birlikte kullanılmaktadır.

Grafik tasarımında uygulanan ilkeler;

- Denge: Bir tasarımı oluşturan hareketli unsurların (fotoğraf, yazı, illüstrasyon vb.) belirlenen düzlem üzerinde öğelerin yatay ve dikey olarak yüzeye eşit ağırlıkta dağıtılmasıdır. İki türlü denge vardır:
 - 1-Formal (Simetrik): Bir materyalin ortadan ikiye bölündüğünde öğelerin her iki tarafta da birbirinin aynı şekilde yerleştirilmesi
 - 2-İnformal (Simetrik olmayan): Ağırlık olarak her iki tarafta eşittir ancak kullanılan öğeler farklıdır. Dengenin informal şekilde sağlanması materyale belirli ölçüde hareketlilik kazandırabilmektedir.
- Örüntü: Tasarım elemanlarının planlı yada rastgele tekrarlar halinde yerleştirilmesiyle, yüzeylerin yada resimlerin kalitesini artırmak için kullanılır.
- Ritim: Renklerin, şekillerin, formların, mekanların-boşlukların ve dokuların görsel hareketlerinin tekrarıdır, düzenlemelerin tümünde bulunan kontrollü hareketler demektir.
- Mekan: Bir tasarımın içindeki yada çevresindeki boş alan yada yüzeydir. İki boyutlu yada üç boyutlu olabileceği gibi, negatif ve/veya pozitifte olabilir
- Kontrast: Tasarımdaki farklı elemanların farklılıklarının vurgulanmasını sağlayan ve/veya bu elemanlarının aralarında denge oluşturan kombinasyonlardır. Değerler, renkler, dokular, şekiller ve diğer unsurlardaki farklılıkları ifade eder
- Orantı ve Görsel Hiyerarşi: İki ya da daha çok görsel unsurun tasarım yüzeyinde düzgün şekilde kullanılmasına “orantı” denir. Görsel hiyerarşi ise tasarım içinde vurgulanmak istenen mesaj için kullanılan unsurların

ölçülendirilmesidir. Tasarımlarda fotoğraf, tipografik unsurlar, renk veya boşluklar öne çıkabilir.

- Hareket: İzleyiciyi bir kompozisyonun içine, çevresine yada kompozisyona doğru yönlendirmenin yoludur. Görsel bir imajda hareket, objeler imajın içinde hareket ediyormuş hissiyatı uyandırdığında ortaya çıkar
- Devamlılık: Alışkanlık gereği göz, soldan sağa, yukarıdan aşağıya, büyükten küçüğe, renkliden renksiz, koyudan açığa, alışılmamış olandan alışılmışa doğru bir izleme yolu takip eder. Bu, tasarımdaki devamlılığın ölçütüdür.
- Bütünlük: Bir tasarımda bulunan görsel unsurların birbiri ile alaka içinde ve tamamlayıcı nitelikte olması tasarımın bütünlüğünü oluşturur.
- Vurgu: Ön plana çıkartılmak istenen unsurun boyut, biçim, doku, renk ve ton gibi özelliklerinin uygulama yöntemi ile tasarımda öne çıkarılmasıdır.

Tasarım ilkelerinden denge ile birlikte 'leke' de önemli bir unsurdur. Bu anlamda tanımlama yapmamız gerekirse leke; açık-koyu, ışık-gölge, dolu-boş, pozitif-negatif alanların, düz, eğri, kırık, yüzeysel amorf (şekilsiz) değerlerin, siyah - beyaz ya da renkli olarak, anlatıma dönüşmüş teknik halidir. Bu sebeple izleyici tasarımda ilk olarak nesneyi algılar ve sonrasında detaylara inerek çizgileri, noktaları, hacim ve renkleri ayırt ederek lekesele değer simgesine dönüştürür.

Leke oluşum yapısı;

- Noktasal (Puantilist) Lekeler: Yüzeyin noktasal darbelerle örgülenmesidir.
- Çizgisel (Taramalı) Lekeler: Yüzeyin çizgilerle örgülenmesidir.
- Darbesel (Tuşlu) Lekeler: Yüzeyin dokusunu veren darbelerdir.
- Pürüzlü (Dokulu, Tonlu) Lekeler: Yüzeyin doku yapısını veren yedirmeli tekniklerdir.
- Pürüzsüz (Dokusuz, Parlak) Lekeler: Yüzeyin düz olarak görünmesi için uygulanan degrade (indirgeme) yumuşatma teknikleridir (Vardar,2017). (<https://www.rekorsanat.com.tr/blog/resimde-leke-nedir>).

Plâstik sanatlarda ve tasarımda 'Lekecilik', bir ifade biçimi olarak yer alır. Leke, iki boyutlu bir yüzeyde süsleme, bezeme, motif veya ışık değeri, tonlama ya da yüzeylerde doku değerleri şeklinde kullanılmaktadır.

2.3. Leke üzerine Yapılan Söyleşi: Cemil Cahit YAVUZ

Şekil 2.1: C.C. YAVUZ, (Söyleşi,15.11.2019).

Özel atölyesinde sanatçı Cemil Cahit YAVUZ ile Grafik sanatı içinde yer alan leke tekniğinin kullanımı üzerine yapılan bir söyleşi “Leke etkisi ile verilmek istenen mesajı en yalın, en süssüz hali ile iletebilmek, siyah- beyaz renge anlam vermek”

Çizim ile ilişkiniz ne zaman başladı?

“Öğrencilik yıllarımda “Gırgır” dergisine çizim yaparak başlayan çizerlik serüvenim daha sonrasında sendika afişleri yaparak devam etti. 1990 yılında sadece grafik ile ilgilenme kararı almama rağmen “Limon” dergisinde çizmeye başladım. Çalışma arkadaşlarımdan bir grup ile beraber 1992’de tasarımı da yaptığım “Nankör” ve “Deli” dergilerinde çizmeye devam ederken bir yandan da kent çizimleri yapmaya başladım. Sonrasında dergilerden uzaklaşıp, grafik tasarım ve özgün grafik işlerine yöneldim. Bir dizi Pastel ve kolaj işler ürettim. Çizimlerimi lekesel işlere dönüştürerek ve bu grafik ağırlıklı özgün işlerimi yeni bir anlayışla “Hayvan” dergisinde “Dingbad” adını verdiğimiz köşede 2004-2006 yılları arasında periyodik olarak yayınladık. 2008’de lekesel işlerle “Leke Oyunları” isimli ilk sergimi açtım. Daha sonra serginin adıyla “Express” dergisindeki köşemde ve 2013 yılında çıkan “OT” dergisi bünyesinde bu güne kadar çalışmalarımı sürdürdüm. Benzer anlayışla ürettiğim lekesel işlerle sergiler açarak karma sergilere katıldım ve leke yaklaşımını grafik tasarım işlerine de yansıtarak leke ağırlıklı afiş ve tasarımlar ortaya çıkardım.”

Şekil 2.2: "Kent ve Birey", 2014 Kağıt üzerine is mürekkep ve guaj boya.

Çalışmalarınızı izleyiciye aktarırken nelere dikkat ediyorsunuz?

“Çalışmalarımnda teknoloji ile alakalı hiç bir şey kullanmıyorum. Çünkü teknoloji çok hızlı geliyor ve birkaç yıl önce yaptığımız çalışma güncelliğini çok çabuk yitiriyor. Bu sebeple cep telefonuyla ilgili bir şey yapmıyorum. Mesela araba figürü kullanacaksam Volkswagen’in ‘VosVos’ figürünü kullanıyorum.

İnsanı en yalın haliyle anlatmaya çalışıyorum; kıyafetini, kişiliğini, süsünü bir kenara bırakarak çiziyorum. Aslında bu yüzden çalışmalarım siyah beyaz oluyor; popüler, güncel gelip geçici konuları işlememeye gayret ediyorum”

Şekil 2.3: “Kadın Özgürlüğü”, 2014, Kağıt üzerine karışık teknik.

Çevre faktörünün tasarımlarınıza etkisi ne şekildedir?

“Başarılı ve yoğun bir eğitim hayatı ile buna paralel öğrencilik yıllarımdan beri devam eden bir çizerlik hayatım oldu. İstanbul’da sürekli bir mücadele var ve sen istesen de istemesen de buna dâhil olup ayakta kalmak zorundasın. Çok çalışmak ve en iyisini yapmak zorundasın.

İstanbul çok çeşitli ve bol malzemeye sahip bir şehir; küçük bir mahalleden de büyük bir semtten de etkileşebiliyorsun, tıkanmışlık hissi yaşamıyorsun.

İş için ya da akademik başarı için başka şehirlere giden arkadaşlarım ve tanıdıklarımda bu durumu gözlemleyebiliyorum. O yüzden de sürekli bir şeyler karalıyorum, karalayarak hareket ediyorum, yaşıyorum.”

Şekil 2.4: “Kamufraj”, 2018, Tuval üzerine akrilik.

Kolaj tekniğiyle yaptığınız çalışmalarınızda temayı nasıl belirliyorsunuz?

“Hayatın kendisinden etkileniyorum. Hayata dair bir şeyler söylemek gerektiğini düşündüğüm için anlatım biçimi olarak bu yolu seçiyorum. Periyodik olarak bir şeyler çizmem gerek diye düşününce beyin sürekli bir şeyler üretiyor ve bu da sizin üretken olmanızı tetikliyor.

Bir süre sonra fikirler kesilir ise o zaman başlıyorum karıştırmaya, kitap okumaya, kendimi dinlemeye, film izlemeye. Bu işlerin bir çeşit doldur boşalt işi olduğunu düşünüyorum; biriktikçe, doldukça üretiyorum.”

Şekil 2.5: “Karma İşler”,2014, Kağıt üzerine is mürekkep.

Çalışmalarınız ve antik çağlardaki mağara resimleri ya da rölyefler arasında bir benzerlik olduğunu söyleyebilir miyiz?

“Daha önce de söylediğim gibi zamansız çizimler, figürler kullanmayı seviyorum. Tüm süslerinden arındırarak yapıyorum, en yalın halini gözler önüne seriyorum. Sözel dil kullanmadan anlatmak istediklerimi anlatmayı tercih ediyorum. Onların (insanların) görmediklerini, benim gördüğüm, etkilendiğim şekliyle benim gözümden görebilsinler, bakabilsinler istiyorum. Aslında olay çok basit vermek istediğim mesajı çok yalın bir formla aktarmayı seviyorum ve bahsettiğimiz mağara resimleri ya da diğer kabartmalardaki (rölyefler) şekiller, semboller, figürler de aslında bir nevi mesaj iletiyor bir şeyler anlatıyor. Bu bakımdan benzerlik kurmak çok da zor olmasa gerek diyebilirim. Tabi o resimleri ve kabartmaları kendi dönemlerini baz alarak daha detaylı incelemek, özümsemek ve yorumlamak gerektiğini düşünüyorum.”

Şekil 2.6: “İz”, 2014, Tuval üzerine akrilik boya, Cemil Cahit Yavuz.⁴

*⁴ : 01.08.1958 Sivrihisar doğumlu sanatçı Mimar Sinan Üniversitesi Grafik Tasarım bölümünden 1985’de yüksek lisans mezunu olmuştur.

3. FARKLI KITALARDA İLKÇAĞ DUVAR RESİMLERİNDE ÇİZGİ

İlk insanların korunma için mağaralara sığındıkları, avcılık ve toplayıcılıkla hayatlarını sürdürüp her günün yeni bir keşif olduğu bu süreçte sürekli mücadele halinde oldukları düşünülmektedir. Sözlü ve yazılı dilin henüz gelişmediği bu dönemde gördüklerini, aktarmak istediklerini paylaşmanın, kısaca iletişimin bir yolunu keşfettiklerine inanılmaktadır.

“...kaya yüzeyleri üstünde ve mağaralarda bulunan boyalı resim ve çizgiler binlerce yıl önce düşüncelerin nasıl anlatıldığıнын göstergesidir (Tansuğ,1993).

Tarihsel süreçte her türün kendi içinde bir gelişim içerisine girdikleri ve bir iletişim kanalı üretmeye çalıştıkları düşünülmektedir. Günümüzde yapılan arkeolojik çalışmalar sonucunda çeşitli ülkelerde bulunan mağara resimleri Paleolitik sanata eşsiz birer örnek olup modern dünyanın tasarım anlayışına zemin hazırladığı düşünülmektedir. Konu ile ilgili bahsi geçen mağara resimlerini daha detaylı incelemek faydalı olacaktır.

3.1. Lascaux – Chauvet Mağaraları – Fransa

3.1.1. Lascaux mağarası- Fransa

İnsanın kendi dışındaki varlıklarla olan ilişkisi, sanatın her döneminde yerini bulmuştur. Mağaralarda yüzlerce hayvan figüründen oluşan duvar resimleri ve taşınabilir sanat eseri tespit edilmiş ve bunların çok eski olduğu anlaşılmıştır.

Üst paleolitik döneme tarihlenen Lascaux Mağarası, Orta Fransa’daki Montignac köyü yakınlarında 1940’ta keşfedilmiştir Bir dizi oda içerisinde 1500 hayvan resmi bulunmuştur.

Şekil 3.1: Lascaux Mağarası Duvar Resimleri, Hayvan Figürleri.

Resimlerin ne amaçla çizildiği hakkında birçok teori ortaya atılmış olsa da mağaranın doğal oluşum şekli o dönemde yaşamış bir avcı-toplayıcı, şaman ya da gözlem yapan kişinin aklına bir hayvan şeklini getirmiş ve o da bu görüşü eklediği vurgularla başkalarına aktarmak istemiş olabileceği düşünülebilir. Ama kültürel ve tinsel amaçlara yönelik bazı işlevlere sahip olduklarını söylemek mümkündür.

“Mağara resimlerinin yapılış amacı ele alındığında grafik tasarımın asıl amacı olan bir mesaj iletme olgusunun görselleştirilmesi ile benzerlik gösterdiği düşünülebilir” (Becer, 2015:84- 85).

Şekil 3.2: Lascaux Mağarası Duvar Resimleri, Bizonlar ve Hayvan Figürleri.

Çizilmiş hayvan figürlerine bakarak; renk, doku, oran-orantının yanı sıra hareket unsurundan da yararlanıldığı, Figürlerin doğal ortamlarındaki hareketlerinin sanatçının gözünden resme aktarıldığı söylenebilir. Bu açıdan günümüz tasarım anlayışındaki hareketli tasarımların doğuşuna ilham verdiği söylenebilir.

3.1.2. Chauvet Mağarası -Pont-D'Arc- Fransa

Jean-Marie Chauvet ve iki arkadaşı (Eliette Brunel ve Christian Hillaire) tarafından 1994'te, Güney Fransa'daki Ardeche' de keşfedilmiştir. Heyelan sebebiyle girişi kapanarak bozulmadan günümüze ulaşmış olan bu mağarada, girişin önündeki büyük odada bulunan bir insanın el izinden geriye kalmış kırmızı bir iz vardır.

Şekil 3.3: Chauvet Mağarası Duvar Resimleri-El İzi-İmza.

Duvar resminde yer alan el izinin yapılış tekniği bakımından günümüz grafik sanatında kullanılan baskı yöntemlerinden “stencil baskı” tekniğinin en ilkel versiyonu olduğu söylenebilir. Sanatçı şablon olarak elini kullanmış ve püskürtme tekniği ile boyayı elinin üzerine püskürterek duvarda iz bırakmıştır. Stencil baskının yapılış tekniğinde de şablon kullanılıp üzerine boya uygulanması bakımından aradaki benzerlik göze çarpmaktadır.

Şekil 3.4: Chauvet Mağarası Duvar Resimleri Atlar ve Gergedanlar.

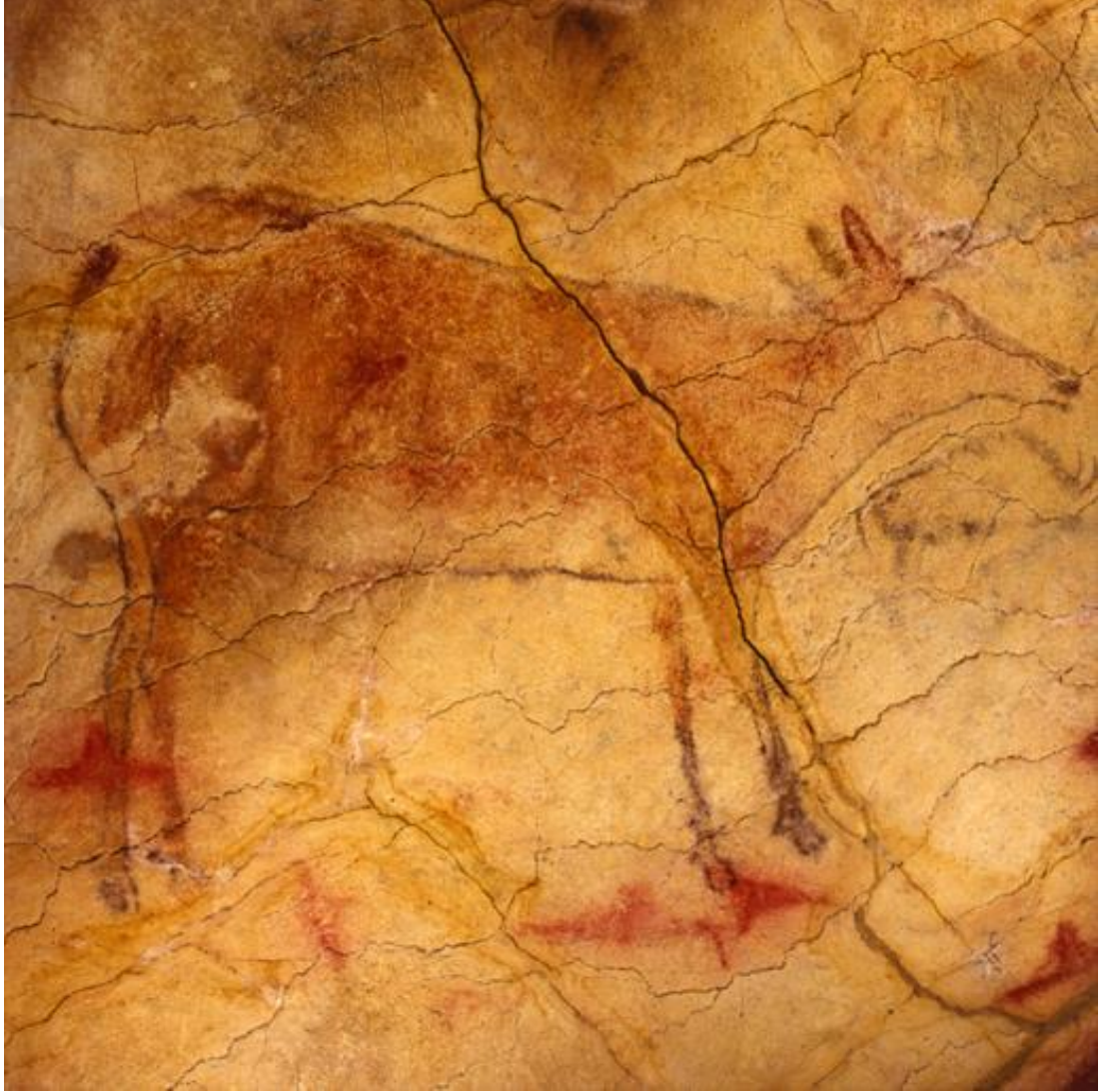
Bir başka duvar resminde ise figürler ya ana hatlarıyla çizilmiş ya da silüet olarak resmedilmişlerdir. “Belli bir perspektifin olmadığı sahnelerde önemli bir unsur figürlerin statik (sabit) olmayışıdır. Daha da önemlisi resimlerdeki av hayvanlarının hareket halinde oldukları göze çarpar. Bacakların duruşu, beden çizgileri, ya da başın dönük biçimi bize bunu gösterir, öyle ki en erken resimlerde bile bu hareket duygusu son derece açıktır” (Tanyol 2000: 131).

Bu çalışmada resimlerin çoğu doğrusal desenler, noktalar ve sembolik anlamları olabilecek farklı çizimler içermektedir. Bu da modern grafik tasarımda kullanılan tasarım öğelerinin kullanılış amacı bakımından mağara resimlerinden etkilenip geliştirildiğini göstermektedir.

Kazıma, çizme, boyama, püskürtme teknikleri ve kökboyası, kamyş, boya tahtası, kömür, kalem, renk kullanarak ve mağara duvarlarının dokusunu dâhil ederek (ışık) lamba-meşale yardımıyla resimler çizmişlerdir. Benzer özellikteki mağara resim örneklerine bir başka bölge olan İspanya’da da rastlanmaktadır.

3.2. Altamira Mağarası – İspanya

1879 yılında İspanya'nın Santander şehrinde arkeolog Marcelino Sanz de Sautuola tarafından keşfedilen Altamira mağarası, doğanın yıkıcı etkilerine fazla maruz kalmadan günümüze kadar ulaşmıştır. Mağarada bulunan resimlerin yüksek sanatsal kalitesi tarih öncesine ait olmadığını düşündürse de 1902 yılında tarih öncesi çağlara ait başka resimlerin bulunması resimlerin gerçekliğini ispatlamıştır.

Şekil 3.5: Altamira Mağarası Dişi Geyik Figürü– İspanya.

“Örneğin; M.Ö.15000 Altamira (İspanya) ve M.Ö. 25000 Lascaux (Fransa) mağaralarında bulunan hayvan ve insan figürlerinde, günlük yaşamın bir kesiti işlenmiş ve aynı zamanda ellerin şablon olarak kullanılıp boyayla duvarlara basılarak çoğaltıldığı görülmüştür. Çoğaltım tekniği grafik sanatların temel prensibi olduğundan bu bir çeşit grafik ürün olarak sayılmaktadır” (Tepecik, 2002:56).

Resimlerde tek bir hayvanın çiziminde üç rengin kullanılması mağara sanatının çok üstünde bir teknik becerinin işaretidir. Ve insanın doğadan boya elde etmesinin ilk örnekleri de bu mağara resimlerinde görülmektedir.

Şekil 3.6: Altamira Mağarası Bizon Figürü– İspanya.

Museo de Altamira, Fotoğraf: P.Saura. Altamira' nın tavanında resmedilmiş olan çeşitli hayvan figürleri dönem coğrafyasına dair bilgiler vermektedir ve çizimlerde bizonun ağırlıkta olması sebebiyle avcılıkta önemli bir yere sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Genel düşüncenin aksine mağaralar insanların tüm zamanlarını geçirdikleri bir alan olmaktan çok, yaşantılarını yürüttükleri mekân işlevini de görüşlerdir. Mağara resimleri de insanlık tarihindeki birçok şey gibi belli bir birikimin ve gelişimin ürünüdür. Dış dünyada karşılık bulan bu yaratıcılık ürünü olan resimler, belli bir alfabeti olan ve geçmiş hikâyelerin anlatıldığı gizli yazıtlar olabilir.

Şekil 3.7: Altamira Mağarası Duvar Resimleri-Kırmızı İmza- İspanya.

“...İnsanlar şekil çizme yoluyla kendi aralarında bir anlatım aracı geliştirmişlerdir. Altamira mağaralarının duvarlarına en açık, en stilize biçimlerle figürler çizmişlerdir. Bunlar, benzetme arzusundan uzak, yaşamını biçimleyen doğa kurallarının kendisi üzerindeki etkisi olarak görülmektedir (Eraldemir, 1992:67).

Yazı dilinin henüz gelişmediği dönemlerde mağara duvarlarına resmedilerek iletilmek istenen mesajlar, ilerleyen dönemlerde sözlü gelişimiyle şekillere, sembollere dönüşerek medeniyetlerin oluşup gelişmesine katkıda bulunmuştur.

Daha iyi anlayabilmek için Aztek, Maya ve İnka gibi uygarlıklara değinmek faydalı olabilir

3.3. Maya, Aztek ve İnka Uygarlıkları

3.3.1. Maya uygarlığı

Meksika'nın güneyi, Guatemala ile Belize'nin kuzeyinde Orta Amerika Yerlileri olan Mayalar'ın kurduğu bu uygarlık, 1546'da İspanyolların Yucatan Yarımadası ve Guatemala'yı işgal etmeleri ile katledilmiştir.

Maya medeniyetinden geriye kalan büyük taş yapıların oluşturduğu kent kalıntıları günümüze kadar ulaşmıştır (Meydan Larousse, Mayalar: C.15).

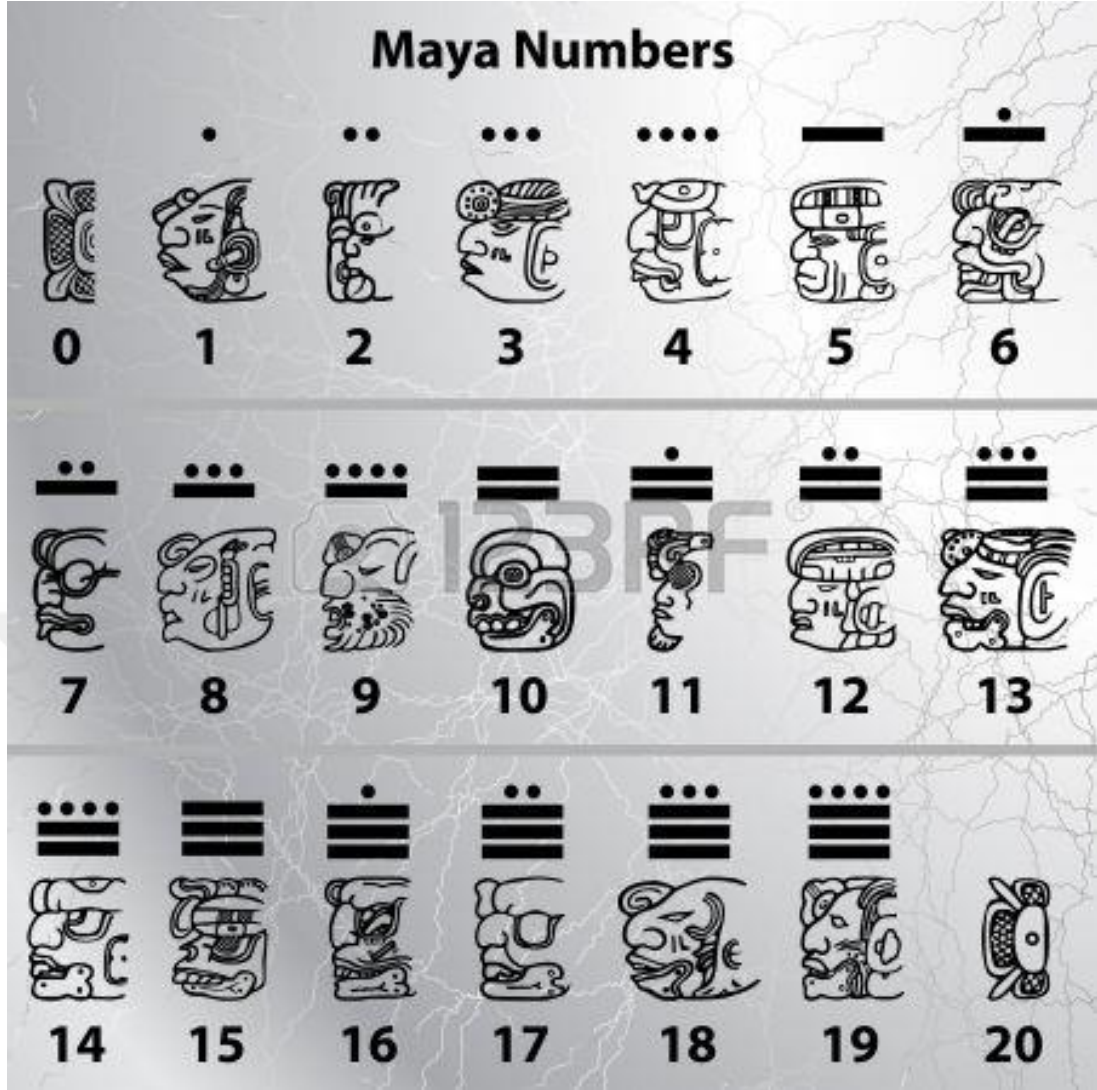
Mayaların yazısı ve takvimleri vardır. Maya Takvimi ile İnka, Aztek takvimleri arasında büyük benzerlikler bulunur.

Şekil 3.8: Maya Medeniyeti –Antik Kalıntılar- Oyma İşçiliği-Maya Takvimi.

Matematik ile astronomi bilgilerini kullanarak yaptıkları anıtlarını Ay, Güneş ve Venüs'ün hareketlerini gözlemleyerek inşa ettiler Maya medeniyetinin inşa ettikleri tapınaklar, tanrılara ait yüzlerin heykelleşmiş simgeleri idi (Phillips, 2015).

Maya hiyeroglif yazısı Orta Amerika'nın en gelişmiş yazı sistemidir.

Şekil 3.9: Maya Medeniyeti –Semboller ve Anlamları- Maya Rakamları.

Mayaların rakamları için kullandığı resim, şekil ve sembollerin günümüz grafik tasarımında kullanılan ikon ve sembollerin kullanım şekli ile benzediği düşünülebilir.

Dini törenlerin yönetim merkezleri olarak kullandıkları kentleri piramitler, saraylar ve güzel heykellerle süslemişlerdir. Mayalar bu kentlerde yaşamaz onun yerine çevredeki çiftliklerde yaşarlardı. Merdivenli ve birçoğu dik yapılan bu anıt ve piramitlerin, Mısır Piramitleri ile şaşırtıcı benzerlikleri görülebilir.

3.3.2. Aztek medeniyeti

Kuzey Meksika'daki Aztian bölgesinde yaşayan yerlilerin oluşturduğu topluluklar Güney Meksika'ya doğru yayılarak Aztek ismini almış ve medeniyetlerini kurmuşlardır.

Aztekler de aynı Mayalar gibi günün birinde beyaz tanrılarının denizden geleceğine inanırlardı. 1519'da İspanyol denizci Cortez'i törenlerle karşılayıp ona çeşitli hediyeler sunmuşlardır. Cortez' in 600 kişilik ateşli silahlara sahip ordusu koskoca Aztek uygarlığının sonunu iki yıl içinde getirmiş ve Aztek toprakları bir İspanyol sömürgesi olmuştur (<https://tarihbilgi.org/aztek-uygarligi-ve-aztekler-hakkinda-kisa-bilgi/>).

Azteklerde yazmanlar; resimyazı ve fonetik imgelerin karışımı bir teknik olan ideogram kullanırlardı. İyi astronomi bilgisine sahip oldukları için Ay ve Güneş tutulmalarının tarihlerini hesaplayarak ayrıntılı bir takvim geliştirebilmişlerdir.

Şekil 3.10: Aztek Sembolleri ve Anlamları, Aztek Uygarlığı.

Maya takvimi ile çok benzerlik gösteren oran-orantı, denge, görsel hiyerarşi kullanımı bakımından 20 ton ağırlığındaki taş oymacılığı kullanılarak yapılmış; Aztek evrenini betimleyen ve üzerinde güneş tanrısı Tonatiuh'un yüzü bulunur.

Bu Aztek takvimi, grafik tasarımdaki büyük ölçekli çalışmaların görselleştirilmesine örnek teşkil ediyor olabilir. Alfabetesi olmayan Aztekler buna rağmen resim yazısıyla tarihlerini kaydedebilmişlerdir.

Şekil 3.11: Sembollerle Aztek Alfabetesi, Aztek Uygarlığı.

Aztek medeniyetinin yazı yerine kullandığı bu resimler aynı zamanda modern zaman grafik tasarımında yazı yerine kullanılan ikonlara öncülük etmiş olabilir.

3.3.3. İnkalar medeniyeti

Kolombiya'nın güney kesiminden doğuya doğru Amazon ormanına kadar uzanan Kolomb öncesi imparatorluktur. İnkalar, Bolıvyaya, Peru, Ekvador, Arjantin ve Şili'nin büyük bir bölümüne egemen olarak 10 milyona yakın olduğu sanılan nüfusıyla güçlü bir imparatorluk kurmuşlardır.

Kıyı kesimlere yerleşen İnkalar halkı, metal işlemeciliği ile uğraşarak bakırı kaplar yapar ya da hazırladıkları kalıplara eritilmiş metali dökerek biçimlendirirlerdi (<http://www.serenti.org/inka-uygarligi/>).

Şekil 3.12: Altın ve Değerli Taşlarla Süslü Eşyalar, İnkalar Uygarlığı.

Bu medeniyet, büyük taş kalelerini ve tapınaklarını altınlarla süslerler. Bulunan kalıntılara bakıldığında kullandıkları teknik ve yöntemlerin; desen ve doku oluşturmak adına tasarımsal örnek olduğu söylenebilir.

İnkaların ne yazı sistemleri ne paraları ne de gelişmiş araç-gereçleri vardı. Buna rağmen iplere düğüm atarak hesap yapmışlardır. Dünyadaki diğer tüm uygarlıklardan İnkaları ayıran tek özellik budur.

3.4. Mısır Uygarlığı

Nil civarında yaşayan halkın yaptığı yerleşik tarım ve bunun ön ayak olduğu kentleşme ile tarımdan bağımsız ekonomik faaliyetlerle, MÖ 6000 civarında kurulmaya başlayan bir uygarlıktır.

Savaş masrafları, kıtlık, halk ayaklanmaları ve resmi yozlaşmalar sonucunda, Mısır merkezden yönetilen şehir devletlerine bölünmüş, MÖ 525 yılında, Pers kralı Kambises'in galip gelmesi ve Pers krallığı unvanının yanına Firavun unvanını da almasıyla bu muazzam uygarlık son bulmuştur

Nil Nehri, yılda bir kez taşardı. Bu o kadar düzenliydi ki antik Mısırlılar buna dayanarak üç sezon oluşturmuştu: Su baskını ya da taşma, Büyüme ve Hasat.

Ses ve anlamları ifade etmek için kullanılan bir yazı türü olan hiyeroglifler, muhtemelen bu dönemde kullanılmaya başlandı.

“...Çivi Yazısı” insanlık tarihinin dönüm noktalarından biri olarak kabul edilmektedir. Çivi yazısının gelişimindeki ilk basamak, piktogramlardır. Piktogramlar, bir kavram ya da sözcüğü temsil eden ve resim özelliği taşıyan simgelerdir. Bunlar, önce tablet haline getirilmiş ıslak kil yüzeyine ‘stylus’ adı verilen kamışlarla çiziliyor, bu kil daha sonra kurutulmuş ya da fırınlarda pişirilerek kalıcı hale getiriliyordu. İ.Ö. 2500 yıllarında geliştirilen üçgen uçlu stylus’larla kil yüzeyine bastırılarak elde edilen imgeler, daha soyut bir işaretleme sistemi oluşturdu. Böylelikle resme dayalı piktogramlar da çivi yazısı adı verilen soyut simgelere dönüştü. Bu imgeler zamanla düşünceleri (ideogram) ve sesleri (fonogram) ifade edecek bir düzeye ulaştılar” (Becer, 2015:85).

Hiyeroglif yazı birbirinden kolaylıkla ayırt edilen yüzlerce sembollerden oluşmaktaydı. Resim ve yazı iç içe ilk kez yazılı ifade olarak Mısır hiyerogliflerinde yer alırken, zamanla resimsel özelliklerin soyutlaşması ve sembollere dönüşmesiyle yazı özgün yapısına ulaşmıştır.

Şekil 3.13: Hiyeroglif Örneği, Mısır uygarlığı.

1800'lerin başında, Mısırlılara ait hiyeroglif yazıları çevrildiğinde, antik Mısır'ı araştıran tarihçiler için de önemli bir kaynakça hâline geldi.

Her resme yazı da eşlik ederdi. Heykellerde, metin arka yüzeyde veya tabanda yer alır. Rölyeflerde ise, sahneyi tamamlayan veya ayrıntıları aktaran uzun metinler bulunurdu. Hiyeroglifler ise kendi başlarına küçük sanat eserleri kabul edilebilirler. Bu küçük resimcikler, genelde gözle görülen anlamı taşımazlar, daha çok fonetik sesleri simgelemek için kullanılmışlardır.

Mısır resim sanatı, ilerleyen dönemlerin uygarlıklarından oldukça farklı bir amaca hizmet etmiştir. Figürlerin yüzlerinin, bedenlerinin, kol ve bacaklarının profilden ancak göz ve omuzlarının cepheden gösterilmesinin sebebi budur. Figürlerin ölçeği, hiyerarşiyi göstermek için en sık kullanılan yöntemdir.

Şekil 3.14: Papirüs üzeri Sembol ve Figür Çizimi, Mısır Uygarlığı.

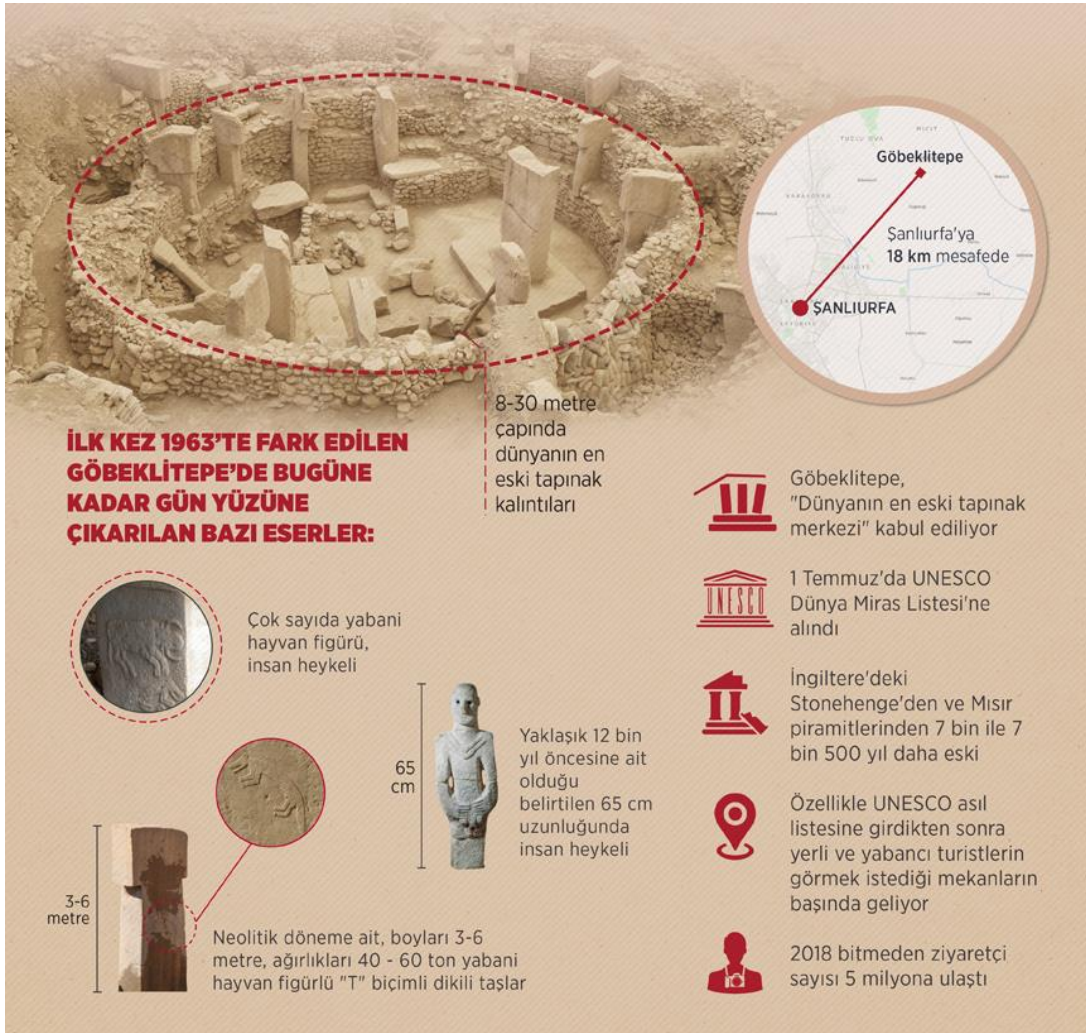
Kraliyet ailesinden olanlar, zenginler ve seçkin kişiler için yapılan heykellerin özelliklerine bakıldığında heykellerin üç boyutlu tasvirlerinde, o kişinin idealleştirilmiş görüntüsünü her ne kadar fazla resmi olsalar da gerçek dünyadaki görüntüsünü yeniden oluşturmak amaçlanmıştır. Yapılış amaçları bakımından heykellerin cepheden tasvir edilmiş olmasının sebebi bunların yan yana sıralanarak önlerinde gerçekleşen töreni izleyecekleri fikridir (Wilkinson, 2016).

Bu açıdan ele alındığında grafik tasarımdaki perspektif olgusu ve görsel hiyerarşi ile örtüştüğü görülebilir.

Bununla birlikte bazı hieroglifler 'logografik' tir; yani bir nesneyi veya kavramı simgelerler. Buradan yola çıkarak Anadolu'da kurulmuş uygarlıkların izlerine de bakmak faydalı olabilir

3.5. Geçmişin Anadolu'da ki izleri

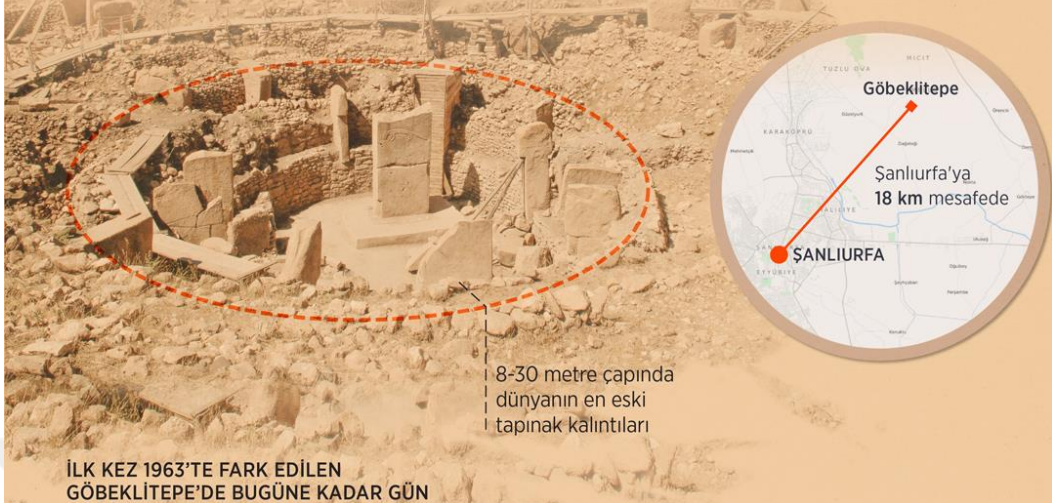
Anadolu'nun kültürel zenginliği birçok farklı uygarlığa ev sahipliği yapmış olmasıyla açıklanabilir. Her uygarlık kendine ait sanatsal, dini ve kültürel öğeleri kendinden önceki uygarlıklar ile sentezleyip gelecek kuşaklara bırakabilecekleri bir miras olarak aktarma yoluna gitmiştir. Bu bilgiden yola çıkarak Anadolu topraklarında arkeolojik çalışmalarla yakın zamanda gün ışığına çıkarılmış buluntulara bakmak faydalı olacaktır.

Şekil 3.15: Göbeklitepe, İnfografik örneği.

GÖBEKLİTEPE UNESCO DÜNYA MİRAS LİSTESİ'NDE

Dışişleri Bakanlığı, Şanlıurfa'daki Göbeklitepe arkeolojik alanının, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) Dünya Miras Listesi'ne girmesiyle Türkiye'nin söz konusu listeye kayıtlı alanlarının sayısının 18'e yükseldiğini duyurdu

İLK KEZ 1963'TE FARK EDİLEN
GÖBEKLİTEPE'DE BUGÜNE KADAR GÜN
YÜZÜNE ÇIKARILAN BAZI ESERLER:

Çok sayıda yabani hayvan figürü, insan heykeli

Yaklaşık 12 bin yıl öncesine ait olduğu belirtilen 65 cm uzunluğunda insan heykeli

Neolitik döneme ait, boyları 3-6 metre, ağırlıkları 40 - 60 ton yabani hayvan figürlü "T" biçimli dikili taşlar

Göbeklitepe, "Dünyanın en eski tapınak merkezi" kabul ediliyor

6 yıl önce UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne alındı

42'nci Dünya Miras Komitesi Toplantısı'nda UNESCO Dünya Kültür Miras Listesi'ne kabul edildi

Şekil 3.16: Göbeklitepe, İnfografik örneği.

3.5.1. Göbeklitepe

Bir çiftçi tarafından tesadüf eseri bulunan oymalı bir taş ile başlayan, ancak iki yıl sonra 1995 yılında Alman arkeolog Harald Hauptmann danışmanlığında başlatılan kazı çalışması ile tarihe ışık tutacak buluntular gün yüzüne çıkarılmıştır. Anadolu'da kurulmuş ve bilinen en eski uygarlıklardan bile 7 bin yıl daha eski bir zamana tarihlenen Göbeklitepe, insanlık tarihi hakkında bildiklerimizi yeniden sorgulamamızı sağlamıştır.

Anadolu'nun uygarlık tarihindeki yerini göstermesi bakımından Göbeklitepe ayrı bir öneme sahiptir. Lascaux, Chauvet ve Altamira mağaralarının duvarlarında bulunan, avcılık resimlerden farklı olarak burada hayvan figürleri tek ve kabartma olarak işlenmiş, sanatsal açıdan farklı bir yaklaşımı etkileyici biçimde yansıtmıştır. Bazı dikilitaşlarda insana ait el ve kol figürleri bulunduğu için insan tasviri yapıldığı tespit edilmiştir. (09.07.2018. www.hurriyet.com.).

Bunun yanı sıra T şeklindeki sütunlara aslan, domuz, boğa, tilki, yılan, domuz, akrep, turna, yaban ördeği figürleri işlenmiştir (Uçar,2018). Bazı arkeologlara göre, bu hayvan figürleri tapınağı ziyaret eden farklı kabilelerin sembolü olarak nitelendiriliyor. Kazılar sırasında yabancı ve yırtıcı hayvanların birçok heykeli bulunmuştur (www.milliyet.com/molatik).Bu insanlar, yaptıkları figürlerle sanatsal yönlerini ve inanışlarını da ortaya çıkarmışlardır (Kömürcü,2018).

Şekil 3.17: Göbekli Tepe Kazı Alanı, Şanlı Urfa Türkiye.

Taşların üzerlerinde kabartma tekniğinde yapılan hayvan motifleri ve çeşitli soyut semboller, bir tür haberleşme sisteminin kalıntılarını, dönemin sembolik dünyasını, hafızasını, mesajlarını bugüne ulaştıran bulgulardır.

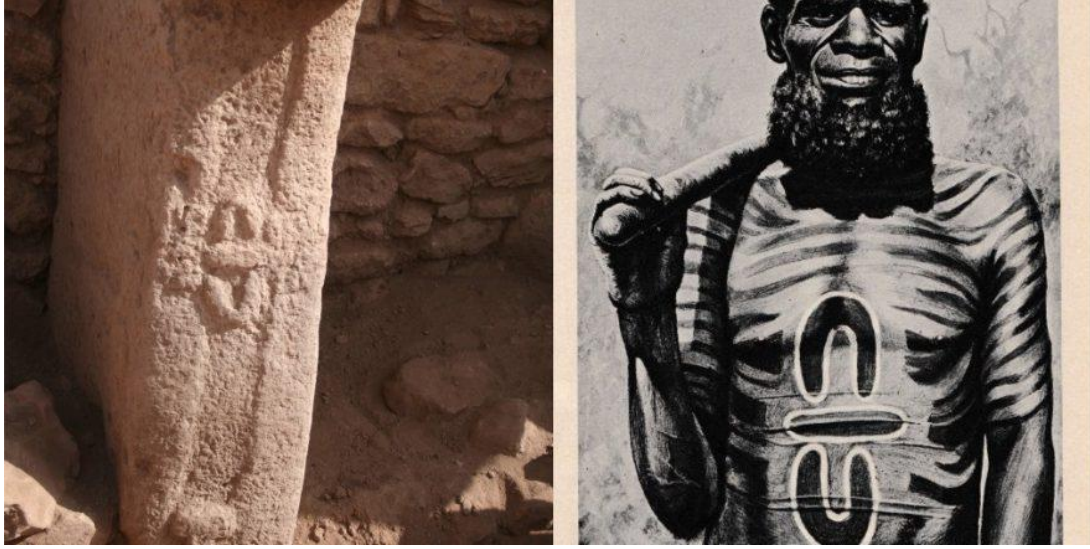

Şekil 3.18: Kabartma, Oyma, Hayvan Figürü, Taş İşçiliği, Göbekli Tepe.

Ayrıca buluntular üzerindeki bazı motifler oldukça dikkat çekicidir. Daha fazla bilgi edinebilmek için bu konuyu biraz daha genişletip yapılan çalışmalara ve sonuçlarına bakmamız faydalı olacaktır.

3.5.2. Göbeklitepe'yi anlamak

Göbeklitepe' deki sütunlarda bulunan bir sembolün aynısı Aborjin yerlileri tarafından da kullanılmıştır.

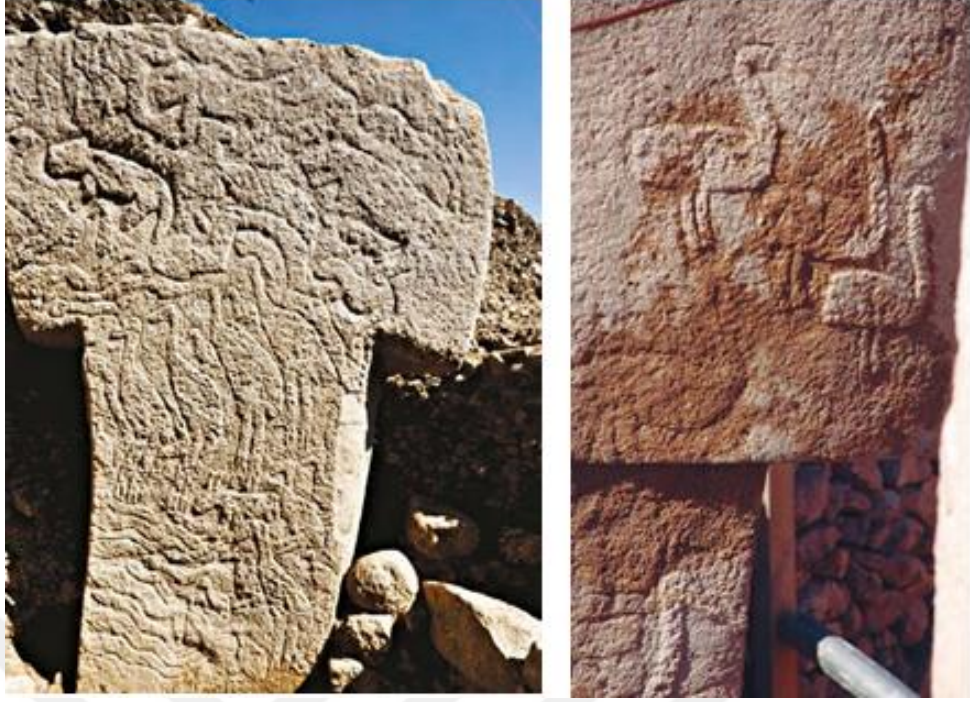
Şekil 3.19: Kabartma, oturan adamlar sembolü, Göbeklitepe ve Aborjin.

Resimde görülen Aborjinlerin kullandığı sembol, iki insanın bilgilerini paylaşmak için bir araya gelmesi anlamına geliyor.

Bağımsız araştırmacı ve bilim insanı Bruce Fenton, Göbeklitepe ve Avustralya'daki Arnhem Land bölgesinde kültürler arası analizler gerçekleştirdi. Araştırmayı yapan Fenton, iki bölgede de çok sayıda benzer sembollere ve motiflere rastlamıştır.

Buluntulardaki işleme ve oymalar, felaketi önlemek için yapılan Aborjinlere özgü Şamanizm ritüellerini, tanrıyı yatıştırarak sel akışının yönünü değiştirmek için inşa edilmiş olabileceğini düşündürüyor.

Göbekli tepedeki T biçimli sütunlara oyulmuş uzun bacaklı kuş figürü ile Avustralya kaya çizimleri incelenmiş ve Avustralya kıtasında yaşamını sürdüren ' EMU' isimli bir kuş türü ile neredeyse birebir benzeştiği görülmüştür. (<http://urlbu.com/48b1b>)

Şekil 3.20: Figür, Oyma, Sütun, Göbekli Tepe.

Şekil 3.21: Avustralya da yaşayan yerel kuş türü EMU görseli.

Binlerce yıl önce yapılmış antik dönem yapılarındaki bu figürlerin günümüzde Türkiye'den on binlerce km uzak bir ada kıtasının yerlileri tarafından yapılan çizimlere, oymalara, figürlere olan benzerliğinin sebebini daha iyi anlayabilmek için adı geçen Avustralya yerlileri (Aborjinler), kültür ve sanatına bakmak faydalı olabilir.

4. BÖLÜM UZAK KITA

4.1. En Büyük Ada Kıta- Avustralya

Eski çağlardan beri dünyanın güneyinde bir kara parçası olduğuna inanılıyordu. İsminin kaynağı Latince'deki Terra Australis Incognita'dır Güneydeki (Australis) Bilinmeyen(Incognita) Toprak parçası (Terra) (<http://urlbu.com/f7d19>).

Yapılan araştırmalar sonucu 45 bin ila 60 bin yıl önce adaya yerleştikleri düşünülen Avustralya'nın yerli halkı Aborjinlerin 72 bin yıl önce Afrika'dan göç ettiklerine dair yeni bulgulara ulaşılmıştır.

Cambridge Üniversitesinden Prof. Dr. Eske Willerslev liderliğindeki Aborjin Çalışma Grubu, Aborjinlerin ve Papua Yeni Ginelilerin 72 bin yıl önce Afrika'dan Avustralya kıtasına geldiklerini ortaya koymuştur.

Hollandalı denizcilerden olan Willem Jansz ve Abel Tasman,(1606'da Papua Yeni Gine'nin güneyindeki Cape York yarımadasını görmüşlerdir) kaynaklara göre resmi olarak kıtayı ilk gören Avrupalılardır (1642-1644 yılları arasında iki seyahat yapılmıştır). Hollandalılar taradıkları kısım kadarıyla Avustralya haritasını çıkarabilmiş, ancak yerleşim için bir girişimde bulunmamışlardır. 1770'de ise İngiliz James Cook Britanya'ya aidiyetini ilan etmiştir (www.radikal.com.tr).

1770 yılında Kaptan James Cook, Avustralya'nın doğu sahillerini Büyük Britanya adına ele geçirdi ve burayı Yeni Güney Galler (New South Wales) olarak isimlendirdi. Avustralya'daki İngiliz sömürgeciliği 1788'de Sydney'de başladı

Kıtaya ilk gelen Batılı yerleşimciler tarafından çeşitli bitki ve ağaçlar Avrupa'dan getirildiler. Bunların birçoğu kıtaya uyum sağladı. Bunun yanı sıra kızamık, çiçek, suçiçeği, grip, gibi rahatsızlıkları da beraberlerinde getirdiler. Bünyeleri bu hastalıkları hiç tanımayan Avustralya yerlileri adı geçen hastalıklara yakalanarak büyük ölçüde kayıplar verdiler ve nüfusları önemli ölçüde düşüş gösterdi. İngiliz yerleşimcilerin Aborjinler üzerindeki ikinci etkisi arazi ve su kaynaklarını kendilerine ayırmaları olmuştur.

Geleneksel arazilerinin, yiyecek ve su kaynaklarının kaybı yerliler üzerinde ölümcül etki yapmış ve hastalıklarla güçsüz düşmüşlerdi.

Aynı zamanda beyazlar, Avustralya yerlilerinin arazileriyle derin ruhsal ve kültürel bağlara sahip oldukları gerçeğini görmemiş veya görmezlikten gelmeyi tercih etmişlerdi (<https://www.britannica.com/topic/Australian-Aboriginal>).

4.2. Aborjin Kültürü

Aborjin ismi, Latince'deki “ab” ve “origine” sözcüklerinden türemiştir. İngilizce'deki from, Türkçe'deki –den, -dan'ı karşılamakla birlikte kökenli, kökene ait demektir. Genel anlamda Aborjinler ifadesi Avustralya, Tazmania ve çevre adalarda yaşayan yerlileri tanımlamakta kullanılmaktadır ([www.tarihiolaylar.com./Avustralya Aborjinleri](http://www.tarihiolaylar.com./Avustralya-Aborjinleri)).

Ancak yaşayış biçimi olarak benzerlik gösterebilirler de dil bakımından farklılık taşıyan geleneksel küçük toplulukların ifade edildiği unutulmamalıdır.

Şekil 4.1: Geleneksel vücut boyaması ve ritüel izleri ile Aborjin Savaşçı.

Her yerli grubu ya da kabilesi, kendi bölgesinin sınırlarını ağaç, kaya, pınar gibi doğal öğelerle belirler, yiyeceklerini bu geniş alanlardan toplardı. Geçici barınakları

olan mia-mia ya da gunyah adı verilen yapıları ağaç kabukları, yaprak, hayvan postu gibi malzemelerle yaparlardı.

Erkeklerin deniz kabuklarından ya da yontulmuş taştan baltaları ve bıçakları vardı. Kadınlar ise kökleri sökmek için sopalar, topladıkları yiyecekleri taşımak için sepetler, fileler ve tahta çanaklar kullanırlardı (<http://www.aborijinler.com>).

Corroboree; Yetişkinliğe geçiş için yapılan ve bazıları acıyla sınanmak olan bir dizi dinsel tören ve danslar için yerliler bedenlerini renkli kilden şekillerle, tüy ya da başka süslerle donatırlardı (<https://www.britannica.com/topic/corroboree>).

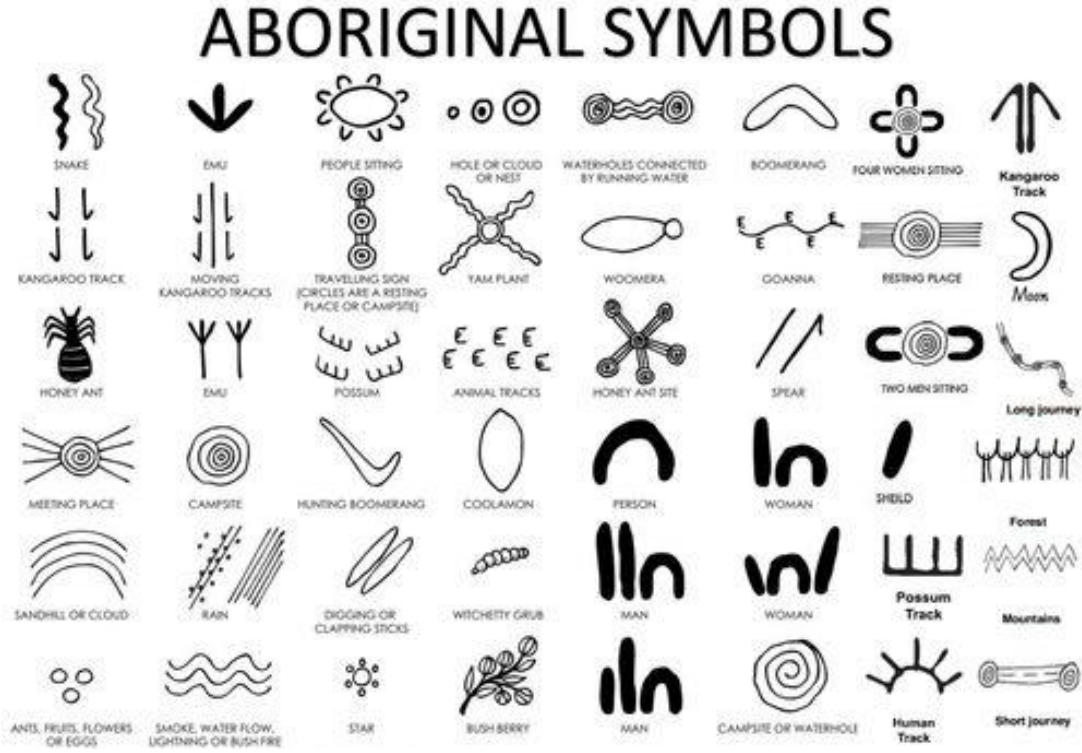

Şekil 4.2: Törene hazırlanan Aborjinler, Foto: B. Spencer & F.J.Gillen.

Avustralya kıtasında pek çok büyük ve birbirlerinden farklı grupların kendi kültürleri, inanç yapıları ve dilleri bulunmaktadır. Beyazlar gelmeden önce farklı dillere sahip pek çok kabile barındığı için tek bir kültürden ziyade birbirleriyle benzerlikleri de olan farklı kültürlerden bahsedilebilir.

Yerli kabilelerin sayısı kadar, yüzlerce değişik dil olduğu uzmanlarca belirtilmiştir. Haberleşme çubuğu Aborjinlerin önemli buluşlarından biridir (www.acikbilim.com). Çentikler ve çizgiler oyulmuş olan bu sopayı bir haberci, kabileler arasında iletişim kurmak amacıyla taşır, sopanın üzerindeki işaretler sayesinde haberin doğru olarak ulaştığından emin olurlarmış (Doğan,2014).

Aborjinlerin kullandıkları bu sembolik dili daha iyi anlayabilmek için Aborjin sembollerini inceleyebiliriz. Kaya resimlerinden boyama ve oyma yaptıkları tüm araç gereçler için kullandıkları şekilleri ve anlamlarını çözmek daha kolaylaşacaktır.

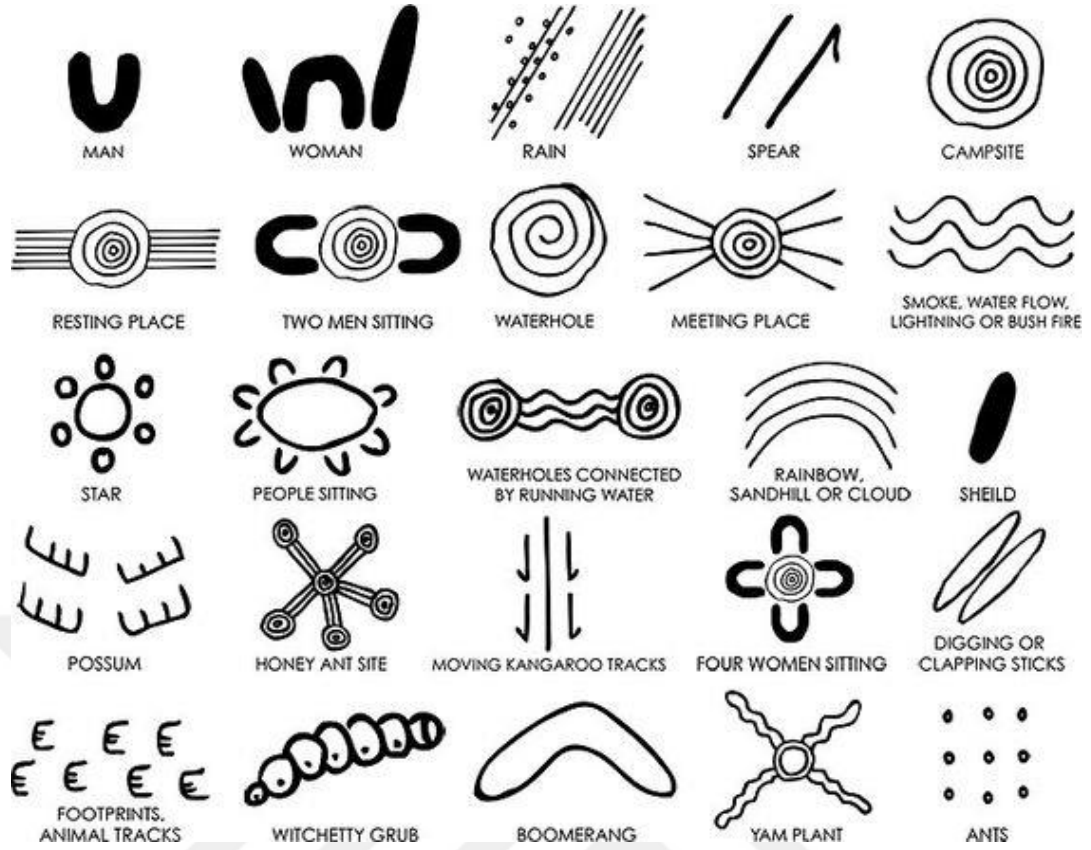
Şekil 4.3: Aborjin Sembolleri ve Anlamları.

Yazılı dili olmayan Aborjinlerin çizdiği semboller anlam bakımından aktarmak istedikleri mesajı simgeleyebildiği gibi içinde buldukları coğrafyayı, doğal olayları veya çevrelerinde yaşayan hayvan ve bitkileri de temsil etmektedir.

Geleneksel semboller, çağdaş Aborjin sanatının önemli bir parçasıdır. Yerli halkların geleneksel tasarımları ve sembolleri kullandıkları uzun sanatsal gelenekleri vardır.. Bu tasarımlar, herhangi bir yüzeye uygulandığında, ister bir törende yer alan bir kişinin vücudunda ister bir kalkanda olsun, nesneyi dini öneme ve güce sahip olana dönüştürdüğüne inanılır.

En eski uygarlıklardan biri olan Aborjinler, birçok sözcük ve sembol kullanmış olmalarına rağmen kendilerine ait yazılı bir dil geliştirmemişlerdir.

Bunun sebebini öğrenebilmek için değinilmesi gereken bazı önemli noktalara bakmak faydalı olabilir.

Şekil 4.4: Aborjin Sembolleri.

Bakılması gereken dört önemli nokta vardır.

- 1- Yazılı dilin hiyerarşik bir sistemin olduğu yerlerde geliştiğini biliyoruz, böylece şefler, firavunlar ve krallar sahip olduklarının kaydını tutabiliyorlardı. Aborjinler doğrusal ya da eşitlikçi bir güç dağılımına sahipti ve değer sistemleri, sahip olma ya da sömürme değil, paylaşma esasına dayalı bir sistemi benimsiyordu.
- 2- Aborjin halkı, öncelikle kendi dil grubunun topraklarında hareket eden gruplar halinde yaşadılar. Doğrudan bir kişiyle konuşabiliyorlardı bu yüzden bir şeyler yazmaya gereksinim duymamışlardır.

3- Bir Aborjinin kendi topraklarının dışına çıkması gerekiyorsa, üzerinde paylaşılan anahtar kelimeler, mesaj olan bir bumerang –mesaj çubuğu(üzerinde hiyeroglif gibi semboller şekiller çizilmiş, oyulmuş, kazınmış çubuk ya da bumerang) kullanarak iletişim kurabiliyor, işlerini veya ticaretlerini (takas) yapabiliyorlardı.

4- Son olarak ve en önemli nokta, yerli kültürünün kutsal olmasıdır. Bu nedenle, bilgiyi uygun şekilde kullanma sorumluluğuna sahip olan büyükler tarafından “başlatılmış” olmadıkça, hiçbir şey başkalarıyla paylaşılmazdı.

Bu sebeple bilginin yanlış ellere geçmeden paylaşıldığından emin olmanın bir yolu onu hafızaya kaydetmektir. Her şeyin hafızaya alınması gerekiyordu bunun yanında görsel olarak aktarılması gereken bilgi ya da mesaj kuma sembol olarak çiziliyordu. Mesaj iletdikten sonra kum dağıtılabılır böylece bilgi-mesaj yanlış ellere geçmeden derhal silinebilirdi. Çok sayıda Aborjin sanatının kum üzerine çizilen bilgi veya mesaj içeren bu sembollerden doğduğunu unutmamak gerekmektedir.

4.2.1. Aborjin resim sanatı hakkında

Aborjinler tarafından kayalara işlenmiş 250'den fazla sanat eseri, Kimberley Bölgesi'nin doğusunda Batı Avustralya Üniversitesi'nden bir grup arkeolog tarafından ortaya çıkarılmıştır. 30 binden fazla imgenin yer aldığı çizimlerde "Gwion" adı verilen insan çizimleri avlanırken resmedilmiştir (<http://www.aboriginalculture.com.au>).

Şekil 4.5: Kaya resimleri, İnsan Figürü, Batı Avustralya, Foto: David M. Welch.

Şekil 4.6: Kaya resimleri, Kedi Balığı, Kuzey Queensland, Foto: David M. Welch

Yaşadıkları doğadan, çeşitli kayaların pigmentini kullanıp bunları birbirleriyle ve sonra su ile karıştırma suretiyle elde ettikleri bu doğal boyalarla da tuval olarak kullandıkları kayalıklara ve ağaç kabuklarına yine doğa ürünü olan ilkel fırçalar ve hatta parmaklarını kullanarak, bazen de bu boyaları ağızlarına alıp püskürterek resim yapmışlardır. Avrupalıların kıtaya ulaşmasından önceki dönemlerde yapılan bu eserler Aborjinler tarafından bakıma alınıp restore edilmiş, yeniden boyanarak tazelenmiş ve günümüze kadar ulaşabilmişlerdir. Bulunan eserlerin bazılarında Fransa-Chauvet mağara resimleri ile benzerlik gösterdiği ve günümüz grafik tasarımındaki stencil baskı tekniği ile örtüştüğü söylenebilir.

Birçok Aborjin resmini ya da oyma işçiliğini iki büyük grup altında toplayabiliriz.

1. Grup Figurative (İçinde figürler olan) Sanat: Bakan kişinin gördüklerini tarif edebildiği figürlerin en basit, ham halleri ile tarif edildiği gruptur.

2. Grup Non-Figurative (İçinde figürler olmayan) Sanat: İşlenen motifler soyut ve amaçlanan konu daha az belirgin haldedir. Ovaler, yuvarlaklar, spiraller, kıvrımlı çizgiler bu grupta yer alır.

Aborjin sanatı; hayatları boyunca dinlerinden ve törenlerinden etkilenen kültürlerinin ayrılmaz bir parçasıdır (<http://www.aboriginalculture.com.au/art3.html>).

Aborjin boyama ve oymalarının diğer sanat formlarına uygulama alanları aşağıda ana hatları ile yer almaktadır.

Silahlar, mızraklar, mızrak torbaları, bumerang ve kalkanlar, mutfak eşyaları, ahşap saklama kapları, taşıma araçları (sepet-çanta), kutsal nesnelere, uzun ahşap parçalar, deniz kabukları, kutsal taşlar, sığınak için duvar, tavan ve zemin örtüleri, kaya sığınaklarında kullanabilecekleri örtüler, akarsu yataklarında bulunmuş ve oyulmuş kayalar, el, ayak, küçük hayvan kemikleri, kayaların kullanıldığı şablon baskılar, törensel amaçlarla vücut boyama ve çeşitli bitkilerle süsleme, kök boyası ile renklendirilmiş tüyler, bitki ve lifleri, hayvan dişleri, basit yer çizimleri veya kuma çizilmiş törensel anlatımlar-hikayeler, Aborjin sanatçıların boyama ve oymalarını uyguladığı alanlardır. Aborjin sanatı dünyadaki en uzun yaşayan sanattır. Müzik ve dansın da Aborjin kültüründe önemli bir yeri bulunur. Aborjinlerin, kıtaya özgü enstrümanlarından biri olan “didgeridoo” çalarak söyledikleri her durum için yazılmış şarkıları vardır.

Şekil 4.7: Didgeridoo; Ağaçtan Oyularak Yapılan Yerel Çalgı.

Aborjinlerin toprağa saygı ve düş zamanı inancı üzerine kurulu şifahi gelenekleri ve manevi erdemleri bulunmaktaydı. Rüyalar, hem yaradılışın antik zamanını hem de günümüz gerçeğini ifade etmektedir (Taştan, 2014).

Aborjin resim sanatında bizim gibi başka kùltùrlerden gelenlerin gözünden kaçabilecek bazı detaylar şunlardır;

Propozisyonlar ve orantılar olduğundan farklı verilir. Renklerin ve figürlerin geleneksel bir anlamı bulunur. "U" şeklindeki figürler yanlarında bulunan objelere göre yerde oturan kadın veya erkek kişiyi simgeler.

"Koyu sarı" renkler ise "billabongs" adı verilen kirli suları temsil eder. "Billabongs" sözcüğünün Aborjin dilindeki anlamı "su birikintisi" dir.

Resimlerde sadece dış görünüş resmedilmez, daha ziyade "röntgen stili" kullanılarak canlıların iç dünyası, kemikleri ve iç organları da resmedilir.

Şekil 4.8: Kanguru Figürü, Röntgen Stili, Aborjin Sanatı, Foto: David M. Welch.

Aborjinlerin birçok mağara duvarları resimleri Avrupa'daki taş çağından kalma ve çok eski Altamira ve Lascaux mağaralarındaki 4 bin yıllık resimler ile eş zamanlıdır.

Aborjin resim sanatında temalar çoğunlukla Aborjinlerin mitolojik “Düş zamanı” ile ilgilidir, öyle ki Avustralya yerlileri bugün dahi konusunu Aborjin maneviyatından almayan sanat ve resimlerin gerçek Aborjin sanatı olamayacağını söylerler. Aborjin süsleriyle oluşan her resmin ve her desenin bir hikayesi, anlatmak istediği bir öyküsü vardır. Aborjin sanatı, esas olarak kutsal kabul edilen kayalıkların, bazı mağara duvarlarının veya ağaç kabuklarının boyanması, şiir ve şarkıların söylenmesi ve bu sayede dinsel inançların betimlenmesi biçiminde şekil bulur.

Aborjinlerin av şarkıları, mevsim şarkıları, cenaze şarkıları, düş zamanı efsaneleri için şarkıları, atalar için şarkıları, hayvanlar için şarkıları ve bu şarkıların resimsel betimlemeleri bulunmaktadır.

Konu ile ilgili daha detaylı bilgiye ulaşabilmek için aşağıda ana hatları ile Aborjin sanatının temeli sayılan Dream Time (Düş Zamanı) hikaye versiyonları ve açıklamalarına bakmak faydalı olabilir.

Şekil 4.9: Düş Zamanı Hikayeleri, Gökkuşağı yılanı, Aborjin Resimleri.

Düş zamanı hikayelerinden bir versiyon / Rainbow Serpent / Gökkuşağı Yılanı:
“Rüya Zamanı”nın başlangıcında, dünya düz, kuru ve boştu. Ağaç, nehir, hayvan ve ot yoktu. Bir gün, gökkuşağı yılanı Goorialla uykusundan uyandı ve kabilesini bulmak için yola koyuldu.

Avustralya'yı doğudan batıya, kuzeyden güneye geçti, halkından gelbilecek bir ses duyabilmek için durdu. Kuru, düz Avustralya'nın her yerini geçti ama hiçbir şey bulamadı. Uzun bir süre aradıktan sonra yoruldu ve uyumak için uzandı. Uyumaya devam ettiği toprak, halkını aramak için koyduğu topraklarla aynı değildi. Halkını aradığı için büyük, uzun vücudu toprağa büyük oyuklar açmıştı. Gooriolla dünyada daha fazla yaşam yaratmaya karar verinceye kadar tek başına kuma uzandı. Kurbağalara 'çık!' dedi ve kurbağalar depoladıkları suyla dolu karınlarıyla yerden yükseldiler.

Su ağızlarından akıncaya ve toprağın oyuklarını dolduruncaya kadar kurbağaları gıdıkladı. Bu oymalar, bugün gördüğümüz nehirleri ve akıntıları oluşturdu. Su toprağın üzerinden akarken, çimenler ve ağaçlar büyümeye ve toprağı renkle doldurmaya başladı" şeklinde anlatılmıştır.

Şekil 4.10: Düş Zamanı Hikayeleri, Beş Ada Hikayesi Illawara Bölgesi.

Düş zamanı hikayelerinden bir versiyon / Illawarra ve Beş Ada Hikayesi:

“Anakaradan uzakta küçük bir adada yaşayan Whale (balina), Koala (koala) ve Starfish (denizyıldızı) adında üç savaşçı varmış. Uzun bir süre adada yaşayan savaşçıların yiyecekleri tükenmeye başlamış. Bu üç savaşçıdan sadece bir tanesinin (Whale) kanosu varmış. Koala ve Denizyıldızı, Balina'ya -kanoya sahip olan kişi-, 'Kanoyu ödünç alabilir miyiz, anakaraya gidip kanoyu yiyeceklerle doldururuz ve onu geri getirip hep beraber paylaşırız ' demişler.

Balina kendi kendine - Onlara kanomu verirsem, anakaraya girip beni burada bırakacaklar, açlıktan öleceğim, onlar kanoma sahip olacak diye - düşünmüş ve hayır

kanomu alamazsınız demiş. “Hayır” cevabını alan Koala ve Denizyıldızı kendi aralarında küçük bir toplantı yapmış, kanoyu çalmayı planlamışlar.

“Bu kanoyu nasıl alacağımızı biliyorum” demiş Koala. Balinanın kafasında bitler var, onları temizlememi çok seviyor ve kucağında uyuyakalıyor. Balınayı sahile götüreceğim, bir kütüğün üzerine oturup, kafasını kucağıma alıp bitlerini temizleyeceğim, o uyuduğunda kanoyu alıp kaçacağız demiş. Koala'nın balinanın saçlarını ayırmak ve bitleri kafasında öldürmek için kullandığı keskinleşmiş uzun bir çubuğu varmış.

O keskin çubukla balinanın saçlarını ayırmaya ve bitlerini temizlemeye başladığında Balina gerçekten derin bir uykuya dalmış, horlamaya başlamış. Balinanın uyuduğunu gören denizyıldızı sessizce kanoyu denize sürüklemiş.

Plana göre denizyıldızı kanoya girip kürek çekmeye başlayacak, Koala uyuyan Balinanın kafasını dizinden indirdikten sonra koşarak suya dalacak ve yüzerek gelip kanoya çıkacaktı. Denizyıldızı kanoyu suya sokmuş, üzerine binerek kürek çekmeye başlamış Koala, Balina'nın kucağındaki kafasını kuma koymuş ve suyun kenarına koşmuş. Tam suya atlayacağı an Balina uyanmış ve kanoyu aldıklarını görmüş. Hemen suyun kenarına gelip Koala'yı suya dalmadan önce yakalamış, ikisi su kenarında büyük kavga etmişler. Balina Koala'yı iyice hırpalamış ve onu yumruklamış ama Koala Balinanın saçlarını ayırmak için kullandığı büyük keskin çubukla balınayı boynunun arkasından bıçaklamış. Koşarak suya dalmış, yüzerek kanoyu yakalamış, kanoya binmiş. Adadan epey uzaklaştıkları sırada Balina boynunun arkasından keskin çubuğu çıkarmış, hızla suya dalmış. Gerçekten güçlü ve hızlı bir yüzücü olduğu için diğer ikisini Anakara' ya ulaşmadan hemen önce yakalamış. Balina sudan yükselmiş, kanonun üzerine kendini bırakmış. Kano beş parçaya bölünmüş. Kıyıya doğru yüzmeye çalışan Koala'yı görmüş, onu yakalamış ve yumruk atarak yüzünü düzleştirmiş, kulaklarından çekerek onları uzatmış. Koala kaçmış, kıyıya yüzüp, büyük bir sakız ağacının dallarına oturarak korkudan küçücük kalacak şekilde saklanmış. Sonra Balina Denizyıldızı'nı aramış, onu plajın köşesindeki küçük bir kaya havuzuna gizlice girmeye çalışırken yakalamış. Denizyıldızı'nı yakalayıp onu dümdüz edecek bir şekilde dövmüş ve ezmiş.” Böylece anakarada, şimdi oldukları şekilleri almaya başlamışlar.

Koala ağaçtaki küçük koalaya, Denizyıldızı, kaya havuzundaki küçük denizyıldızına, Balina ise büyük balınaya dönüşmüş, boynunun arkasındaki yara, nefes alma deliği olmuş.

Böylece sudan her çıktığında bu şekilde nefes alabiliyormuş”. Bu Illawarra ile beş ada hakkındaki hikaye de her yıl balinaların sahile çıkmaları ve geri dönüşleri anlatılmaktadır.

Şekil 4.11: Düş Zamanı Hikayeleri, Dev Kurbağa Kayası.

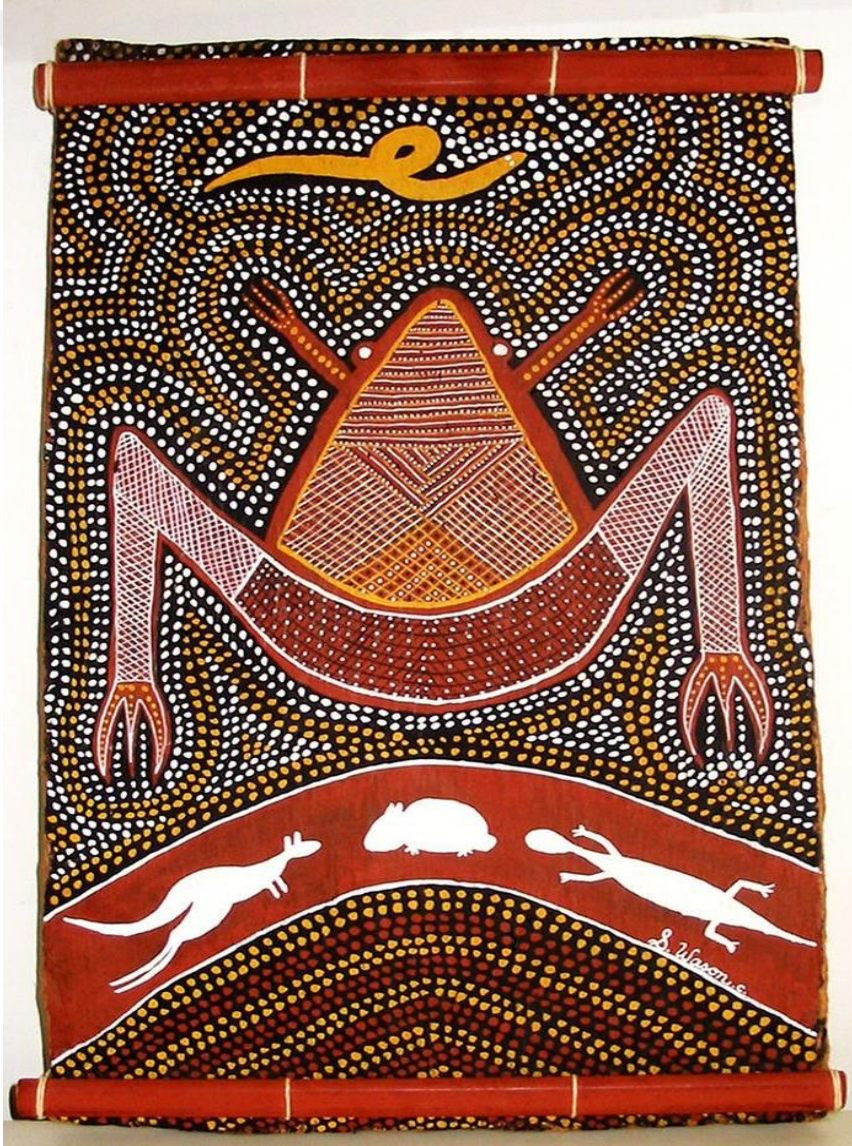
Düş zamanı hikayelerinden bir versiyon / Dev Kurbağa Tiddalick Hikayesi:

“Uzun zaman önce Düş Zamanında Tiddalick adında dünyanın en büyük kurbağası yaşıyormuş. Ilık bir yaz sabahı susadığı hissi ile uykusundan uyanan kurbağa Tiddalick “billabong” adı verilen tatlı su kuyusundaki suyu içmeye başlamış ve su bitene kadar içmeye devam etmiş. Diğer hayvanlar su içmek için kuyuya geldiklerinde tüm suyun bittiğini görmüşler. Tiddalick’in tüm suyu içtiğini anlayan hayvanlar suyu geri alabilmek için plan yapmaları gerektiğini kararlaştırmış, ama nasıl olacağını bilmiyorlarmış. Düşünmüşler, düşünmüşler ve suyu geri almanın en iyi yolunun kurbağayı güldürmek olduğuna karar vermişler. Böylece kurbağa Tiddalick gülecek, ağızındaki tüm su billabong’ denen su kuyusuna geri dönecekmiş. Hayvanlar sıra ile kurbağayı güldürmeyi denemişler ama başaramamışlardır.

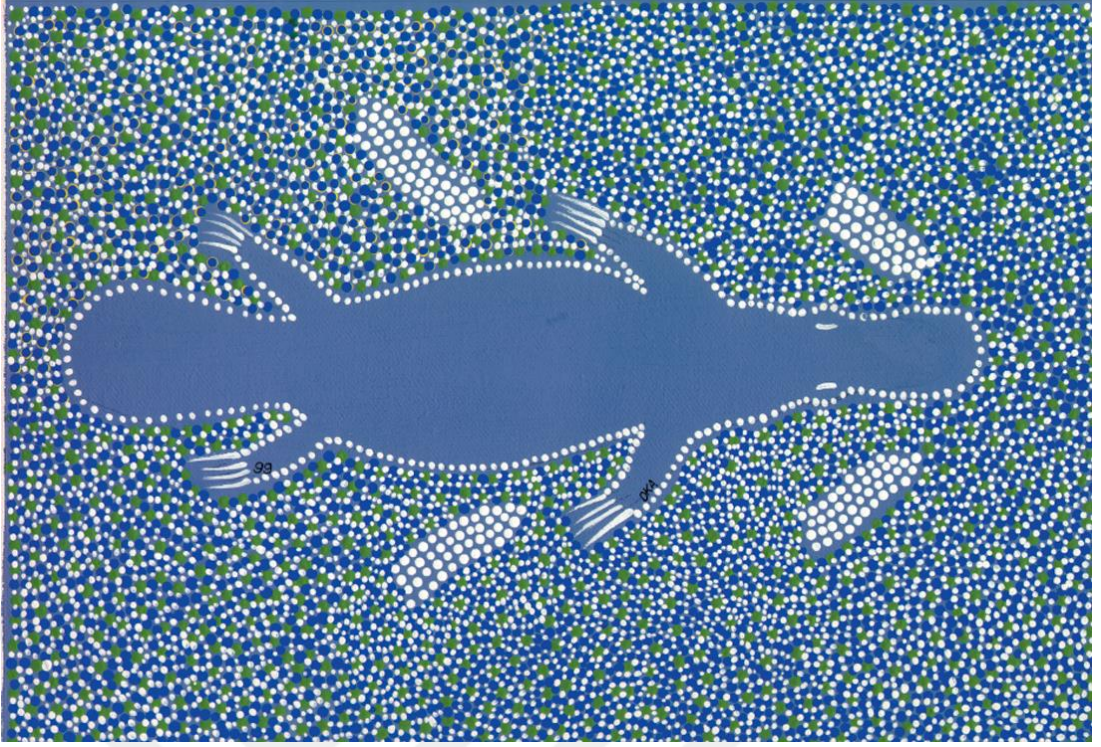
Son olarak yılan şansını denek istemiş, dev kurbağayı güldürmek için dans etmeye, kıvrılmaya ve toprak üzerinde kıvranmaya başlamış ve sonunda kendini düğüm haline getirmiştir.

Düğüm öylesine gergin olmuştur ki kendini kurtarmak için çabaladıkça daha da sıkı hale gelmiş, yılanı iyice sıkıştırmıştır. Tiddalick etrafında olan biteni izlemiş ve sonunda dayanamayıp küçük bir kıkırdama salıvermiştir.

Bu kıkırdama gittikçe artan bir gülüşe dönüşmüş ve dev kurbağa yuttuğu tüm suyu ağzından geri çıkartarak su kuyularına geri doldurmuştur. Bütün hayvanlar, susuzluklarını giderebilecekleri su kuyusunun tekrar dolu olduğunu görünce neşe içinde zıplamaya başlamıştır”, seklinde anlatılmıştır.

Şekil 4.12: Düş Zamanı Hikayeleri, Dev Kurbağa Tiddalick,

Şekil 4.13: Düş Zamanı Hikayeleri, Gaya-dari the platypus, Ornitorenk

Düş zamanı hikayelerinden bir versiyon / Gaya-dari the Platypus (Ornitorenkin yaradılışı) ördek Mulloka'nın Hikayesi:

“Genç bir ördek, dereye tek başına yüzmeye gidermiş. Kabilesi, Mulloka'ya dikkatli olmazsa günün birinde Biggoon adındaki su şeytanının onu yakalayacağını söylemiş. Ama genç ördek onları dinlememiş. Bir gün dereye doğru yüzerken indikten sonra güzel yeşil çimenler görmüş ve beslenmeye başlamak için sakin bir yerde durup kıyıya çıkmış. Aniden çok büyük bir su sıçanı olan Biggoon, sudan fırlayıp genç ördeği yakalamış.

Biggoon çok yalnız olduğu için bir eş arıyormuş. Genç ördeğe, sessizce yanında kalırsa ona zarar vermeyeceğini, ancak kaçmaya çalışırsa, her zaman yanında taşıdığı küçük mızrağıyla ona zarar vereceğini söylemiş. Genç ördek, çok korkmuş ve Biggoon'a itaat etmiş. Yeni hayatını sevdiğini ve sonsuza dek Biggoon ile birlikte kalmak istediğini iddia etmiş. Bir süre sonra Biggoon, genç ördeğin onunla yaşadığı için mutlu olduğunu ve yavaş yavaş eskisi gibi mutlu bir hayatı olduğunu düşünmeye başlamış. Biggoon'un uyuyakaldığı bir gün, genç ördek yuvadan gizlice kaçıp dereye süzölmüş ve eski yaşadığı yere kabilesinin yanına doğru gidebildiği kadar hızlı bir şekilde yüzmüş.

Sonunda eski kabilesine ulaşmış, onlara büyük su sığınağı Biggoon'un eşi olması için onu nasıl yakaladığını ve ilk fırsatta nasıl kaçtığını anlatmış.

Aradan uzun zaman geçmiş. Yuvalama zamanı gelmiş. Biggoon'la çektiği sıkıntıları unutan genç ördek, yuvasını kurmuş, yumurtalarını derenin yanındaki küçük çalılıkların arasına bırakmış. Ördek Mulloka'nın iki yavrusu dünyaya gelmiş ancak bu iki yavrusu kabileden oldukça farklıymış. Tüyleri yerine yumuşak derileri, iki yerine dört ayakları varmış ve ayakları aynı ördeklerin ayakları gibi perdeliymiş ve arkalarında sadece Biggoon'un her zaman taşıdığı gibi küçük bir mızrakları varmış.

Ördek Mullokanın kabilesi, çocukların kabileye ait olmadığını söyleyerek onu ve çocuklarını kovmuş. Böylece anne ördek bu tuhaf iki yavrusuyla birlikte kabilesinden ayrılmış ve Biggoon' dan saklanabileceği bir yere gitmiş. Derenin darlaştığı dağların eteklerine ulaşana kadar devam etmiş ve çocukları ile birlikte orada yaşamış.

Kısa süre sonra çocukları anne ördekten uzak durmaya başlamış çünkü ondan ne kadar farklı olduklarını görmüşler. Anne ördek çocuklarından ayrılıp uzaklara gitmiş. Yaşamak için çok yalnız ve mutsuz hissediyormuş. Bu yüzden kısa sürede hastalanmış. Kabilesinden ve çocuklarından çok uzaklarda olan dağlarda ölmüş. Çocukları yaşamış, yumurta bırakarak çoğalmışlar. Tıpkı kendileri gibi daha fazla çocuğa sahip olmuş, çok geçmeden tüm derelerde kabile kurmuşlar. Oralarda hala yaşıyorlarmış”, bu hikaye de Gaya-dari' nin [ornitorenk] yaratılışı anlatılmıştır.

Şekil 4.14: Düş Zamanı Hikayeleri, Aborjin Kültürü, Gökkuşağı Yılanı.

Düş zamanı hikayelerinden bir versiyon / Gökkuşağı yılanı/Rainbow Snake:

“Uzun zaman önce Düş zamanında bir grup savaşçı kanguruları avlıyordu. Yağmur yağıyordu ve zemin yumuşaktı, avcıların avlarını yakalamalarını zorlaştırıyordu. Avcılar küçük bir ovanın kenarına yakın bir ağaç kümesine geldiler, ağacın altında dinlenmeye karar verdiler. Avcılar oturup dinlenmeye, hikayeler anlatmaya başladılar. Ufukta çok renkli bir kemer gördüklerinde ateşin yanında ellerini ısıtıyorlardı. Bu gördükleri eski su birikintisinden bir diğerine hareket eden gökkuşağı yılanıydı. Bu kocaman, parlak renkli yılanı kamplarının yakınındaki su birikintisinde istemedikleri için biraz korkuyorlardı. Avcılar kamplarına döndüğünde, çocuklar onları çok iyi karşıladı. İki kanguru yakalayabilmiş olsalar da herkesi beslemek için yeterli değildi. O gece büyük bir tören yapıp şarkı söyleyip dans ettiler. Tören sırasında genç bir avcı yaşlı erkeklerin oturduğu yere gitti ve onlardan Gökkuşağı Yılanı hakkında bilgi vermelerini istedi. Eğer herkes ondan bu kadar korkuyorsa neden onu öldürmüyorlardı. O zaman kimse bu yilandan daha fazla korkmazdı. Yaşlı adamlar dehşete düştü çünkü Gökkuşağı Yılanı dünyayı şekillendiren Düş Zamanı yaratıklarından biriydi. Başlangıçta, dünya düz, geniş ve çorak bir ova idi.

Gökkuşığı Yılanı toprağı geçerken, vücudunun hareketi dağları yükseltti ve nehirlere çukur kazdı. Çok renkli devasa vücudunun her bir hareketiyle bir yeryüzü biçimi yaratıldı. O Düş Zamanı varlıklarının en büyüğüydü. Sonunda, toprağı şekillendirme çabasıyla yoruldu, soğumak ve dinlenmek için bir su birikintisine girdi, sonra gözden kayboldu. Hayvanlar su birikintisini ziyaret ettikleri zaman, onu göremedikleri halde Gökkuşığı Yılanını rahatsız etmemeye dikkat ettiler, orada olduğunu biliyorlardı. Bir gün büyük bir yağmur fırtınasından hemen sonra, kocaman renkli gövdesi su birikintisinden çıkıp, ağaç tepelerinin üzerinden, bulutların arasından ve ova boyunca ilerleyerek başka bir su birikintisinin içine girdi. Bu güne kadar, Aborjinler, Gökkuşığı Yılanını rahatsız etmemek için dikkatlidirler, çünkü gökyüzünde bir su birikintisinden diğerine geçerken görürler” şeklinde açıklanmıştır.

Şekil 4.15: Düş Zamanı Hikayeleri, Ngiyaampaa hikayesi.

Düş zamanı hikayelerinden bir versiyon: Ngiyaampaa (Atmaca Kartalı ve Karga):

“Çok uzun zaman önce avlanma sırası atmaca kartalına gelmişti. Yiyecek kıtlığı yüzünden çok daha uzaklara gitmesi gerekiyordu. Ava gidebilmek için bebeğini (yavrusunu) komşusu kargaya bırakabileceğini düşündü. Böylece atmaca kartalı karganın yanına giderek küçük bebeğine bakıp bakamayacağını sordu. Karga bebeğe bakmak istemedi, “Hayır, hayır bebeğe bakmak istemiyorum, çok fazla ağlıyor, sürekli ağlayacak ve beni rahatsız edecek” dedi. Ancak atmaca kartalı “Hayır, her şey güzel olacak karga merak etme” dedi.

“Onunla ilgilenir, oturur ve onunla konuşursan, ya da ona şarkı söylersen, onu susturabilir ağlamasını durdurabilirsin” dedi. Karga hala bebeği almakta isteksizdi, “Hayır, çocuğa bakmak istemiyorum” dedi.

Bir şekilde atmaca kartalı kargayı ikna etti ve bebeği ona verdi. Ne olursa olsun geri döneceğiz, av etini seninle paylaşacağız diyerek karganın yanından ayrıldı. Karga bu durumdan hiç hoşnut değildi. Ama bebek artık onunlaydı. Bebeği aldıktan sonra, onu kendi kulübesine götürdü, orada bebekle birlikte oturdu, susması için bebeğe şarkılar söyledi, onunla konuştu, ancak bebek ağlamayı bırakmadı. Karga gerçekten sinirlendi, bebeği bu şekilde durduramazdı. Karga dışarı çıkıp bir sopa buldu ve isabetli darbelerle bebeği öldürdü. Sonra bebeği aldı, kulübesinin arkasına koydu. Etrafına yapraklar, biraz ağaç kabuğu ve kanguru derisi koydu. Artık her şey sessizdi, karga evinden çıkıp canı ne isterse onu yapmaya başladı. Öğleden sonra atmaca kartalının dönme vakti yaklaşıyordu. Karga hızla evine döndü ve hiç bir şey olmamiş gibi kapıda oturup şarkı söylemeye başladı.

Bir süre sonra atmaca kartalı geldi ve “Bebeğimi almaya geldim” dedi. “Burası çok sessiz, onu uyutmak için şarkı söylemiş olmalısın” diye ekledi. Karga hemen atılarak ‘Evet çok zor sakinleştirdim. şimdi uyuyor, sakın uyandırma bırak da uyusun.’ dedi. Atmaca kartalı “Hayır, onu şimdi alacağım eve götüreceğim” dedi. Böylece atmaca kartalı eve girdi, bebeğini almak için uzandığında bebeğin etrafında bir sürü şey olduğunu ve bebeğin öldüğünü fark etti. Atmaca kartalı ölü bebeğini karganın evinden aldı, “Bebeğim, karga bebeğimi öldürdü” diye bağırmaya başladı. Sesi duyan diğer tüm avcılar mızraklarıyla oraya geldi. Bu sırada karga oradan kaçmıştı. Atmaca kartalı avcılara dönerek “Gidin kargayı yakalayın onu öldüreceğiz” dedi. Böylece avcılar karganın peşinden koştular, ancak karga bir mağaranın tam ortasında gözden kayboldu, onu bulamadılar. Atmaca kartalı, “Mağarada bir ateş yakacağız ve karga dayanamayıp dışarı çıkacak ”dedi.

Böylece mağarada bir ateş yaktılar ve ateşten uzağa gidip oturup dumanın çıkmasını bekliyorlardı. Sonunda karganın dumana daha fazla dayanamayıp uçarak çıktığını gördüler. Atmaca kartalı, “Bu o. Bu karga. O artık cezalandırıldı, ruhu ve bedeni siyah bir kuşa dönüştü. ”dedi.

Günümüzde Atmaca kartalı ve karga arasında hala mücadele devam ediyor. İnsanlardan çok önce başlayan ve günümüze kadar süre gelen bu savaş, kuşlar arasında sonsuza dek sürecek” şeklinde aktarılmıştır.

Düş zamanı hikayelerinden bir versiyon / I am Aborgines, Ben Aborjinim,

Ben topraktan doğdum. Ruhum güneş. Doğa benim annem. Ben, doğa ananın oğluyum. Vahşice, özgürce koşan rüzgar benim ruhumdur. Ben nehirim, su benim aynam, bana yansımalarımı gösterir. Ben topraktan gelen, tozdan yaratılmış bir çocuğum. Arazi için yaşıyorum, sadece ihtiyacım olanı alarak. Ben onların avcısıyım, duruşlarını taklit ediyorum. Avlanan benim, danstaki ruh benim. Ben duvar ressamıyım, rüyalar sanatçısıyım. Mitolojik yaratıklar ve sahnelerdeki ruhları betimlerim. Hayaller benim yaratıcılığım, öldüğümde evdeyim. Toprağım bana sahip olduğu için hiçbir toprağım yok. Bu zamana kadar nasıl olduysa bundan sonrada öyle olacak. Çünkü ben neyim - Ben Aborjinim.

4.2.2. Avrupa ve Aborjin kültürlerinin grafik çizimlerinin ilişkisi:

Avrupalıların kıtaya ayak basmasına kadar tamamen doğal yöntemlerle elde ettikleri araç gereçlerle yaşamlarını sürdüren Aborjinler, çeşitli işlenmiş maddeler ve araçlar kullanmaya, tüfeklerle avlanıp, naylon iplerden yapılmış ağlar kullanarak balık tutmaya Avrupalılar' ın gelişiyle başlamıştır.

Geleneksel Aborjin kültüründe yerlilerin başlıca silahları tahta sopalar, mızraklar ve bumeranglardı. Aborjinlerin kullandığı bumeranglarda sadece doğal yolla elde edilmiş aşı boyası, kökboyası, kazıma ve çizme yöntem ve teknikleri ile yapılmış şekil ve semboller bulunmaktaydı.

Şekil 4.16: Bumerang, Avlanma, Haberleşme, Müzik aracı.

Günümüzde ise aynı sembol ve şekiller örnekte görüldüğü gibi grafik tasarım baskı ve yöntemlerinden, “transfer baskı” tekniği ile yapılan tasarımın bumerang üzerine aktarıldığı görülebilir.

Beyaz Adam’ın kıtada görünmesini takip eden iki yüzyıllık zaman diliminde yerlilerin varlığını tehdit eden birçok olay yaşanmıştır.

Bu topraklar üzerinde modernizmi, sanayiye ve demokrasiyi Avrupalı yerleşimciler oluşturmuşlardır. Avrasya doğal çevresi içinde 10 bin yıllık bir sürede gelişmiş olan modernizmi, Avusturalya'ya dışarıdan getirip Aborjinlerden çok kısa süre içerisinde uyum sağlamalarını beklemişlerdir.

İlk Filo'nun 1788 Aralık ayında kıtaya inişinden bir süre sonra Vali Phillip, bir bölgeyi ele geçirmenin yolu olarak dil, kültür ve toplumdaki farklılıkların öğrenilebileceği yerli halk ile bir ilişki başlatacağını dile getirmiştir.

Bu sebeple Vali Phillip “Arabanoo” adındaki Aborjinin yakalanmasını emretmiştir. Arabanoo, sömürgecilere dostça davranmıştır. Vali Phillip ile düzenli olarak akşam yemekleri yiyen Arabanoo Aborjinler hakkında gerçek ve düzenli bilgiyi sağlayan ilk Aborjin olmuştur. Daha sonra Vali Phillip “Bennelong” adında başka bir Aborjin ile yerli halk arasındaki iletişimi sağlamaya çalışmıştır.

Bennelong, İngilizce konuşmayı ve yazmayı öğrenen ilk Aborjinlerden biri olmuş, Avrupa geleneklerini öğrenmiş, yerleşim yerindeyken o günün Avrupa ceketi, pantolonunu ve şapkasını giymiştir.

Aborjinler özgürlüğün vazgeçilmez ruhuna derinden bağlı olsalar da modern dünyanın büyümesi çoğu zaman onları da etkisi altına almıştır. Olanları anlatırken özgür olma ile hapsolme arasındaki bağlantıyı anlamak için “Sosyal Konut Bakanlığının Aborjinlere yerleşik bir hayat sunmak için çeşitli konutlar inşa ettiği ancak onların bu konutlara yerleşmeden önce bütün kapı ve pencereleri kırdıkları” örnek gösterilebilir.

Tüm bunlara rağmen Aborjin halkı Avrupalı yerleşimciler ile zorunlu bir iletişim halinde olmuştur. Öyle ki süreç içinde modern dünyaya git gide yakınlaşmış hatta birçoğu Avrupa kültürünü zorla benimsemiştir.

Aborjin tarihinin en şiddetli travmalarından birini de şüphesiz "çalınan kuşaklar" oluşturmaktadır. Bu tabir, 1869-1969 yılları arasında kullanılmıştır.

Zorla Avrupa kültürü öğretilmiş Aborjin çocuklar, Avrupa dili ve kültürünün dışında sanatını da öğrenmiştir. Beyazlara ait, öğrendikleri bu sanat tarzının araç gereç ve tekniklerini kendi kültürleri ile harmanlayarak eserler üreten, tanınan ve başarı elde eden birçok Aborjin sanatçı vardır. Aborjin sanatçılar geleneksel sanatlarına yenilikler getirmekten hiç sakınmamışlar, batıya özgü resim ve sanat stillerini de kullanmışlardır. Bununla birlikte kolonilerin birleşmesi, modernizmin getirileri de eklenince Avustralya kıtasında da Avrupa kültüründe olduğu gibi edebi ve sanatsal çalışmalar başlamıştır.

Teknolojinin kullanımı yaygınlaşmış, seri üretim gerektiren edebi metinler ve gazetelerin yanı sıra iletişim ihtiyaçlarına yönelik satış, pazarlama unsurlarından olan afiş, reklam ve ambalaj tasarımları Avrupa'dan göçmen olarak kıtaya gelen tasarımcıların bilgi ve birikimlerinden yararlanılarak, onların ürettikleri tasarım ürünleri kullanılmaya başlanmıştır. Avrupalı tasarımcılar da kıtaya özgü geleneksel öğelerden yararlanmıştır.

Aşağıda Avrupa kültüründen etkilenen yerel sanatçılar ile Avrupa'dan kıtaya gelmiş olan sanatçıların geleneksel öğelerden esinlenerek yaptıkları iş örneklerinin karşılaştırılması yer almaktadır.

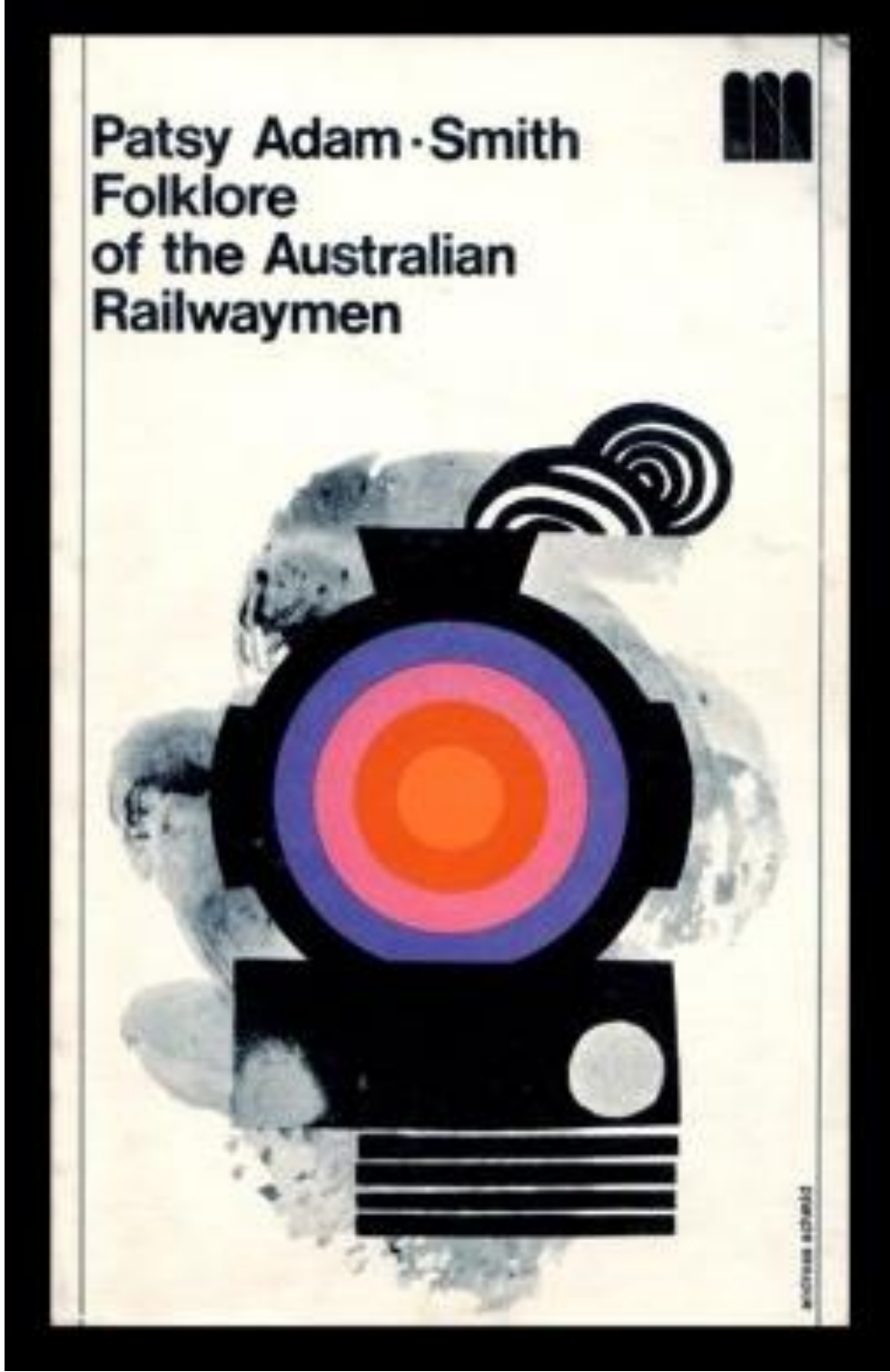
Şekil 4.17: Betty Mpetyane, Utopia Bölgesi Aborjin Sanatçı.

Sanatçı Betty Mpetyana, çocukluk yıllarını geleneksel Aborjin kültürü ve Batı okulları arasında geçirmiştir. Annesi de Utopia bölgesinde yerel bir sanatçıdır ve resimleri ile annesinden daha fazla tanınan bir sanatçı haline gelmiştir. Annesinin ölümünden esinlenerek yaptığı birçok törensel temalı çalışması vardır.

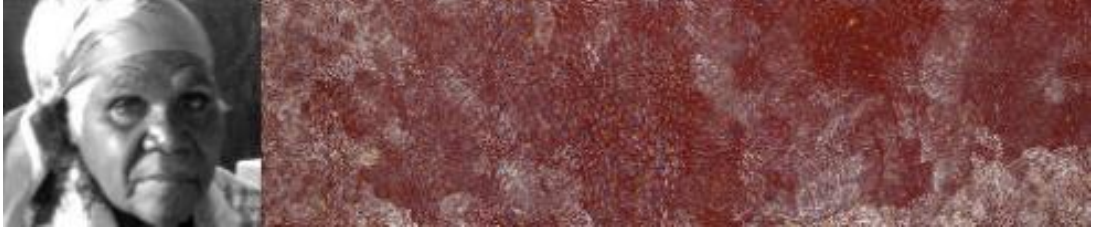
Şekil 4.18: Kanvas üzeri Akrilik Boyama, Betty Mpetyane.

Eserlerinde dinsel törenleri işleyen ve yoğunlukla pastel renklere yer verdiğini gördüğümüz sanatçının çalışması, renklerin üst üste gelerek doku oluşturması, kullanılan desenlerin asıl anlamlarından çok geometrik sayılabilecek objelerin kendi içlerinde bir simetri ile tasarımda yer alması bakımından tasarım ilkelerinden denge unsurunu görmemizi sağlayabilir. Arka fonda renk ve desen kullanılarak tamamlayıcılık ve bütünlük unsurlarının gözetildiği söylenebilir.

Şekil 4.19: Folklore of the Australian Railwaymen, Andy Schmid (1971).

Avrupalı tasarımcı Andy Schmind'in modern araç-gereç kullanımı ile yaptığı çalışmasında; geleneksel motiflerin daha stilize versiyonlarını farklı anlamlara gelebilecek geometrik formlar şeklinde tasarıma yansıttığı görülebilir.

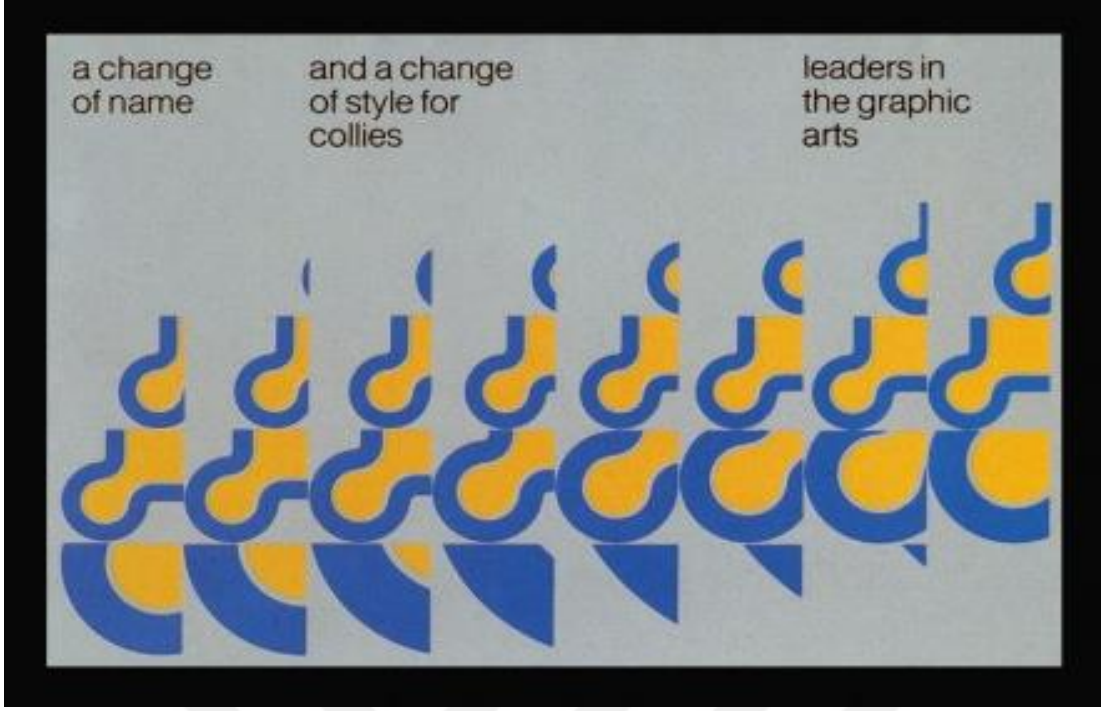
Şekil 4.20: Angelina Ngal Pwerle, Utopia Bölgesi Aborjin Sanatçı.

Büyük basasının yaptığı resimlerden etkilenerek resim yapmaya başlayan sanatçının esin kaynağı çoğunlukla yaban eriğidir. Topografya (yer yüzeyinin fiziksel biçimi) ve tören yerlerinin yine yaban eriği ile bağlantılı olduğu resimler yapmıştır. Avustralya Ulusal Galerisinde ve dünya çapında sergilenmiş bir çok eseri bulunmaktadır.

Şekil 4.21: Keten üzerine Akrilik Boyama, Angelina Ngal Pwerle.

Eserlerinde topografya ve yaban eriği temalarını işleyen sanatçının çalışmasında insan figürünü andıran sembollerin ortada ve büyük kullanımı vurgu olgusuna, vurgulanmak istenen figürlerin önünde yer alan diğer figürlerin daha küçük olması, en arkada ise ağaç formuna benzer şekillerin kullanılması sebebiyle görsel hiyerarşi ve azda olsa perspektiften yararlandığını gösterebilir.

Şekil 4.22: Collier & Company Identity Launch, Cato Hibberd (1970'ler).

Sanatçının çalışmasında tek bir şeklin parça parça ve simetrik biçimde yan yana dizilimi ile oluşturulmuş, perspektif kullanılarak bir tasarım ögesi olarak kullanımı görülmektedir. Kullanılan şeklin geleneksel Aborjin resim sanatında yer alan insan figürünün modern bir versiyonu olarak ve geleneksel anlamlarından farklı kullanıldığı söylenebilir.

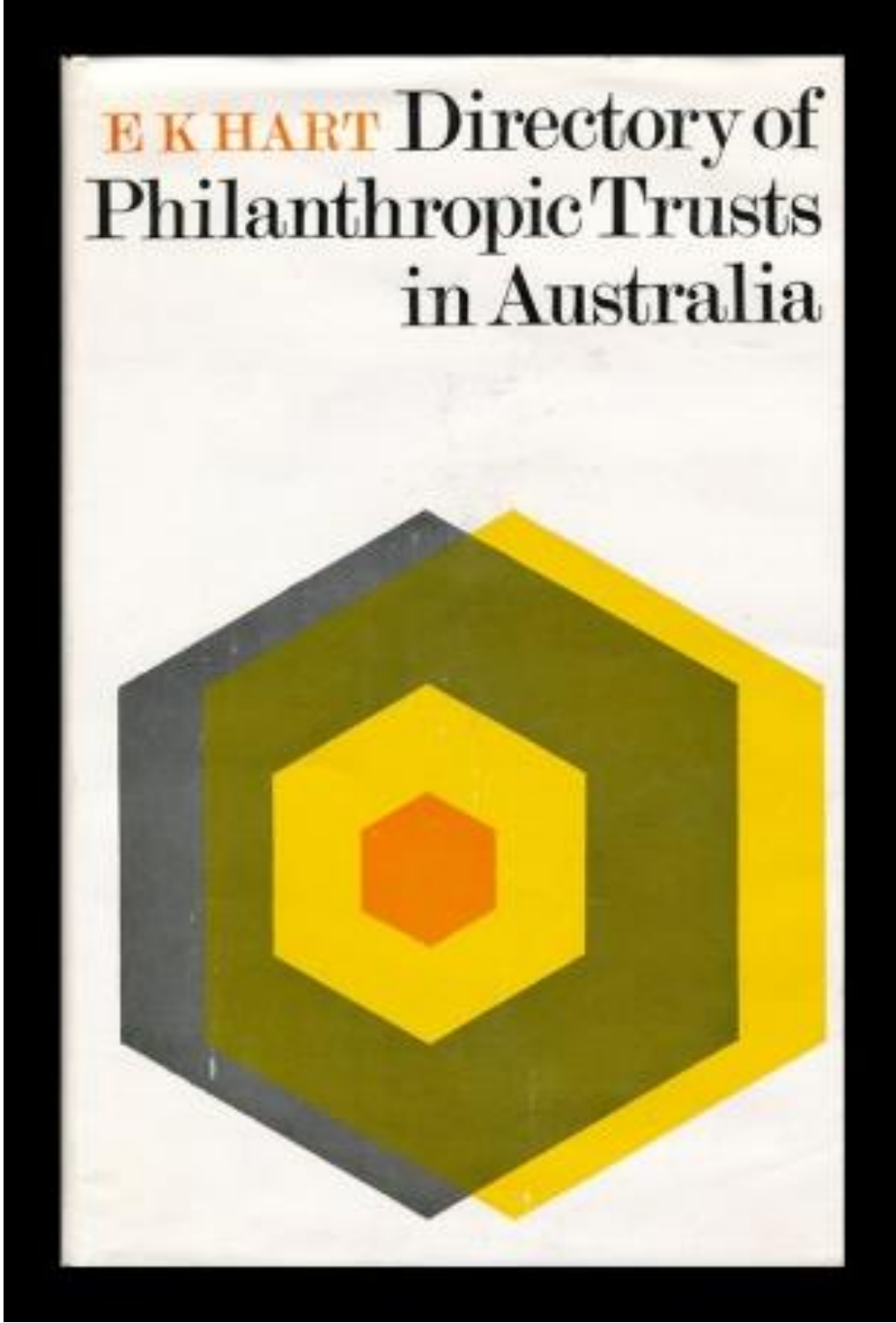
Şekil 4.23: Alec Baker, Iwantja Bölgesi, Aborjin Sanatçı.

Gençlik yıllarını sığır çobanlığı yaparak ve ülkeyi gezerek geçen sanatçının resim kariyeri 2006 yılında başlamıştır. Resimlerinde çöle yayılan genel görüntüyü işlemiştir. 2013 ve 2014 yıllarında Japingka Galeri’de sergi açmıştır.

Şekil 4.24: Kanvas üzeri Akrilik boyama, Ülke betimlemesi Alec Baker.

Çalışmalarında topografya temalarına yer veren sanatçının kültürel sembol ve motifleri daha modern araç-gereçler kullanarak resimlerine aktardığı, oldukça dengeli simetrik çalışmalar yaptığı ve resimlerinde kullandığı şekilleri, sembolleri merkeze yerleştirdiği bir ana sembolün etrafına konumlandırarak tasarım bütünlüğü ve devamlılığı sağladığı söylenebilir.

Şekil 4.25: Directory of Philanthropic Trusts, Alison Forbes (1972).

Alison Forbes'in çalışmasında tek bir geometrik formun çoğaltılarak oran - orantı ve renk yardımıyla derinlik algısı yaratıldığı, kullanılan şeklin oluşturduğu form tam anlamıyla olmasa da geleneksel Aborjin resim sanatında yer alan su kuyularının bulunduğu alanları gösteren sembollere benzetilebileceği ve anlamlarından farklı olarak kullanıldığı söylenebilir.

Şekil 4.26: Abie Loy Kamerre, Utopia Bölgesi, Aborjin Sanatçı.

Büyük annesinden esinlenerek onun yanında yanında 1994'te resim yapmaya başlayan sanatçı, çoğunlukla yaban tavuğu hikayeleri üzerine resimler yapmıştır. 2004 yılı itibari ile kum tepelerine ve vucut boyama desenlerine yönelen sanatçının bu işleri ilk çalışmalarına göre daha açık ve anlaşılır bulunmuştur.

Şekil 4.27: Keten üzerine Akrilik Boyama, Yaban tavuğu Abie Loy Kamerre.

Yaban tavuğu hikâyeleri, kum tepeleri ve vücut boyama temalarına yer veren sanatçının çalışmalarında kültürel sembol ve motifleri daha modern çizgiler kullanarak resimlerine aktardığı, oldukça dengeli asimetrik çalışmalar yaptığı ve farklı zeminleri betimleyebilmek için farklı renkleri hem desen hem doku olarak kullandığı görülebilir.

Şekil 4.28: Edward Blitner, Roper River Bölgesi Aborjin Sanatçı.

Büyük babasından etkilenerek resime başlayan sanatçı, yetişkinliğinin büyük çoğunluğunu Batı Avustralya'nın kuzey bölgelerinde geçirmiştir. Doğal renk tonlarını kendine özgü çapraz tarama tekniği ile birleştiren sanatçı resimlerinde değişik desenler oluşturmuştur.

Şekil 4.29: Kanvas üzeri Akrilik Boyama, Figür, Işık Kaynağı, Şimşek.

Alışılmış kültürel temaları farklı bir yöntem ve teknikle uygulayan sanatçı kültürel sembol ve motifleri resimlerine aktarırken tarama tekniğinden yararlanmış, kullandığı figürlerde etnik kökenine bağlı kalmasına rağmen uygulama olarak daha modern yaklaşımı benimsemiştir. Figürlerin ve kullanılan objelerin dağılımına bakıldığında insan figürleri daha büyük kullanılarak görsel hiyerarşiden yararlandığı, figürleri deforme ederek kullandığı söylenebilir.

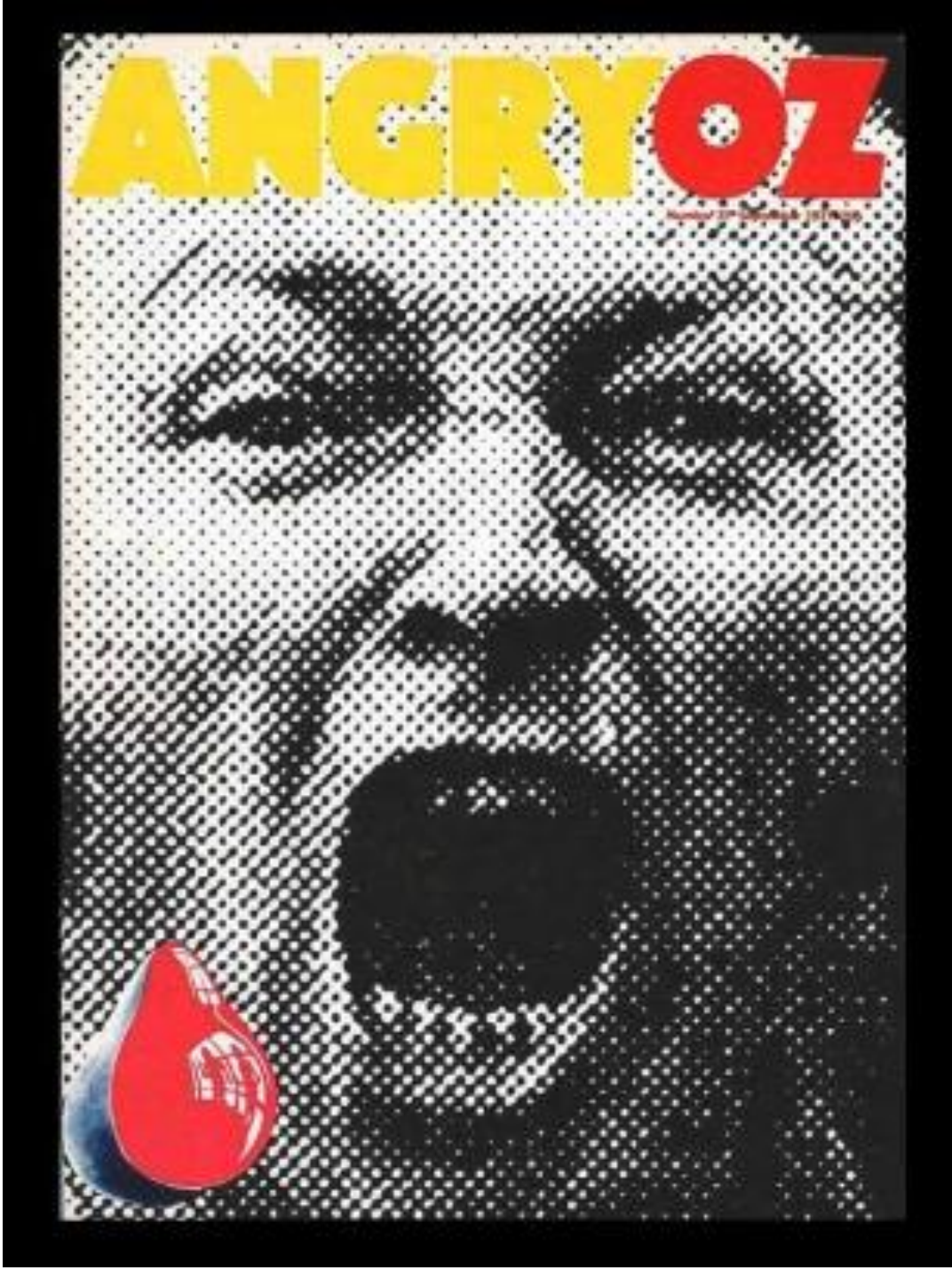
Şekil 4.30: Jarinyanu David Dawns, F. Crossing Bölgesi Aborjin Sanatçı.

Kimberley bölgesinde 1925-1995 yıllarında yaşamış olan Jarinyanu David Dawns bilinen en iyi figüratif resimler yapan sanatçılardandır. Resimlerinde aşı boyasını ustaca kullanan sanatçı, dans kıyafetleri ile yağmur seremonisi yapan Aborjin dansçıları konu alan çalışmalar üretmiştir.

Şekil 4.31: Keten üzeri Aşı boyası, Aborjin Dansçı Figürü.

Figür ağırlıklı çalışmalar yapan sanatçının kültürel sembol ve motifleri figürlerle beraber kullanarak resimlerine aktardığı, oldukça dengeli simetrik çalışmalar yaptığı görülebilir. Resimlerinde ana figürün etrafına konumlandırarak tasarım bütünlüğü ve devamlılığı sağlamak için obje ve sembollerden yararlandığı söylenebilir. Törenselleşen seramonilerin, dansların ve bu danslara özgü vücut boyama uygulamalarının gösterildiği resimlerde, zemin rengi aynı zamanda figürün vücut rengi olarakta kullanıldığı görülebilir. Bu da grafik tasarımdaki negatif-pozitif alan kullanımına ve tram tekniğine örnek gösterilebilir

Şekil 4.32: Angry OZ, Martin Sharp (1971).

Bu grafik tasarımdaki negatif-pozitif alan kullanımı ve tram tekniği, figür yerine fotoğraf kullanımı; geleneksel Aborjin resim sanatındaki figür kullanımına renk yardımıyla yüzeyin noktasal öğelerle doldurulması bakımından benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Şekil 4.33: Billy Whiskey Tjapaltjarri, Haasts Buff Bölgesi Aborjin Sanatçı.

1920-2008 yılları arasında ailesi ile Haasts Buff bölgesinde yaşamış olan sanatçı birçok eser vermiş ve ödüller kazanmıştır.

Şekil 4.34: Keten üzerine Akrilik Boyama, Bill Whiskey.

Aborjinler eserlerinde aşı ve kökboyasından elde ettikleri renkleri kullanarak kendileri için anlam ifade eden objeleri, yerleri, durumları resmetmişlerdir. Sanatçının çalışmasına bakarak onu grafik tasarım adı altında değerlendirdiğimizde ise modern zaman malzeme ve araç-gereçleri kullanarak resim yaptığını, canlı renklerden yararlandığını, rengi tamamlayıcı bir öge olarak kullandığını söyleyebiliriz. Ayrıca yine renklerden yararlanarak koyu-açık zeminler arasında geçişi ve vurguyu arttırdığından, asimetrik denge kullanarak denge unsurundan yararlandığı söylenebilir.

Avustralyalı modern grafik tasarımcılar ve iş örnekleri.

Şekil 4.35: Spencer Harrison, 'Pasta for Dinner', Foto:Mark Lobo.

Spencer Harrison: nanoteknoloji eğitimi almış çok yönlü bir grafik tasarımcıdır. "Bilim dünyası ve beynin gerçeklik algılarımızı şekillendirme gücünden etkileniyorum" diyen Spencer, "Sinestezi kavramını keşfettiğimde, duyuların geçtiği fikrinden çok etkilenmişim ve bunun nasıl farklı ama yine de kişisel seviyede gerçeğe uygun bir gerçeklik sunabileceğini" açıklıyor "Bir dizi kesilmiş kağıt kolaj çalışmaları ve resimler üretmek için görüş duyumumu soyutladım ve yeniden karıştırdım, şekil, renk, örüntü tanıma dahil, gördüğümüz şeylerin yakından bakıldığında çarpık ve çaprazlanabileceğini görmek ilgimi çekti" diyor.

Şekil 4.36: Craig & Karl, Frankenstein, 200. yıl dönümü, dergi kapağı tasarımı.

Craig Redman: New South Wales kırsalında büyümüş ve çalışmak için Brisbane'e sonrasında Sidney'e taşınmıştır. Kendine özgü ağır siyah çizgiler ve renkli geometrik desenlerin kullanılmasıyla portreye odaklanan Craig Redman, tüm kafa parçalarına eşit derecede dikkat ederek, bireysel unsurları vurgulayan yüzler yaratır. İllüstrasyonları, kumaş tasarımı, tipografisi ve editoryal tasarımı canlı ve iyimser bir şekilde yürütülen basit mesajlarla doludur. Günümüzün aletlerini iPhone, kamera, dizüstü bilgisayar ve Photoshop gibi kullanarak, aynı zamanda her seferinde geleneksel kalem ve kağıdı da kullanarak tasarımlar yapmıştır.. Umut göstergesi olan sinizmi, izleyicinin duyularını her zaman memnun eden karakteristik bir görsel dil yaratmıştır. İş ortağı olan Karl Maier ile birlikte Craig, çok etkileyici bir müşteri listesine sahip, çok yönlü bir tasarım ikilisi olan Craig & Karl'ın ortağıdır.

Şekil 4.37: Latitia Buchan, Tekrar eden Desen Tasarımı.

Letitia Buchan, Avustralyanın Perth bölgesinde büyüyen tasarımcı okulu bittikten sonra ailesinin yanına Güney Afrika'ya taşınmış, Kruger Ulusal Parkı'nın yakınındaki bir turizm beldesinde çalıştıktan sonra Avustralya'ya geri dönmüş fakat Melbourne' e yerleşmeden önce Güney Afrika'ya, sonra Londra'ya ve ardından İspanya'daki Mallorca'ya seyahat etmiş, grafik tasarım ve resme olan gerçek tutkusunu takip etme zamanı olduğuna karar vermiştir. Çalışmalarında primitif öğler ve tekrar eden desenler kullanan sanatçının doğuştan gelen becerisi, gösterimi ve gösterişe olan tutkusu Letitia'yı etkileyici bir müşteri kitlesine ve üne kavuşturmuştur.

Şekil 4.38: Brodi-Rose, Hustle&Bustle co,Marka Kimliği Çalışması.

Brodi-Rose: Shillington Design Education'da Grafik Tasarım okumuş, hem dijital hem de baskı tasarımında uzmanlaşmış, kurumsal grafik tasarımcı olarak çalışma tecrübesine sahiptir. Web sitesi tasarımı ve yönetimi / Uygulama tasarımı / İş markalama / Kişisel markalaşma / Logolar / Reklam afişleri / Broşürler / El ilanları / Kartvizitler /Reklam panoları / Tabela vb. işler yapmış olduğu çalışmalara örnek gösterilebilir.

Aborjin sanatçıların ve modern Avustralya grafik tasarımcılarının eserlerinin grafiksel olarak değerlendirilmesine bakıldığında Avusturalya'nın, grafik tasarım tarihini değiştiren bir dizi etkenin kaynağı olduğunu gözlemleyebiliriz.

İkinci Dünya Savaşı ve sonrasında kıtanın tasarımla tanışması, tasarım eğitimi için fırsat yetersizliği olduğunu düşünen dönem sanatçılarının modern tasarım dünyasını yerinde öğrenebilmek için yurt dışına yönelmesini ve Avrupa kökenli tasarımcıların göçmen olarak Avusturalya'ya gelmesini örnek olarak gösterebiliriz.

Bununla birlikte gelişmekte olan bir ulusun modern yoksunlukları, tasarım hakkındaki düşüncelerin başka yerlerden gelmesini desteklemiştir.

Yeni nesil tasarımcıların modernizmi benimsemesi, Max Bill, Josef Müller Brockman, Armin Hofmann, Karl Gerstner gibi temsilcilerin desteklediği İsviçre Grafik Tasarım Okulu'nun etkisi, bireysel tasarımcılar yardımı ile dolambaçlı yollardan kıtaya gelmiştir. Avusturalya, kendine özgü bölgesel kültürüne olan inancını yitirmiştir.

İsviçre Okulu ve Avrupalı tasarımcıların, Avustralya grafik tasarımının daha geniş bir dünyaya bağlanmasına olanak sağladığı düşünülebilir.

Avrupalıların kıtaya yerleşmesi ve kolonilerin gelişmesi, koloniler arasında ticaretin, ulaşımın, araç-gereçlerin, teknolojinin yardımıyla hızla ilerlemesi, yerleşimcilerin altın madeni bulması ve Avrupa'dan daha fazla göçmenin gelmesi koloni nüfusunun artmasına sebep olmuştur.

Bunun devamında kıta geneline yayılan kolonilerin Birleşik Avustralya Federasyonu'nu oluşturması ile göçmenler, kendilerine 'Avustralyalı' demeye başlamıştır. Tarım ve hayvancılığın yanı sıra sanayide de gelişme gösteren göçmenler, teknolojiden yararlanmaya başlamış, iletişim ve edebi metinler için materyaller hazırlamışlardır.

Tüm bu gelişmelerden kıtanın yerli halkı olan Aborjinler olumsuz etkilenmiş, birçok Aborjin Avustralyalı, antik atalarının yaşadığı yerlerden uzaklaştırılmıştır. 1900'lü yıllarda, ülke hükümeti, birçok kişiyi geleneksel topraklarından zorla çıkartmış ve çocuklarını da ailelerinden ayırmıştır.

Aborjinlerin büyük bir kısmı, şuan ki büyüdükleri şehirlere yerleşerek modern zamanın getirilerine uyum sağlamaya çalışmaktadır.

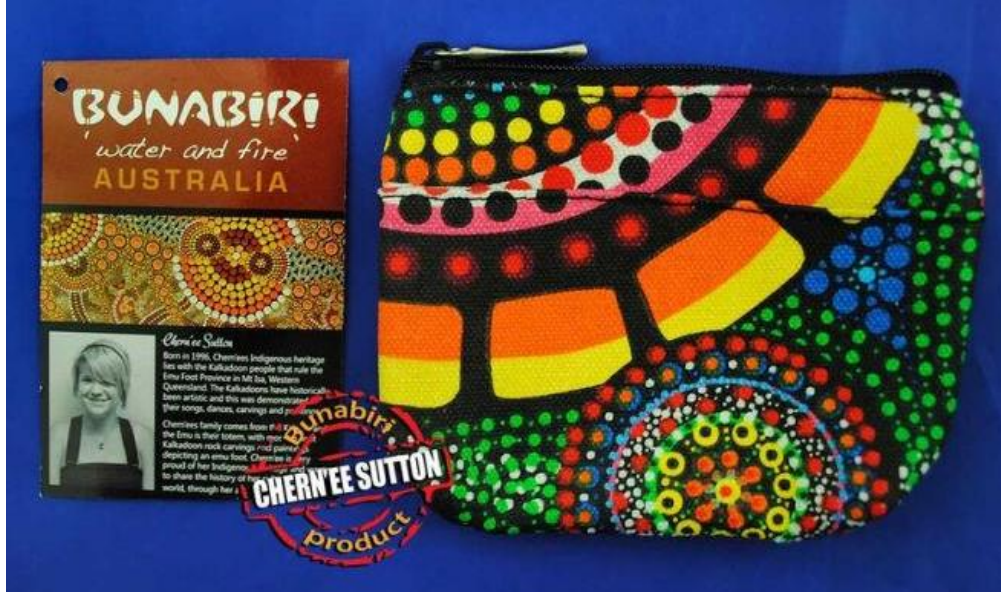
Günümüzde Aborjinlerin bazıları çiftliklerde bazıları da kentlerde çalışarak geleneksel yaşam biçimlerinden uzak yaşıyorlar.

Bazıları ise özel kamplarda ya da kentlerin yoksul mahallelerinde devlet yardımıyla yoksul bir yaşamı sürdürmeye çalışıyor. Asimilasyona uğramış, kültürleri ve nüfusları neredeyse yok olmanın eşiğine gelmiş Aborjinler, yaşadıkları tüm zorluklara rağmen hayatta kalmayı ve Avrupalıların kıtaya getirdikleri her şeye adapte olmayı ve uyum sağlamayı başarmışlardır.

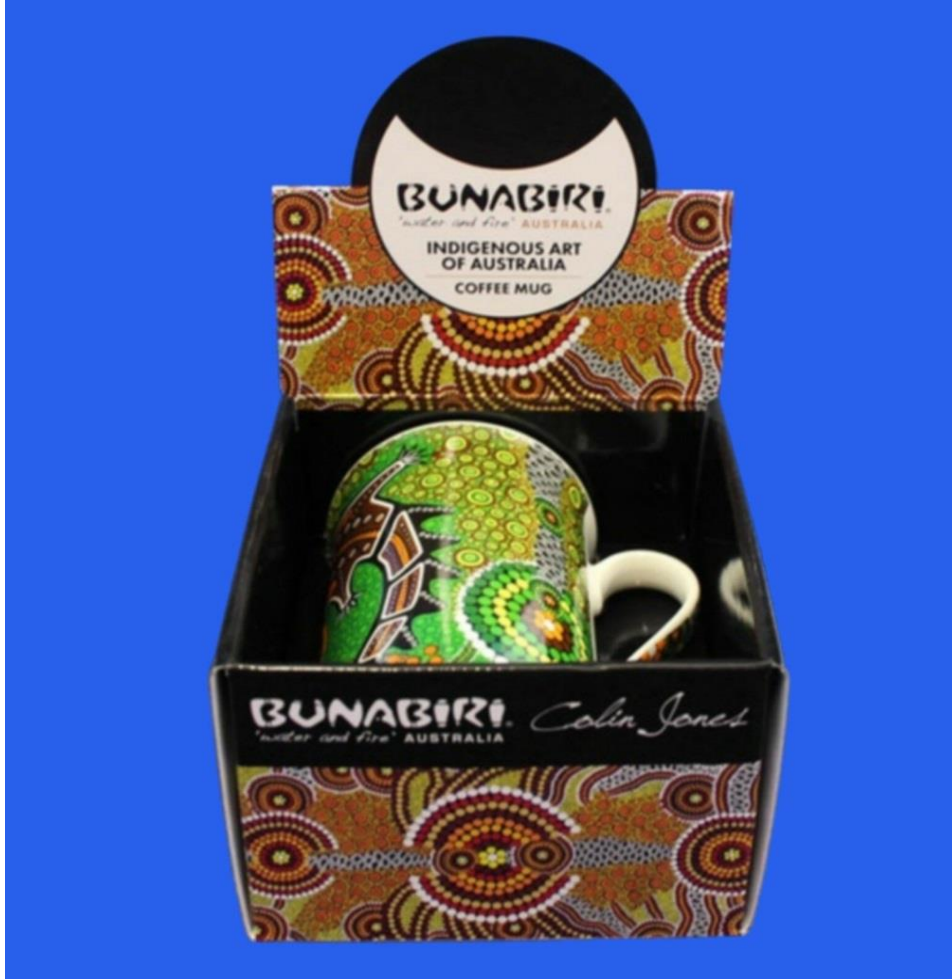
Kültürlerinin bir parçası olan müzik, dans ve resim gibi onları hayata bağlayan unsurları Avrupalılardan öğrendikleri ile harmanlayarak gündelik hayatlarına yansıtılmışlardır. Bunun yanı sıra Avustralya kıtasının neredeyse tamamında geleneksel Aborjin sanatının örneklerine kurulan yerel el sanatları pazarlarında, sanat atölyelerinde ve turistik hediyelik eşya dükkânlarında rastlamak mümkündür.

Şekil 4.39: Aborjin El Sanatları Pazarı, Melbourne, Avustralya.

Şekil 4.40: Geleneksel Aborjin sanatı ürün ve ambalaj tasarımı.

Şekil 4.41: Geleneksel Aborjin sanatı ürün ve ambalaj tasarımı.

Örneklerde de görüldüğü gibi Aborjin kültür ve sanatı modern zamana entegre olarak grafik tasarımın kullanıldığı etnik motifler içeren birçok üründe yerini almıştır. Aborjin sanatı bugün asıl anlamından uzaklaşıp global pazarlara yönelik kitsch ürünlere dönerek beyazlarla yaşayan Aborjinlerin en önemli ekonomik gelir kaynağıdır.

Şekil 4.42: Geleneksel Aborjin sanatı ürün ve ambalaj tasarımı.

Dijital teknolojinin yardımıyla Aborjinlere ait kültürel değerler farklı tasarımlarla değişik ürün grupları şeklinde seri üretilebildiği gibi, üretilen bu ürünler dijital pazarlama stratejileri ile global pazara da sunulabilmektedir. Böylelikle modern tasarımcıların ellerinde yeniden şekillenen geleneksel motifler, teknolojinin avantajlarından yararlanılarak evrensel erişime açılmıştır.

5. SONUÇ

İnsanoğlunun varoluşundan günümüze kadar edinilen bilgi, birikim ve becerilerini anlatma, aktarma veya bir mesajı iletme, dolayısı ile iletişim kurmak olmuştur. Bu ihtiyacın giderilmesi için ilk çağlardan bu yana resim sanatını (çizim) bir araç olarak kullanmıştır. Bu çaba, hayallerinin ardından koşmayı göze alabilen, insanı insana anlatmaktan vazgeçmeyen yeteneklerin elinde anlam kazanabilir.

Kazıma, püskürtme, kök boyalar kullanarak renklendirme gibi çeşitli yöntem ve teknikler uygulanarak yapılan görsel sanat adını verebileceğimiz eserler farklı dönemlerde ve kıtalarda olsalar dahi ortak bir dil taşıdıklarını anlıyoruz.

Farklı kültürlerin coğrafya ve iklim etkisinde yaşayan insanların özelliklerine göre şekillenen bu resimler-çizimler zamanla görsel ifade biçimini almış, sonrasında sözel dilin gelişimi ile yerini yazıya bırakmıştır. Ne var ki sözel dille anlatılmak istenenler yeterli gelmemiş ve görsel ifade biçimi olan resim yazı ile birlikte kullanılmaya devam etmiştir.

Böylelikle ortaya çıkan sanat, insanın yaratmış olduğu kültürün betimlenmesini, anlatılmasını ve kökleşmesini sağlamıştır. İlk insanların söyledikleri şarkılarda, yaptıkları danslarda, mağara duvarlarına çizdikleri resimlerde, anne ve babaların çocukları için ilk kahramanlık hikâyelerini anlatmaya başlamalarında bir şeyleri anlamaya/anlatmaya ihtiyaç duyulmuştur. Sanatsal ifade yoluyla ruh-beden, zeka-duygu, zaman-mekan ve rüyalarıyla yaşantılarındaki olaylar arasında ilişki kurmuşlardır.

Grafik sanatı insanın kendini ifade etmesine, bir anlamda kendini gerçekleştirme hizmet etmek amacıyla ortaya çıkan, sanatın bir devamı olarak günümüzde yeni ifade biçimlerini oluşturmak için kullandığımız bir estetik alandır.

Grafik tasarım ürünlerinin görsel anlatım gücü, sözel anlatımı aşmıştır.

Sürekli Avrupa kültürü ile yakın bağlar kurulduğundan, bazı kadim kültürler istem dışı göz ardı edilmektedir.

Bu nedenle “Avustralya Yerli Halk Sanatının Modern Dünya Grafik Tasarımına Bilinmeyen Etkisi; Aborjin Kültürü” başlıklı tez çalışması, uzakta kalan bir kıtanın grafik tasarımı anlayışını yeniden gündeme getirmek amacıyla ele alınmıştır.

Sonuç olarak Avustralya yerli halk sanatının, her ne kadar belirgin bir kimlik kartı kullanmadan da olsa kimi zaman renk, kimi zaman doku, kimi zaman ise şekiller ve sembollerle özgünlüğünden izler taşıyan parıltıları katmak suretiyle antik zamanların ruhunu modern dünyanın grafik tasarımı ve onun sunduklarıyla harmanlamıştır diyebiliriz.

KAYNAKÇA

- Aaris, S.** (2008). *Design Elements, Color Fundamentals: A Graphic Style Manual for Understanding How Color Affects Design*. New York: Rockport Isbn 9781592537198.
- Aboriginal Art & Culture.** (2017). *Aborjin Kültür ve Sanatı* 11 10, 2017 tarihinde <http://www.aboriginalart.com.au/culture/dreamtime2.html> adresinden alındı
- Aciaa.** (1962,1963.64). *Australian Commercial and Industrial Artists of Australia Association 1962/63 & 1963/64 Advertising Art and Design in Australian: ACIAA Annuals.*
- Adams, R.** (1971). *Creativity in Communications*. Greenwich: Conne.
- Albustanoğlu, T.** (2017). *Uygarlık Tarihinin Karakteri: Göbekli Tepe*. Bütün Dünya Dergisi(sayı 08 , s:88-94.
- Alonso, L. P.** (2015). *Altamira*. 12 15, 2018 tarihinde <https://www.ancient.eu/Altamira/> adresinden alındı
- Anderson, I.** (2000). *Post-colonial Dreaming at the end of the whitefella's 'millennium', in The Oxford companion to Aboriginal art and culture, (Dü: Sylvia Kleinert and Margo Neale)*, Melbourne: Oxford University Press.,
- Arkeoloji, A.** (2019). *Avcı toplayıcı en uzun yolculuk*. Aktüel Arkeoloji(67), Ocak-Şubat-2019:67).
- Arslan, A.** (2016). *Avustralya Aborjinlerinin Soyu 50.000 Yıl Önceki İlk Yerleşimcilere Dayanıyor*. Eylül 10, 2018 tarihinde <http://arkeofili.com/avustralya-aborjinlerinin-soyu-50-000-yil-onceki-ilk-yerlesimcilere-dayaniyor/> adresinden alındı
- Ayaydın, A., & Vural, D. T.** (2009,2011). *Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bancoft, B.** (2010). *Why I Love Australia*., Little Hare, Surry Hills: NSW, Isbn:9781742735464.
- Barlett, A.** (2002). *First Peoples of Australia: The Aboriginal Peoples*., Singapore: Times Media Private Limited.
- Başgelen, N.** (2015). *Nevalı Çori/Veba Vadisi'nden Göbekli Tepe'nin Dilek Ağacına [Klaus SchmidtAnısına]*. Aktüel Arkeoloji,, 46. Sayı: 30-37.
- Bates, D.** (2018). *The Passing of the Aborigines: A Lifetime Spent Among the Natives of Australia*. Indo-European Publishing Isbn 9781849020480.
- Becer, E.** (1997.2015). *İletişim ve Grafik Tasarım*. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları. Isbn: 975-7501-09-3.
- Becer, E.** (1999.2009). *İletişimve GrafikTasarım*. Ankara.: Dost Kitabevi.
- Bektaş, D.** (1992). *Çağdaş Grafik Tasarımının Gelişimi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Berger, J.** (1990). *Görme Biçimleri, , (Çev. Yurdanur Salman)*., İstanbul: Metis Yayınları.,
- Burnham, B.** (2003). *Cave of Lascaux: The Cave of Prehistoric Wall Paintings*. power kids Isbn 9780823962570.
- Bursill, L.** (2003). *Dharawal* Kasım 20, 2018 tarihinde http://www.lesbursill.com/site/PDFs/_Dharawal_4Sep.pdf adresinden alındı

- Caban, G.** (1983). *A Fine Line: A History of Australian Commercial Art, Hale and Iremonger*. Sydney: Hale and Iremonger.
- Clark, A., & Ashton, P.** (2013). *Australian History Now*. NewSouth, Sydney: NSW.
- Clottes, J., Courtin, J., & Abrams, H.** (1996). *The cave beneath the sea; paleolithic images at Cosquer*. New York.: Inc. Publishers,.
- Cnnturk.** (2016). *2000 Yıllık maya medeniyeti nasıl yıkıldı?* 08 10, 2018 tarihinde <https://www.cnnturk.com/kultur-sanat/2000-yillik-maya-medeniyeti-nasil-yikildi> adresinden alındı
- Cocquet, M.** (2011). *Le point culture*. 04 22, 2018 tarihinde https://www.lepoint.fr/culture/chauvet-est-l-un-des-plus-grands-chefs-d-oeuvre-de-l-art-prehistorique-05-12-2011-1404127_3.php adresinden alındı
- Cuac** (2019). *dream time stories*. (Coomaditchie United Aboriginal Corporation. C. U. Corporation, Prodüktör, & created by Simply Connecting) Şubat 05, 2019 tarihinde <https://www.coomaditchie.org.au/dreaming-stories> adresinden alındı
- Costa, R.** (2006). *A Higher Authority: Indigenous Transnationalism and Australia*,. Sydney,: UNSW Press, Isbn:9780868400662.
- Doğan, S.** (2014). *Avustralyanın Gizli Sahipleri;Aborjinler. Açık Bilim*.
- Dunn.A.** (2014). *Düş zamanı* Ağustos 15, 2018 tarihinde https://www.didjshop.com/the_conversation/Dreamtime_AnIntroduction.html adresinden alındı
- Duranlı, L.** (2018). *Grafik Tasarım İlkeleri* Kasım 12, 2016 tarihinde https://www.academia.edu/22380515/GRAF%C4%B0K_TASARIM_%C4%B0LKELER%C4%B0 Adresinden Alındı
- Editör.** (1993). *Aborjin Kültürü* Ağustos 03, 2018 tarihinde <https://www.didjshop.com/shop1/AbCulturecart.html> adresinden alındı
- Eldener, Y.** (2015). *Yonca Eldener, The Guardian of Gobeklitepe: The World's Oldest Temple* London: iBoo Yonca Isbn 9786058376717.
- Ellis, M.** (2018). *Tasarım tarihi* Mayıs 27, 2018 tarihinde <https://99designs.com/blog/design-history-movements/history-graphic-design/amp/> adresinden alındı
- Emery, G.** (2005). *A Matter of Influence:The Swiss School and the Growth of the Graphic Design Profession in Australia*. (Röportaj Yapan: D. Whitehouse, Dü: dharn.org.au.) South Melbourne.
- Eraldemir, B.** (1992). *Bilim ve Sanatın Işığında Değişime Denk Düşen Sanatçı Tavrı*. Adana: Godol, Ç.Ü. Basımevi, Sayı: 1.
- Ertuğrul, E.** (2017). *İnanç sistemleri ve aborjinler* Eylül 05, 2018 tarihinde https://www.arkeolojisanat.com/shop/blog/efsaneleri-ve-etkileyici-inanc-sistemleriyle-aborjinler_3_205129.htm adresinden alındı
- Etli,Ö.B.** (2014). *Dünyanın İlk Gözlemevi: Göbeklitepe Tapınağı*. Popüler Bilim Dergisi, Sayı: 229.
- Fenton, B.** (2017). *A Global Aboriginal Australian Culture The Proof at Göbekli Tepe*. New Dawn Magazine,.
- Ferrier, C., & Geiger, S.** (1992,1998,1986). *Aboriginal women's narratives' in Gender, politics and fiction: Twentieth century Australian women's novels,Women's life histories:method and content'*, Signs St Lucia: Queensland Press.
- Finkel, M.** (2013). *First Australians*. Mart 25, 2018 tarihinde <https://www.nationalgeographic.com/magazine/2013/06/australia-aboriginals-tradition-cultural-preservation/> adresinden alındı

- Fischer, E.** (1974). *"Sanatın Gerekliği"*, Çev. Cevat Çapan. İstanbul.: Konuk Yayınları.
- Fisher, L.** (2016). *Aboriginal Art and Australian Society*,. Anthem press,
- Gahan, K.** (2004). *A History of Aboriginal People of the Illawarra 1770 to 1970*. NSW, Isbn 1741370876.
- Geographic, N.** (2011). *Egypt (National Geographic Adventure Map)*. National Geographic Isbn 9781566955294.
- Gott, B.** (1982). *Ecology of root use by the Aborigines of southern Australia. Archaeology in Oceania*. Australia: Archaeology in Oceania.
- Gökçek, U.** (2014). *"Resim Sanatında Grafik Tasarımın Etkileri"*. İstanbul.: İstanbul Arel Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi.
- Gunea, M., & Garcia, A.** (1979). *Altamira and other Cantabrian Caves*. Silex Isbn 9788485041404.
- Haag, O.** (2011). *nous Australian autobiographies and autobiographies', in Indigenous Biography and Autobiography, Aboriginal History*, Canberra: ANU Press.
- Harris, A.** (2014). *Archival Objects and the Circulation of Culture Chapter*,. ANU Press.
- Hattstein, M.** (2017). *Mitoloji. Avustralya ve Okyanusya Mitolojisi*. NTV Yayınları. S. 450-467.
- Heller, S.** (2004). *Understanding Graphic Design*. New York: Allworth Press Isbn 9781581150353.
- Hofmann, A.** (2003). *Armin Hofmann, Museum fur Gestaltung Zurich*, Baden, Switzerland.: Lars Müller Publishers.
- Hornung, E.** (2004). *Mısır Tarihi*. İstanbul: Kabalcı Yayınları Isbn: 9786059872461.
- Horton, D.** (1994). *Encyclopaedia of Aboriginal Australia, Australian Institute of Aboriginal and Torres Strait Islander Studies*,. (Dü: David Horton.).Canberra: Aboriginal Studies Press.
- Jacobs, M., & Bursill, L.** (2007). *Dharawal*. Sydney: Kurranulla Aboriginal Corporation;Isbn 978-0-646-48013-8.
- Kamarre, A. L.** *Bush hen dreaming*. Central Art Aboriginal art store, Utopia, Avustralya.
- Ketenci, H., & Bilgili, C.** (2006). *Görsel İletişim & Grafik Tasarımı*. İstanbul.: Beta Basım.
- Killen, H.** (2013). *Avustralya tasarım arşivi* Temmuz 25, 2018 tarihinde <https://desktopmag.com.au/news/australian-design-archive-recollection-relaunches/> adresinden alındı
- Kınık, M.** (2005). *Grafik Tasarım ve Üretim Teknolojileri*. Asil Yayın Dağıtım.
- Korff, J.** (tarih yok). *Aborjin sanatçılar* (Düzenleyen: c. spirists,) Ekim 15, 2017 tarihinde <https://www.creativespirits.info/aboriginalculture/arts/australian-aboriginal-artists#toc1> adresinden alındı
- Kömürcü, M.** (2018). *Anzak günü* Haziran 25, 2018 tarihinde <http://www.milliyet.com.tr/anzak-gunu-nedir--anzak-gunu-ne-zaman--molatik-7752/> adresinden alındı
- Larousse, M.** (1973). *Mayalar*. Meydan Larousse, C.15 İstanbul: Sabah Grubu.
- Lewin, R.** (2000). *Modern insanın Kökeni*. Ankara.: Tübitak Popüler Bilim Kitapları.
- Lewis Williams, D.** (2004). *The mind in the cave*. Londra.: Thames & Hudson,.

- Marsden, J., Tan, S., & Wickes, J.** (2002, 2011.). “Never really heard of it”: *The certificate of exemption and lost identity*, in *Aboriginal Biography and Autobiography, Aboriginal History*,. Melbourne, Canberra,: ANU E Press,.
- Maxwell, A.** (1970). *A history of the education of full-blood aborigines* South Australia.
- Mccully, E.** (2010). *The Secret Cave: Discovering Lascaux*. canada: D&M Publishers, Inc. Isbn 9780374366940.
- Mclean, I.** (2011). *How Aborigines Invented the Idea of Contemporary Art: Writings on Aborginal Art 1980-2006*. Sydney: Power Publications Isbn 9780909952372.
- Mclean, I.** (2016). *Empire, Rattling Spears*,. London.: Limited,.
- Morgan, M.** (2013). *Bir Çift Yürek*. (çev. Eren Cendey.2013.). İstanbul: Klan Yayınları.
- Nagıs, M.** (2018). *The First Temple of the World: Gobeklitepe*. Aktuel Arkeoloji(27).
- Odabaşı, H.** (1996). *Grafikte Temel Tasarım*. Cem Ofset Matbaacılık.
- Organ, M.** (1990). *Illawara & South Coast Aborigines*. Sydney,Avustralia: Aboriginal Education Unit, Wollongong University, Isbn 086418-112-4.
- Özbek, M.** (2018). *Dünden bugüne insan /Üçüncü Baskı*.Isbn 9755333021. İmge Kitabevi.
- Parlak, H.** (2006). *Temel Grafik Tasarım Bilgisi*. Ege Üniversitesi Yayınları, Yayın No:27.
- Pedro, A., & Saura, R.** (1998). *The Cave of Altamira*. Barselona: Lunwerg Editores Isbn 9780810919891.
- Phillips, C.** (2015). *The Complete Illustrated History of the Aztec & Maya: The Definitive Chronicle Of The Ancient Peoples Of Central America And Mexico Including The Aztec, Maya, Olmec, Mixtec, Toltec And Zapotec*,. Hermes House;Isbn 9781846810732.
- Prof. Dr.Özsoy, V., & Doç. Dr.Ayaydın, A.** (2015). *Görsel Tasarım Öğe Ve İlkeleri* Isbn 978-605-318-348-8. Ankara: Pegem Akademi.
- Prof.Dr.Özdoğan, M.** (2018, Şubat). *Göbekli Tepe 'Yi Anlamak*. (A. A. Dergisi, Dü.) Aktuel Arkeoloji.
- Raven.** (2017). *Türkiye' de 12 Bin yıllık aborjin sembolleri keşfedildi*.15, Aralık 2018 tarihinde <https://www.disclose.tv/australian-aboriginal-symbols-discovered-on-12000-year-old-pillar-in-turkey-315876/> adresinden alındı
- River, C.** (2013). *The Aborigines: The History and Legacy of Australia's Indigenous People*. CreateSpace Independent Publishing Platform Isbn 9781727718331.
- Sadık, C.** (2017). *İlk İnsanlar ve Büyülü Eller*. 07 25, 2018 tarihinde <https://www.tarihli-sanat.com/magara-resimleri-buyulu-eller/> adresinden alındı
- Sarıkavak, N. K.** (1994). *Grafik Tasarım ve Reklamcılık*. Ankara: Media Cat, Sayı: 8, s: 11–13 .
- Schmidt, K.** (2006). *Göbeklitepe, en eski tapınağı yapanlar*. Arkeoloji Sanat yayinevi.
- Scott, C.** (2008). *Research and experiential learning :an understanding of the Australian Aborigines relationship to their environment* Polytechnic Institute and State University(master Thesis).
- Sepici, L.** (2013). *Göbekli Tepe. Anadolu'da keşfedilen Dünya'nin ilk mabedi*. İstanbul: Sınır Ötesi Isbn 9789758312740.

- Shaw, I.** (2002). *The Oxford Illustrated History of Ancient Egypt (Oxford Illustrated Histories)*. Isbn 9780192802934.
- Shepard, W.** (2015). *Göbeklitepe* (Dü: V. J. Travel.) Ağustos 15, 2018 tarihinde https://www.theepochtimes.com/gobekli-tepe-the-rise-of-agriculture-the-fall-of-the-nomad_1265862.html/ adresinden alındı
- Sözen, M. V.** (1992). *Sanat, Kavram ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul. : Remzi Kitabevi.
- Steel, F.** (2011). *Oceania Under Steam: Sea Transport and the Cultures of Colonialism, c1870–1914*. Manchester: Manchester University Press.
- Strong, S.** (2017). *Out of Australia: Aborigines, the Dreamtime, and the Dawn of the Human Race*. Charlottesville, VA: Isbn 9781571747815.
- Şabanoğlu, M., & Numanoğlu, Ö.** (2019). *Göbeklitepe Tapınak mı, Toplanma yeri mi?* Atlas Aylık Coğrafya Turizm Keşif Dergisi (Kozmonot).
- Tansuğ, S.** (1993). *Çağdaş Türk Sanatı*. İstanbul. : Remzi Kitabevi.
- Tanyol, T.** (2000). *Mağara Resimlerini Okumak*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Taşdan, Y.** (2014). *Aborijinler: Düş Zaman İnsanları*. İstanbul: Aylak Kitap.
- Teker, U.** (2002). *Grafik Tasarım ve Reklam*. İzmir: Dokuz Eylül Yayıncılık.
- Tepecik, A.** (2002). *Grafik Sanatlar*. Ankara.: Detay & Sistem Ofset.
- Thomas, H.** (1994). *The first humans, the search for our origins*. London: New Horizons.
- Towsen, R.** (2003). *Aztekler*. Arkadaş yayıncılık.
- Uçar, T.** (2004). *Görsel İletişim ve Grafik Tasarım*. İstanbul.: İnkılâp Kitabevi.
- Uslu, M.** (2018). *Göbeklitepe*. 09 11, 2018 tarihinde <http://www.hurriyet.com.tr/seyahat/tarihi-degistiren-dunya-mirasi-gobeklitepe-40888331> adresinden alındı
- Welch, D.** (2017). *Aborjin kültürü, resim sanatı*. 06 15, 2018 tarihinde <http://www.aboriginalculture.com.au/art.html> adresinden alındı
- Westbrook, T.** (2017). *Aborjin kültürü*. Eylül 10, 2018 tarihinde https://www.theepochtimes.com/bones-of-contention-australia-returns-ancient-aboriginal-remains-for-outback-burial_2360069.html adresinden alındı
- White, A.** (2011). *The Elements of Graphic Design*. New York: Allworth Press Isbn 9781581157628.
- Whitehouse, D.** (2017). *Avustralya tasarım tarihine etki eden olaylar*. Ekim 10, 2018 tarihinde http://dharn.org.au/wp-content/uploads/2017/11/A-matter-of-influence_171029.pdf adresinden alındı
- Wilkinson, T.** (2016). *Writings from Ancient Egypt*. US: penguin.
- Wyndham, M., Denoon, D., & Philippa Mein, S.** (2000). *A History of Australia, New Zealand and the Pacific: The Formation of Identities* Blackwell, Malden, MA and Oxford, London: A. Murdoch Isbn: 978 0 333 76491 9.
- Yalçınkaya, I.** (1978). *Taş devri sanatında teknik ve stil. Mağara resimlerinin sırrı*. Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi., 29(1), 4:67-82.
- Yavuz, C.C.** (2019). *Renk, Çizgi, Leke Ve Grafik Tasarımı*. (Röportaj Yapan,: E. Köse, 15 Kasım 2019)

İnternet Kaynakları:

- URL-1:** <www.cemilcahityavuz.com.> erişim tarihi:15.11.2019.
- URL-2:** <http://www.cemilcahityavuz.com/isler.html> erişim tarihi:20.11.2019.
- URL-3:** <https://www.tarihli-sanat.com/magara-resimleri-buyulu-eller/> erişim tarihi:05.04.2017.
- URL-4:** <http://bewareoftherug.blogspot.com/2015/01/if-this-is-thursday-it-must-be_29.html> erişim tarihi:05.04.2017.
- URL-5:** <https://paysdetrescleoux.wordpress.com/page/7/#jp-carousel-1690> erişim tarihi:06.04.2017
- URL-6:** <https://www.20minutes.fr/culture/1407854-20140622) Foto: Pascal/Sipa.> erişim tarihi: 10.04.2017.
- URL-7:** <https://www.rutasconhistoria.es/loc/cueva-de-altamira> erişim tarihi:15.05.2017.
- URL-8:** <https://www.ancient.eu/image/3537/cave-painting-in-the-altamira-cave/> erişim tarihi:15.05.2017.
- URL-9:** <http://www.bradshawfoundation.com/spain/altamira/cave_art/index.php> erişim tarihi: 15.05.2017.
- URL-10:** <https://imgrosetta.mynet.com/file/9931346/640xauto.jpg> erişim tarihi: 15.05.2017.
- URL-11:** <https://www.123rf.com/photo_15770449_maya-numbers.html> erişim tarihi: 16.05.2017.
- URL-12:** <https://www.thoughtco.com/what-is-the-aztec-calendar-stone-169912>erişim tarihi:16.05.2017.
- URL-13:** <https://thumbs.dreamstime.com/z/set-aztec-symbol-alphabets-black-color-white-background-77361979.jpg>erişim tarihi:18.05.2017.
- URL-14:** <http://urlbu.com/84af2>erişim tarihi:20.05.2017.
- URL-15:** <http://www.sultangazisanat.com/papra-sanati-2/>erişim tarihi:22.05.2017.
- URL-16:** <https://www.metmuseum.org/toah/works-of-art/30.3.31/>erişim tarihi:25.05.2017.
- URL-17:** <https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/12707>erişimtarihi:25.05.2019.
- URL-18:** <https://www.trthaber.com/dosyalar/images/20180702_2_31238617_35255110_Web.jpg>erişim tarihi:25.05.2019.
- URL-19:** <https://i.arkeolojikh Haber.com/pool_file/2019/05/98929_dr.-lee-clare.jpg>erişim tarihi:10.03.2018.
- URL-20:** <http://aktuelarkeoloji.com.tr/gobekli-tepe-ziyarete-acildi>erişim tarihi:01.03.2019.
- URL-21:** <http://ancientnews.net/2017/10/13/a-global-aboriginal-australian-culture-the-proof-at-gobekli-tepe/>erişim tarihi:20.01.2019.
- URL-22:** <http://brucefenton.info/wp-content/uploads/2017/10/Gobekli5.png>erişim tarihi:01.10.2017.
- URL-23:** <https://animals.sandiegozoo.org/sites/default/files/inline-images/emu_tall.jpg>erişim tarihi:01.10.2017.
- URL-24:** <https://cdn.britannica.com/99/198399-050-9AA20DFF.jpg>erişim tarihi:05.07.2018.
- URL-25:** <https://www.webpages.uidaho.edu/~rfrey/images/220/Ritual/A-A-Final-Cer-Wollunqua-Tot.jpg>erişim tarihi:05.07.2018.
- URL-26:** <https://www.onestopadventures.com.au/wp-content/uploads/aboriginalsssss-1wdfhcq.png>erişim tarihi:15.07.2017.
- URL-27:** <https://futurist.gr/wp-content/uploads/2017/03/2625735_orig.jpg>erişim tarihi:10.03.2017.
- URL-28:** <http://www.aboriginalculture.com.au/art3.html>erişim tarihi:09.02.2017.
- URL-29:** <http://insiderguides.com.au/wp-content/uploads/2016/09/Screen-Shot-2016-12-13-at-5.39.25-pm.png>erişim tarihi:09.12.2016.
- URL-30:** <http://dreamtime.net.au/wp-content/uploads/2018/10/rainbow-serpent-1-300x225.jpg>erişim tarihi:20.10.2018.
- URL-31:** <https://www.coomaditchie.org.au/art?lightbox=dataItem-ixzg34iy>erişim tarihi:20.10.2018.
- URL-32:** <http://dreamtime.net.au/wp-content/uploads/2018/10/Tiddalik-the-frog-KRAKED-300x200.jpg>erişim tarihi:20.10.2018.
- URL-33:** <https://i.etsystatic.com/5942077/r/il/e4c845/321975158/il_fullxfull.321975158.jpg>erişim tarihi:25.10.2018.

- URL-34:** <<https://www.kullillaart.com.au/assets/full/ARTP-PCARD-DKA-PPUS.jpg>>erişim tarihi:27.10.2018.
- URL-35:** <https://gayathre.weebly.com/uploads/2/7/7/9/27791517/225284066_orig.png>erişim tarihi:05.11.2018.
- URL-36:** <<https://japingkaaboriginalart.com/wp-content/uploads/star-banner.jpg>>erişim tarihi:10.11.2018.
- URL-37:** <https://cdn.shopify.com/s/files/1/1446/8412/products/boomjrsunset_2048x.jpg?v=1482949421>erişim tarihi:15.11.2018.
- URL-38:** <<https://japingkaaboriginalart.com/collections/abie-loy-kemarre/>>erişim tarihi:10.12.2018.
- URL-39:** <<https://japingkaaboriginalart.com/collections/betty-mbitjana-mpetyane/>>erişim tarihi:15.12.2018.
- URL-40:** <<https://desktopmag.com.au/news/australian-design-archive-recollection-relaunches/>>erişim tarihi:20.12.2018.
- URL-41:** <<https://japingkaaboriginalart.com/collections/angelina-ngal-pwerle>>erişim tarihi:10.12.2018.
- URL-42:** <<http://urlbu.com/c82be>>erişim tarihi:20.12.2018.
- URL-43:** <<https://japingkaaboriginalart.com/?s=alec+baker>>erişim tarihi:15.12.2018.
- URL-44:** <<https://japingkaaboriginalart.com/wp-content/uploads/13-Alec-Jap-010783-529x389.jpg>>erişim tarihi:15.12.2018.
- URL-45:** <<http://urlbu.com/5824c>>erişim tarihi:10.12.2018.
- URL-46:** <<https://japingkaaboriginalart.com/artists/#edward>>erişim tarihi:10.12.2018.
- URL-47:** <<https://cdn.eventfinda.com.au/uploads/events/transformed/623386-284101-14.jpg>>erişim tarihi:10.12.2018.
- URL-48:** <<https://japingkaaboriginalart.com/collections/david-downs/>>erişim tarihi:20.11.2018.
- URL-49:** <<https://japingkaaboriginalart.com/wp-content/uploads/19-David-Jap-010521-584x389.jpg>>erişim tarihi:20.11.2018.
- URL-50:** <<https://japingkaaboriginalart.com/collections/bill-whiskey-tjapaltjarri/>>erişim tarihi:15.10.2018.
- URL-51:** <<http://urlbu.com/fc811>>erişim tarihi:15.10.2018.
- URL-52:** <<https://thedesigntfiles.net/2016/03/spencer-harrison-synesthesia/>>erişim tarihi:25.02.2019.
- URL-53:** <<http://www.craigandkarl.com/#/projects/?id=46>>erişim tarihi:25.02.2019.
- URL-54:** <<http://urlbu.com/4ae2e>>erişim tarihi:25.02.2019.
- URL-55:** <<http://www.brodi-rose.com/work>>erişim tarihi:27.02.2019.
- URL-56:** <<http://urlbu.com/b9667>>erişim tarihi:20.09.2018.
- URL-57:** <<http://urlbu.com/4943f>>erişim tarihi:20.09.2018.
- URL-58:** <<https://i.ebayimg.com/thumbs/images/g/eaAAOSw-rxcEx1-/s-1225.jpg>>erişim tarihi:28.09.2018.
- URL-59:** <<http://urlbu.com/dc38f>>erişim tarihi:05.10.2018.
- URL-60:** <<https://art-museum.unimelb.edu.au>>erişim tarihi:10.07.2017.
- URL-61:** erişim tarihi:07.07.2017.
- URL-62:** <<http://www.aboriginalart.com.au/gallery/iconography.html>>erişim tarihi:10.11.2017.
- URL-63:** <www.artlandish.com/> erişim tarihi:09.05.2018.
- URL-64:** <<https://www.britannica.com/place/Australia/>>erişim tarihi:20.10.2018.
- URL-65:** <<http://www.serenti.org/inka-uygarligi/>>erişim tarihi:25.09.2018.
- URL-66:** <<http://www.tarihiolaylar.com/tarihi-olaylar/gobeklitepe-185>>erişim tarihi:25.07.2018.
- URL-67:** <<https://tarihibilgi.org/aztek-uygarligi-ve-aztekler-hakkinda-kisa-bilgi/>>erişim tarihi:06.12.2018.
- URL-68:** <<https://turkey.embassy.gov.au/ankaturkish/GallipoliAnzac.html>>erişim tarihi:20.05.2017.
- URL-69:** <<https://videmy.com/grafik-tasarim-elemanlari-leke/>>erişim tarihi:20.04.2016.

EKLER

	<u>Sayfa</u>
Çizelge A.1: Aztek takviminde simgeler.....	91
Çizelge A.2: Aborjin dilindeki sözcükler.....	92
Çizelge A.3: Aborjin dilindeki aile ve akrabalık dereceleri.....	93
Çizelge A.4: Aborjin dilindeki doğal öğeler ve anlamları.....	94
Şekil B.1 : Aborjin kültürü, doğal malzemelerden yapılmış sepet,Avustralya.....	96
Şekil B.2 : Aborjin kültürü, taşıma gereçleri, Ian Potter müzesi Avustralya.....	96
Şekil B.3 : Aborjin kültürü, taşıma gereçleri Ian Potter müzesi, Avustralya.....	97
Şekil B.4 : Aborjin kültürü, heykel, insan figürü, ahşap oyma, Avustralya.....	97
Şekil B.5 : Aborjin kültürü, dekoratif el sanatları.....	98
Şekil B.6 : Aborjin kültürü, dekoratif hediyelik ürünler.....	98
Şekil B.7 : Tez sunumu için hazırlanmış afiş tasarımı, öğrenci çalışması.....	99
Şekil B.8 : Tez sunum dosyası tasarımı, öğrenci çalışması.....	100
Şekil B.9 : Kitap kapağı tasarımı, öğrenci çalışması.....	100
Şekil B.10 : Sunum için hazırlanmış ürün sergisi.....	101

Çizelge A.1: Aztek takviminde simgeler, hangi tanrıya karşılık geldiği ve insan ilişkilerine etkisi.

Gün işaretleri	Tanrılar	İnsanlarla ilişkileri
1. Cipactli (timsah)	Tonacatecuhtli (mısır tanrısı)	İyi
2. Ehecatl (rüzgâr)	Quetzacoatl (rüzgar tanrısı)	Kötü
3. Calli (ev)	Tepeyollotli (toprak tanrısı)	İyi
4. Cuetzpalin (kertenkele)	Huéhuécoyotl (ateş tanrısı)	İyi
5. Coatl (yılan)	Chalchiuhtlicue (su tanrıçası)	Kötü
6. Miquiztli (ölüm)	Tecciztecatl (ay tanrısı)	Kötü
7. Mazatl (geyik)	Tlaloc (yağmur tanrısı)	İyi
8. Tochtli (tavşan)	Mayahuel (sabır otu tanrısı)	Belirsiz
9. Atl (su)	Xiuhtecuhtli (ateş tanrısı)	Kötü
10. Itzcuintli (köpek)	Mictlantecuhtli (ölüm tanrısı)	İyi
11. Ozomahtli (maymun)	Xochipilli (müzik tanrısı)	Belirsiz
12. Malinalli (kuru ot)	Pâtecatl (içki ve ilaç tanrısı)	Kötü
13. Acatl (kamış)	Tezcatlepoça-(kuzeyinyüce tanrısı)	Belirsiz
14. Ocelotl (ocelot)* Tlazolteotl	Tlazolteotl (bereket tanrıçası)	Belirsiz
15. Cuauhtli (kartal)	Xipe Totêc (bereket tanrısı)	Belirsiz
16. Cozacuauhtli (akbaba)	Itzpapalotl (ölüm tanrıçası)	İyi
17. Ollin (devir)	Xolotl (ikizler tanrısı)	Belirsiz
18. Tecpatl	Tezcatlepoça	Kötü
19. Quiahuitl (yağmur)	Chantico (ocak tanrıçası) veya Tonatiuh (güneş tanrısı)	Kötü
20. Xochitl	Xochiquetzal (çiçek tanrıçası)	Belirsiz

Çizelge A.2: Aborjin Dilindeki Sözcükler, Anlamları, Türkçe Karşılıkları.

Terimler Sözlüğü 1		
Aborjin Dili, Sözcük Ve Anlamları (Vücut Parçaları)	İngilizcesi	Türkçe Karşılığı
Banarang	Blood	Kan
Barrang	Belly	Karın, Göbek
Budbut	Heart	Kalp
Bunang/Guruk	Knee	Diz
Bung	Buttocks	Kalça
Dalang	Tongue	Dil
Damara	Hand	El
Dara	Tooth	Diş
Darra	Leg/Thigh	Bacak/Uyluk
Djarrung	Shoulder	Omuz
Djiwaxxa	Hair	Saç
Dyara	Bone	Kemik
Gadlyang	Nape/Neck	Ense/Boyun
Garaga	Mouth	Ağız
Garungan	Fingernail	Tırnak
Gidigidi	Armpit	Koltukaltı
Guni	Faeces/Poo	Dışkı/Kaka
Guri	Ear	Kulak
Mai	Eye	Göz
Manuwi	Foot	Ayak
Marbal	Chest	Göğüs
Ngulun	Forehead	Alın
Nuga	Nose	Burun Dili
Una	Elbow	Dirsek
Wiling	Lips	Dudaklar

Çizelge A.3: Aborjin Dilindeki Aile ve Akrabalık Dereceleri, Türkçe Karşılıkları.

Terimler Sözlüğü 2		
Babana	Brother	Erkek Kardeş
Babang	Father	Baba
Dyinmang	Mother	Anne
Djurumin	Sister	Kız Kardeş
Djambing	Sister-in-law	Gelin
Duruninang	Daughter	Kız Evlat
Babana	Brother	Erkek Kardeş
Babang	Father	Baba
Dyinmang	Mother	Anne
Djurumin	Sister	Kız Kardeş
Djambing	Sister-in-law	Gelin
Duruninang	Daughter	Kız Evlat
Durung	Son	Erkek Evlat
Guman	Grandfather	Büyük Baba
Wiyanga	Grandmother	Büyük Anne
Guwalgalyung	Elder Sister	Küçük Kız Kardeş
guwalgang	Elder Brother	Küçük Erkek Kardeş
Mugung	Lover	Sevgili
Mugungalyi	Marital partner	Evlilik Ortağı/Eş
Mula Man	Man	Adam
Megababang	Woman	Kadın
Guroong	Child, Baby	Çocuk/Bebek
Wiruwi	Girl	Kız
Wungarra	Boy	Erkek

Çizelge A.4: Aborjin Dilindeki Doğal Ögeler ve Anlamları, Türkçe Karşılığı.

Terimler Sözlüğü 3		
Bamal	Earth	Dünya
Barabung	Dew	Çiy
Baragula	Flood Tide	Sel Taşkını/ Gelgit
Bibola	Sunrise	Gündoğumu
Birrun/Kimberwalli	Star	Yıldız
Burra/Garrayura	Sky	Gökyüzü
Danagal	Ice	Buz
Duggara	Cold	Soğuk
Dugura	Falling Star	Yıldız Kayması
Garaguru	Cloud	Bulut
Giba	Stone	Kaya
Gura	Wind	Rüzgar
Gurbuny	Fog	Sis
Guwing/ Bukurung	Sun	Güneş
Kudjal	Smoke	Duman
Mungi	Lightning	Şimşek
Murungal	Thunder	Gök gürültüsü
Ngityoong	Water	Su
Walan/ Bana	Rain	Yağmur
Warriwul	Milky Way	Samanyolu
Yanada	Moon	Ay
Bulga	Hill	Tepe
Buruwang	Island	Ada
Dyiral	Shoal	Sürü
Ganing	Cave	Mağara
Garagula	Ebb Tide	Gelgit
Garrigarrang	Sea	Deniz
Gumirri	Hole	Delik/Kuyu
Guru	Deep Water	Derin Su
Marang	Sand/ Beach	Kumsal/ Sahil
Muru	Road/Path	Yol
Nura	Country/Place	Ülke/Yer
Ngityoong	Water	Su
Walan/ Bana	Rain	Yağmur
Warriwul	Milky Way	Samanyolu

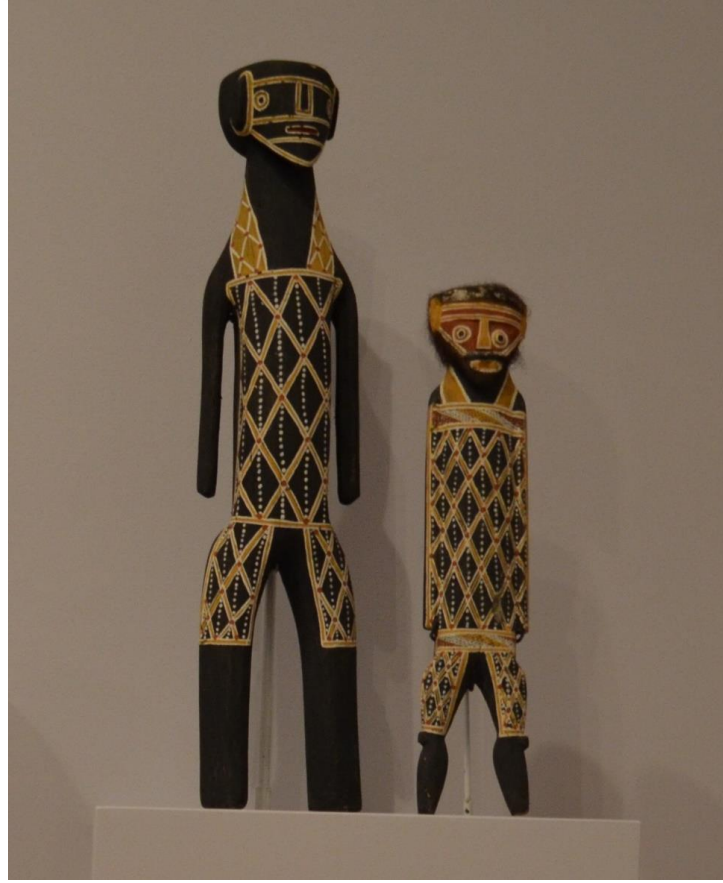
Şekil B.1:Aborjin Kültürü, Doğal malzemelerden yapılmış sepet, Ian Potter Müzesi, Avustralya, Fotoğraf: Merve MEŞE.

Şekil B.2:Aborjin Kültürü, taşıma gereçleri, Ian Potter Müzesi Avustralya, Fotoğraf: Merve MEŞE.

Şekil B.3:Aborjin Kültürü, taşıma gereçleri Ian Potter Müzesi, Avustralya,
Fotoğraf: Merve MEŞE.

Şekil B.4:Aborjin Kültürü, Heykel, İnsan figürü, Ahşap oyma, Ian Potter Müzesi,
Avustralya, Fotoğraf: Merve MEŞE (<https://art-museum.unimelb.edu.au/>).

Şekil B.5: Aborjin Kültürü, Dekoratif el sanatları, Fotoğraf: Merve MEŞE.

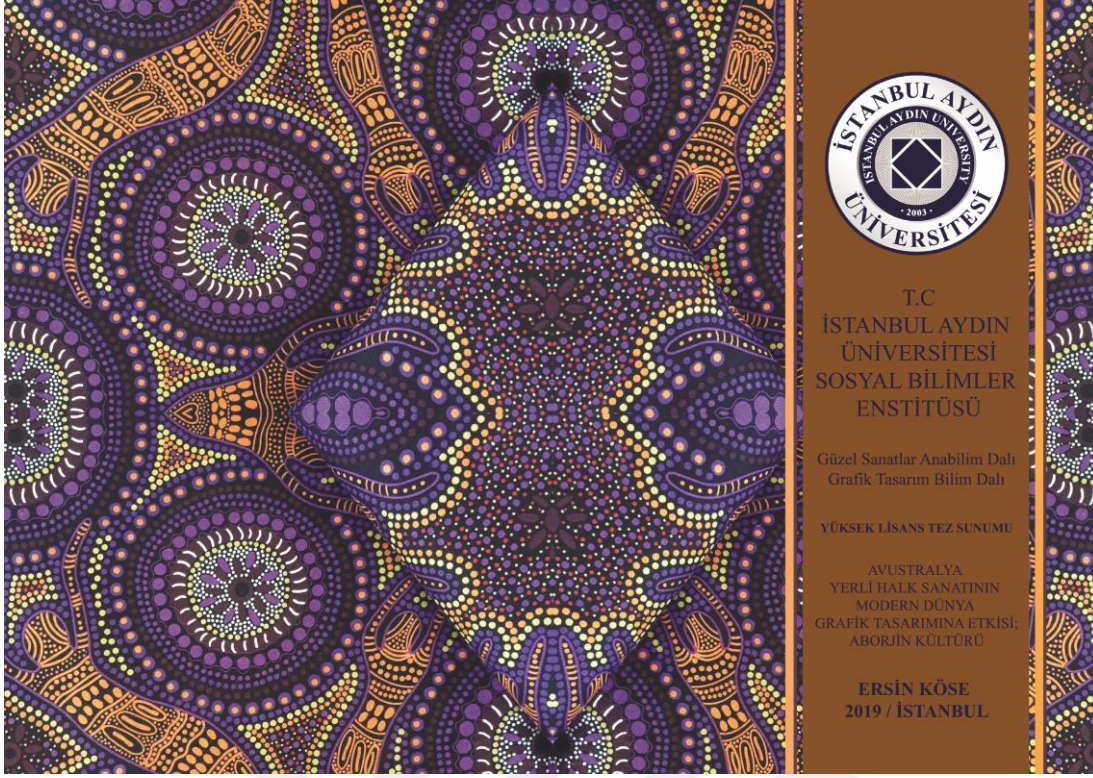
Şekil B.6: Aborjin Kültürü, Dekoratif hediyelik ürünler, Fotoğraf: Merve MEŞE.

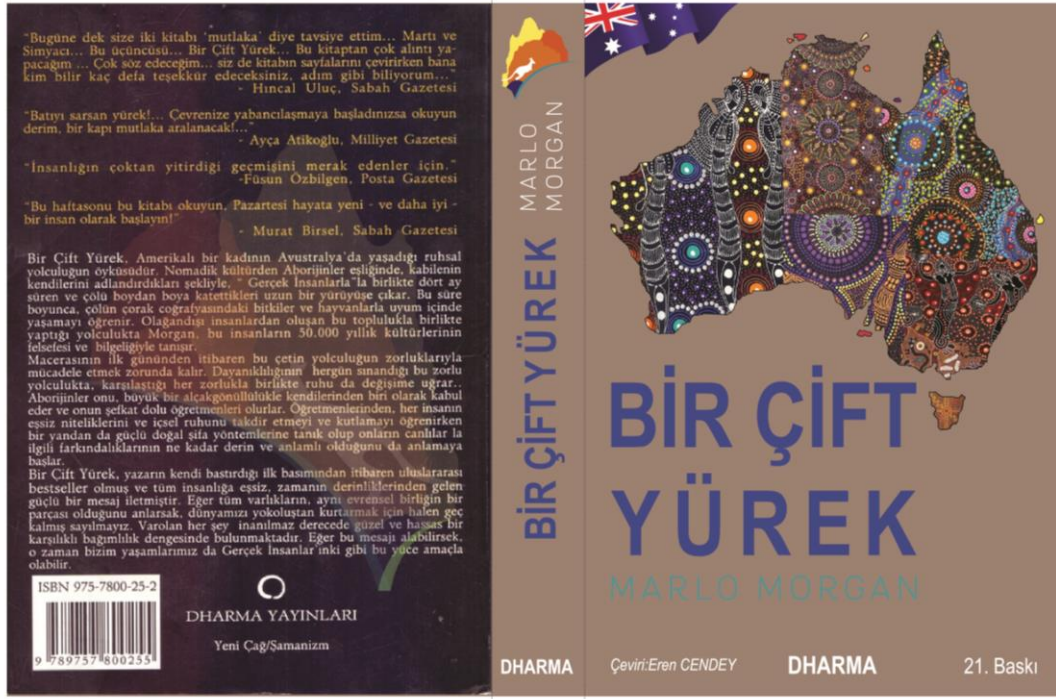
**AVUSTRALYA
YERLİ HALK SANATININ
MODERN DÜNYA GRAFİK TASARIMINA
BİLİNMEYEN ETKİSİ; ABORJİN KÜLTÜRÜ**

Şekil B.7: Tez sunumu için hazırlanmış Afiş Tasarımı, Öğrenci Çalışması, Fotoğraf Ersin KÖSE.

Şekil B.8: Tez Sunum Dosyası Tasarımı, Öğrenci Çalışması, Fotoğraf Ersin KÖSE.

Şekil B.9: Kitap Kapağı Tasarımı, Öğrenci Çalışması, Fotoğraf Ersin KÖSE.

Şekil B.10: Sunum için hazırlanmış ürün sergisi, Fotoğraf Ersin KÖSE.

ÖZGEÇMİŞ

ERSİN KÖSE

12.11.1981/SİLİVRİ/İSTANBUL

ersinkose81@gmail.com

EĞİTİM

(2009-2013) İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ GRAFİK TASARIM ANA SANAT DALI LİSANS/ İSTANBUL TÜRKİYE

(2015- 2019) İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ GÜZEL SANATLAR ANASANAT DALI GRAFİK TASARIM SANAT DALI TEZLİ YÜKSEK LİSANS / İSTANBUL TÜRKİYE